

KASIMIR LEINO

LEHTOLAPSI

VIISINÄYTÖKSINEN NÄYTELMÄ

HELSINGISSÄ
KUSTANNUSOSAKEYHTIÖ OTAVA

LEHTOLAPSI

LEHTOLAPSI

LEHTOLAPSI

LEHTOLAPSI

LEHTOLAPSI
KUSTANNUSKÄYTTÖ OY

LEHTOLAPSI

5-NÄYTÖKSINEN NÄYTELMÄ

KIRJOITTANUT

KASIMIR LEINO

HELSINGISSÄ
KUSTANNUSOSAKEYHTIÖ OTAVA

LEHTOLAISI

SAVONLINNAN KÄYTTÖOHJE

OHJE

KÄYTTÖOHJE

HELSINGISSÄ
FRENCKELLIN KIRJAPAINO O.-Y.
1905.

HENKILÖT:

- ELLI EMMANTYTÄR
MATTILAN EMÄNTÄ
JANNE, Mattilan poikia
KANTOLAN SAARA, talontyttöjä.
KAUTISTEN MARI, ”
MAIJALIISA, hänen orpanansa, talon-
tytär.
KANTOLAN PERTTI, talollisen poikia
SOIVION ANTTI, Kantolan huonemies
PUROLAN AATU } tukkimiehiä.
TOIVOS-JUHO }
PELI-JUSSI } kylän viuluniekkoja.
LEPIKÖN KUSTI }
TUUTERON MATLEENA, Ellin lapsuuden ystävä.
KOIVISTON ANNI } tehtaan tyttöjä.
SOHVI LUTTINEN }
PATRUUNA WIKHOLM, tehtailija ja sahanomistaja.
FEEDI SUNDBLOM, hänen sisarensa poika, prokuristi.
HILJA THURÉN, Feedin morsian.
GYLLENBORG, patruunan konttoristi.
BERTIL JÄRVINEN, ylioppilas, Feedin ystävä.
TOHTORI DAHLSTRÖM.
PASTORI WESTERLUND.
ROSLUNDSKA, matami.
Pehkolan ja Tuovilan kylän nuorisoa, tukkimiehiä, teh-
taantyttöjä y. m.
Tapahtuu Paltamossa ja Oulussa 1880-luvulla.
-

ESITETTY

ensi kerran Kansallisteatterissa 31 p. maalisk. 1905.

ELLI	Nti Tähtinen.
EMÄNTÄ	Rva Suonio.
JANNE.	Hra Suonio.
MARI	Nti Niska.
MAIJALIISA	Rva Rautio.
PERTTI	Hra Snellman.
ANTTI.	„ Pihlajamäki.
AATU	„ Leino.
JUHO	„ Rautio.
PELI-JUSSI	„ Lattu.
KUSTI	„ Durchman.
MATLEENA	Rva Olga Leino.
ANNI	„ Salo.
WIKHOLM	Hra Lindfors.
FEEDI	„ Salo.
HILJA	Nti Helenius.
GYLLENBORG	Hra Hjorth.
BERTIL	„ Kilpi.
DAHLSTRÖM	„ Falck.
ROSLUNDSKA	Nti Martin.

ESLETTY

THE HISTORY OF THE TOWN OF ESLETTY

<p> The first The second The third The fourth The fifth The sixth The seventh The eighth The ninth The tenth The eleventh The twelfth The thirteenth The fourteenth The fifteenth The sixteenth The seventeenth The eighteenth The nineteenth The twentieth </p>	<p> The twenty-first The twenty-second The twenty-third The twenty-fourth The twenty-fifth The twenty-sixth The twenty-seventh The twenty-eighth The twenty-ninth The thirtieth The thirty-first The thirty-second The thirty-third The thirty-fourth The thirty-fifth The thirty-sixth The thirty-seventh The thirty-eighth The thirty-ninth The fortieth </p>
---	--

ENSIMÄINEN NÄYTÖS.

Pehkolan kievari Mattila. Piha. Vasemmalla puolen kuistilla varustettu kievarirakennus, jossa ikkuna pihalle päin; taampana — samalla puolen — ulkokuone, jonka edessä solaveräjä. Oikealla — etualalla — tupa, niinkään ikkuna pihalle päin; taampana pohjolaismallinen aitta, jonka yläluhtiin rappuset; aitan edessä vinttikaivo. Taustalla aita veräjinsä, jonka takana maantie; veräjän luona kievaripatsas ja aitovierellä pari pientä istukaskoivua, joiden alla oikealla kiikkulauta.

Juhannus-aaton iltapäivä. Esiripun noustessa seisoo JANNE taustalla lynkäyksillään aita vastaan ja katselee piippua poltellen järvelle hetken kuluttua tulee tuvasta MATTILAN EMÄNTÄ, toimekas ja suulas eukko, joka aina puhuu kovalla äänellä ja tiuskii kuin riitelisi jonkun kanssa.

MATTILAN EMÄNTÄ.

(tuvasta tullen.)

Janne hoi!

JANNE.

(selin.)

Häh?

MATTILAN EMÄNTÄ.

Mitä sinä siellä veräjällä vahtaat?

JANNE.

(yhä selin.)

Ilman vain katselen eikö Kantolan venettä ala jo näkyä Oulusta palaavaksi.

MATTILAN EMÄNTÄ.

Mitä sinä niistä? Kävisit ennen Juhannuskoivuja tuosta likilehdosta!

JANNE.

Juhannuskoivuja! Ketä varten? Eivätpä nuo tule kotiin niitynperkkuustakaan.

MATTILAN EMÄNTÄ.

No, onhan tässä muitakin . . . ja tuon Reetu rukankin iloksi, joka vuoteen omaksi kääntyi!

JANNE.

Vähät minä Reetusta! . . .

MATTILAN EMÄNTÄ.

(hakien jotakin.)

Mihinkäs sinä sen kontin olet viskannut?

JANNE.

Minkä kontin?

MATTILAN EMÄNTÄ.

Minkä? Senpähän eväskontin, jonka Likopurolta toiti.

JANNE.

Tuossahan tuo on aitan seinällä . . . Mitä te sillä?

MATTILAN EMÄNTÄ.

Eväitä niittymiehille, niinkuin isäsi oli käsenyt.

JANNE.

Niin, mutta kukas ne Juhannuspyhänä ulko-
niitylle viepi? En ainakaan minä.

MATTILAN EMÄNTÄ.

(on ottanut kontin aitan seinältä ja viskaa sen keskelle pihaa.)

Vai et sinä? Ja miksi et?

JANNE.

Minä tahdon pyhärauhan, minä . . . ja sitä
paitse lupasin tavata Perttiä, joka aatoksi sanoi
koteutuvansa.

MATTILAN EMÄNTÄ.

Kyllä minä sinun Perttisi tiedän; hame
päälläpä tuo näkyi vielä tänä aamuna kävelevän.

JANNE.

Hääh?

MATTILAN EMÄNTÄ.

Elliähän sinä siinä kuitenkin vahtaat! (Me-
nee aittaan.)

JANNE.

(piippuansa kopistellen.)

Kaikki se on tietävinään, tuo äitimuori!

MATTILAN EMÄNTÄ.

(palaa aitasta kantamuksen kanssa ja alkaa sovitella eväitä konttiin.)

Missä hiivatissa sekin luntti taas kuhnus-
tellee? Kohta on olevinaan jo aika-ihminen,

mutta paimentaa sitä vain saisi kuin mitäkin vasikkaa!

JANNE.

(piippuansa täytellen.)

Olipa tuolla asioitakin, tyttö-rukalla!

MATTILAN EMÄNTÄ.

Rukalla? Mikähän rukka hän muka on? Terve kuin mikäkin, mutta laiskansitka vetelys hän on . . . Ja sitä paitse vielä lyhytnokkainen, niippuisa ja ylpeäsisuinen letukka! Se hän on eikä sen kummempi!

JANNE.

(naurahtaen.)

Koiviston Annista kai te nyt puhutte!

MATTILAN EMÄNTÄ.

Koiviston Annista? Mitä minulla on hänen kanssaan tekemistä? Vaikka kävihän tuo sekin harakka tässä tänä aamuna höyheniänsä näyttellessä!

JANNE.

Hehehee!

MATTILAN EMÄNTÄ.

Mitä hehettelet? Kyllä minä Annin tunnen . . . ja sen minä jo sanoin hänelle nenästä nokkaan, ett'ei hänen ainakaan Reetun ja Ellin seuraan tarvitse pakkautua.

JANNE.

Ja miksi ei?

MATTILAN EMÄNTÄ.

Siksi vain, ettei Ellistä röökinätä tule kuitenkaan!

JANNE.

(naurahtaen.)

Eikä tarvitse tullakaan!

MATTILAN EMÄNTÄ.

Eikä tulekaan, vaikka te kuinka häntä passaisitte . . . sinä ja Reetu!

JANNE.

Niinkuin muutakin talonväkeä . . . ei paremmin eikä pahemmin.

MATTILAN EMÄNTÄ.

Vai ei! Hevosellahan hänen olisi pitänyt kirkollekin päästä. Niinkuin ei hänellä jalkoja olisi mokomallakin luntilla, joka tässä istuu ja lihoo kuin missäkin pappilassa.

JANNE.

Pulskapa tuosta on tullutkin!

MATTILAN EMÄNTÄ.

Jo toki huonommallakin ruokolla! Vai hevosella . . . ja eto ostoksille! Ei muka jaksu muutamaa ryynipussia ja sokerinaulaa kirkonkylän

pollarista nytyissä kantaa, vaikka kuusi pitkää vuotta on tässä laiskotellut, mokomakin letukka!

JANNE.

Työlläänpä hän on ruokansa ansainnut!

MATTILAN EMÄNTÄ.

Työllään? Tuommoisen mampselin työ ei riitä vaatteiksikaan, saati ruokaan. Kuusi vuotta minä olen häntä tässä sietänyt, mutta Jobin kärsivällisyyttä siinä on kysyttykin, sen Jumala tietää. Tuossa pihanpääkammarissa minä sen silloin pastorille kättä lyöden lupasin, kun Emmakin jo oli mullan alle siunattu, mökki veloista myöty ja ruotitasaus Tuuterossa pidetty! . . . Täytyihän siinä jo vieraankin auttaa, kun kaupunkipai-koissa palvellut ihminen sillä lailla päivänsä päättää! . . .

JANNE.

Niin, ylhäältähän se Emma vainaja tänne muutti!

MATTILAN EMÄNTÄ.

Oulusta se tuli, ei sen ylempää eikä alem-paa. Ja voi hyvä isä tokiinsa, oli se aikaa sekin! Ensin äpäröipi ja pöyhistyy kuin mikä-kin . . . ja sitten elää ja retustaa . . . ja juopi . . . ja kaiken hyvän lisäksi jättää lapsi-pahasensa maailman elätettäväksi! Voi hyvä Jumala sitä-kin elämää!

JANNE.

Ja silloinhan se Elli rukka meille määrättiin?

MATTILAN EMÄNTÄ.

Silloin minä hänet tähän ruotilaiseksi otin ja pastorille lupasin, että koetetaan hänestä ainakin äitivainajan viat ottaa, jos . . .

JANNE.

(on tällä välin istahtanut ja nousee äkkiä hermostuneesti.)

Monennenkohan kerran te jo tuota uusitte?
(menee perälle.)

MATTILAN EMÄNTÄ.

Enpä ole tullut kertoja laskeneeksi . . . ja on tässä, Jumala paratkoon, ollut kylläksi ristiä muutenkin! . . . Menisit edes Kautisten Maria katsomaan . . .

JANNE.

(katsellen järvelle päin.)

Kah, Kantolan venehän on jo rannassa!
Minäpä pistäyn Pertin puheille! (Nopeasti vasemmalle.)

MATTILAN EMÄNTÄ.

Ettäkö tosiaan jo koteutuvat? (Menee perälle.)
Mitä se joutavoi? Eihän tuolla näy ketään.
(Palaa etualalle) Kautisten Marista se hölmö ei salli puhuttavankaan, vaan livahtaa silloin aina tiehensä. Vaikka Mari on hyvä ja tolkun tyttö niinkuin talontytön olla pitääkin . . . Lempo kai lienee hänet lohtinut tuota Elli luntia katselemaan,

mutta olkoonpahan mitä sekalia tahansa, niin ei hän ainakaan minun eläessäni tähän taloon kotiminiäksi tule, siitä minä vastaan! (Läppää kontin kiinni ja nostaa sen tuvan eteiseen.) Huomis-aamulla saapi tyttö laputtaa Likopurolle tämän kontin kanssa!

KALLE.

(juoksee vasemmalta ja aikoo pihaan.)

KANTOLAN PERTIN ÄÄNI.

(Vasemmalta.)

Kalle, hoi! Kallee!

KALLE.

(pysähtyen.)

Häh?

KANTOLAN PERTIN ÄÄNI.

Sano, että tulevat rantaan kahdella hevosella!

KALLE.

Hyvä on. (Juoksee pihalle ja aikoo veräjälle, kun emäntä häntä pidattaa.)

MATTILAN EMÄNTÄ.

Kuulehan Kalle!

KALLE.

(pysähtyen.)

Häh?

MATTILAN EMÄNTÄ.

Joko se Kantolan vene Oulusta palasi?

KALLE.

Jo . . .

MATTILAN EMÄNTÄ.

Oikeassahan se Janne sitte olikin . . . (Juoksee veräjälle) Kalle, Kallee!

KALLEN ÄÄNI.

Häh?

MATTILAN EMÄNTÄ.

Etkö sinä suostuisi kyytiin, jos pyhän aikana tarvis sattuu?

KALLEN ÄÄNI.

Miks'en, kun sanan saan! . . .

MATTILAN EMÄNTÄ.

Silläpä nyt kiire oli! . . . Vaan tokkopa niitä näin kesäisenä aikana sattuneekaan kyydittäviä! . . . Vai aatoksi ne siis lopultakin palasivat . . . ja siellähän ne jo tulevat!

(Vasemmalta tulevat pihaan Kantolan Pertti, Soivion Antti Tuuteron Matleena, Toivos-Juho ja Janne.)

PERTTI.

Päivää, emäntä! Terveisiä Oulusta!

MATTILAN EMÄNTÄ.

Kiitoksia, mitäs sinne kuuluu?

SOIVION ANTTI.

Iso kyläpä tuo näkyi olevan . . .

PERTTI.

Hyvää kuuluu . . . Kaksinkymmenin markoin tynnöriltä maksoivat!

MATTILAN EMÄNTÄ.

Vai niin! (Silmänsä varjostaen ja Matleenaan katsoen.)
Mutta kukas se . . . tuota noin? . . .

PERTTI.

Eikö emäntä enää Matleena muistakaan?

MATTILAN EMÄNTÄ.

Kah, Matleenako se on!

MATLEENA.

Sain vähän Juhannuslomaa, niin läksin kotipuolta katsomaan . . . (Kättelevät.) Onkos tytöt kotona?

MATTILAN EMÄNTÄ.

Onhan se Reetu, vaikka sairastelee parast'aikaa . . .

TOIVOS-JUHO.

Mitäs sillä Antilla siinä on?

SOIVION ANTTI.

Tässähän me toimme Juhannusviinat!

TOIVOS-JUHO.

Sievä särvinnassakka! Paraiksipa kerkesitte! Oltiinkin tässä jo lähdössä Soiluvan-
niemelle! . . .

PERTTI.

Jokos teillä on pelimannit tiedossa?

TOIVOS-JUHO.

Jo on kaksittainkin . . . Se peli-Juho ja
Lepikön Kusti!

MATLEENA.

Missäs Elli on?

MATTILAN EMÄNTÄ.

Ellikö? Kirkollehan se jo tänä-aamuna lähti
eikä vieläkään ole palannut.

TOIVOS-JUHO.

Eikös tästä talosta niemelle lähdetä?

MATTILAN EMÄNTÄ.

Eipä taideta, kun tuo Reetukin yhä sairas-
telee . . .

PERTTI.

Entäs Elli?

MATTILAN EMÄNTÄ.

Ei pääse Ellikään . . . ja missä kuhnanee
koko tyttö?

JANNE.

(on mennyt veräjän luo ja katselee maantielle.)

Tuollahan tuo tulla suoltaa sen vietävän vauhdilla!

MATTILAN EMÄNTÄ.

(Juholle ja Pertille.)

Ette saa Elliä niemelle viekotella, muistakaa se!

TOIVOS-JUHO.

Ka, kun ei päässe, niin olkoon poissa! Mutta Matleenahan se lähtee kotikylän poikamiehiä katselemaan . . .

MATLEENA.

En minä tansseista välitä.

TOIVOS-JUHO.

Eikä siitä ole tuosta Janne-jukarastakaan!

ELLI.

(terve, reipas ja talonpoikaistytöksi tavattoman kaunispiirteinen, tukka tummanruskea, huivi kaulalla ja kädessä iso nytyi, tulee huutaen jo edempää.)

Terveisiä kirkolta, Janne!

JANNE.

Kiitoksia, mitäs sinne kuuluu?

ELLI.

Eipä erityisempiä. (Pihalla) . . . Kah, johan se Pertikin on Oulusta palannut?

PERTTI.

Justiin tultiin. Päivää, Elli. (kättely.)

MATTILAN EMÄNTÄ.

Missäs sinä olet vetelehtinyt päiväkauden?

ELLI.

Terve, Antti! — Vetelehtinyt en ole ollenkaan missään. Tuoss'on ostokset! (Heilauttaa nyttinsä emännälle.) Vaan kun piti pollarissa odottaa toista tuntia enkä yrittänyt pastorin puheille päästä millään ilveellä . . .

JANNE.

No, lupasiko se sinut rippikouluun!

ELLI.

Tietysti lupasi . . . Eei, mutta Matleenahan se on!

MATLEENA.

Terveisiä alhaalta päin!

ELLI.

Kiitoksia! . . . Niin — ja sitten lähdin viilettämään kotiin päin, mutta tuossa tienhaarassa tapasin Koiviston Annin . . .

MATTILAN EMÄNTÄ.

Arvasinhan minä, ett'et sinä oikeilla jälillä ollut! . . .

ELLI.

Enpä ollut mielestäni väärilläkään. Leväh-
täessäni vain juttelin vähän! . . . Ovatkos ostok-
set oikein?

MATTILAN EMÄNTÄ.

Sitähän tuo vielä olisi puuttunut, ett'et
asioita olisi ehtinyt tälle aikaa toimittaa!

MATLEENA.

Oletpas sinä kasvanut ja komistunut, Elli?

ELLI.

(Iloisesti käännähtäen.)

Olenko?

MATLEENA.

Olet, aivanhan sinusta on tullut aika-
ihminen!

ELLI.

Johan minä Perttulina täytänkin 17!

MATTILAN EMÄNTÄ.

Täytä mitä täytät, mutta lapsi sinä minun
silmissäni olet . . . ja aika heitale oletkin! (Menee
aittaan pussin kanssa.)

TOIVOS-JUHO.

(Pertille.)

Pulskaa tyttöä kuin vietävä, kuka hänen sit-
ten korjanneekin!

PERTTI.

(Janneen katsahtaen.)

Eikö tuolla jo lie riiarit likempänä kuin luullaankaan!

JANNE.

(vetäen Pertin etualalle.)

Kuulehan, Pertti! Muistitko sinä perustella sitä asiaa?

PERTTI.

Mitä asiaa?

JANNE.

(tirkistäen Elliin, joka on Matleenan kanssa vastakkaisella puolella.)

Sitäpähän Ellin kohtaa.

PERTTI.

Jassoo, vai sitä. Tietysti muistin.

JANNE.

No?

PERTTI.

(lyöden Jannea olalle.)

Parempain ihmisten lapsi niinkuin on hoetukin!

JANNE.

(uteliana.)

Elä hiidessä!

PERTTI.

Ihan varmaan! Kättä lyöden vakuutti Neelmannin huonemies, joka sanoi tunteneensa sen Emma-vainajan jo lapsuudesta asti, että sille Murhaus-vainajalle se Emma sen sai.

JANNE.

Murhaus-vainajalle?

PERTTI.

Niin, sille patruuna Vikholmin rokuristi-vainajalle.

JANNE.

Ethän vain valehtele?

PERTTI.

En saamariste valehtelekaan.

JANNE.

(Elliin katsoen.)

Ja joudupas sitten Pehkolan Mattilaan ruotilaiseksi!

PERTTI.

Niinhän se maailma meitä nakkelee! Mutta nyt täytyy minunjoutua kotiin! Antti hoi, tule pois!

SOIVION ANTTI,

(joka on Toivos-Juhon kanssa jutellut tällä välin.)

Vai hattu päässä se Anni näpötteli! Pertti, tämä Juho kun kättää jo niemelle . . .

TOIVOS-JUHO.

Lempoakos se enää teillä tekee! Tulethan sinne sinäkin, Pertti?

PERTTI.

Tulen kyllä, mutta . . . (tavoittelee nassakkaa.)

TOIVOS-JUHO.

Elä näppää, kyllä me Antin kanssa tämän särvinleilin hoidamme!

PERTTI.

No pitäkää sitten, kunhan muillekin säästättte . . . (menee Ellin ja Matleenan ohi.) Tuleekos Matleena yhtä matkaa?

MATTILAN EMÄNTÄ.

(tulee aitasta.)

Tulisit ensin Reetua katsomaan!

ELLI.

Niin, kerkiäthän sinä vielä Niittylehtoon!

MATLEENA.

Aidin luo pitää joutua . . . Minä pistäyn täällä sitten illempana . . . Hyvästi siksi aikaa!

PERTTI.

Tule pois, Matleena! (Poistuu.)

JANNE.

(temmaten äkkiä kirveen tuvan seinustalta.)

Minäpä käyn Juhannuskoivuja tuosta likilehdosta . . . Vai niin sanoi Neelmannin huone-
mies, että . . . (pois Pertin jälkeen Matleena kintereillä.)

ELLI.

Tuo Matleenapa on pysynyt entisellään! . . .

SOIVION ANTTI.

Seuroissahan tuo kuuluu ruvenneen käymään! . . .

MATTILAN EMÄNTÄ.

Kun vain ei hihhuli tulisi?

SOIVION ANTTI.

Hihhuleitapa kuuluvat olevan kohta enimmäät Oulun tytöt.

TOIVOS-JUHO.

(Antille.)

Ennenhän me toki polkataan Soiluvanniemellä, Antti, kuin hihkutaan Raattamaan ympärillä! Emäntä hoi, lainaisittekos te sitä isoa venettä täksi iltaa!

MATTILAN EMÄNTÄ.

Viimeksikin sen auskarin saatoitte!

SOIVION ANTTI.

Kyllä minä siitä vastaan, että se tällä kertaa säilyy . . .

MATTILAN EMÄNTÄ.

No, ottakaa sitten! Avain on siellä venehuoneen pihtipielessä!

SOIVION ANTTI.
(emännälle erikseen.)

Eikös Elli pääse?

MATTILAN EMÄNTÄ.

Ei pääse, kun itseni täytyy tästä Kautisiin. Eikä pääsisi muutenkaan!

(Purolan Aatu, Maijaliisa, Peli-Jussi y. m. tulee rähisten oikealta.)

PUROLAN AATU.

Jussi hoi, lupasiko emäntä venettä?

TOIVOS-JUHO.

Menkää vain rantaan! . . . (Toivos-Juho rientää toisten luo, Antti puhelee vielä emännän kanssa.)

PUROLAN AATU.

Maijaliisa, onkos tuo Soivion Antti! Antti hoi, tule mukaan! Kas niin, nyt lähdettiin! Soitapa, Jussi, „Meill' Pohjolaa“, niin mennään tästä oikein paraati-marssissa! (Jussi soittaa marssia, nuorisalo lähtee liikkeelle.)

SOIVION ANTTI.

(on yrittänyt mukaan, vaan palaa äkkiä takaisin pihalle unohtunutta nassakkaa noutamaan.)

Saamari, kun oli eväät unohtua! (Juoksee toisten jälkeen.)

ELLI.

(on mennyt taustalle ja katselee heidän jälkeensä.)

Jopa taisi Aatu olla oikealla tanssi-tuulellaan! . . . (Kääntyen emäntään päin.) Eikä se Jannekaan ole tuonut Juhannuskoivuja!

MATTILAN EMÄNTÄ.

Vielä sinulle Juhannuskoivut, kun isäntä ei joudata itseänsä kotiin pyhiksikään. Vaan sinä tietysti laiskottelisit pyhät ja aret . . .

ELLI.

Vastahan minä koteusin . . . ja mitäs tässä olisi tiennyt jo ruveta tekemään?

MATTILAN EMÄNTÄ.

Mitä? Aina talossa tekeväälle työtä on . . .

ELLI.

Johan te olette kartanonkin lakaissut!

MATTILAN EMÄNTÄ.

Täytyihän minun, kun koko päivän kylillä vetelehtää . . . (huomaa luhdin rappusilla punaisen puseron.) Tuosahan on vielä Jannen pusero, jonka olit luvannut pyhiksi . . . ompele edes tuo valmiiksi! . . . (syrj.) Minun täytyy tästä itse lähteä Kautisten Maria puhuttelemaan! (menee pirttiin.)

ELLI.

(ottaa neulomuksen ja istuu taustalla olevalle kiikkulaudalle.)

Matleenakin kehui Oulua hauskaksi kaupungiksi . . . ja Annihan tuo vasta on viiniksi

siellä käynyt! Saaran kanssa hän niemelle sanoi aikovansa... ja paraiksipa tosiaan kerkesi Perttikin koteutua...

ANNI.

(tulee hattupäässä ja keveässä kesäpuvussa, aikoo ohi, mutta huomaa Ellin ja pysähtyy häntä aidan takaa puhuttelemaan.)

Kah, sinä täällä istut ompelemassa kaikessa rauhassa, kun muut oikein musiikin kanssa tansseihin rientävät!

ELLI.

Tästähän ne vasta ohi menivät!

ANNI.

Johan se Perttikin kai koteusi, koska lasti-vene näkyi rannassa olevan?

ELLI.

Jo koteusi... ja Tuuteron Matleenan toi tullessaan...

ANNI.

No, ei se siitä hihhulista paljo ilostu! Vaan olikos Pertin kanssa puhetta niemelle menosta?

ELLI.

Sanoi menevänsä... ja sen vuoksi kai sillä kiire olikin.

ANNI.

(tullen pihaan.)

Minun pitää joutua Kantolan veneeseen! Etkös tule mukaan, Elli, kun minunkin jo pyhiltä täytyy pois lähteä?

ELLI.

Ei se emäntä minua päästä!

ANNI.

Mitä sinä siitä räivästä välität... tule varkain sitten illemmalla!

ELLI.

En minä uskalla, haukkuu se jo vähemmästäkin!

ANNI.

En minä vain sinun sijassasi viitsisi hänen haukkujaan kuulla, en kies'auta viitsisikään!

ELLI.

Minkäpä sille mahtaa?

ANNI.

Niinkuin ei terve tyttö muuallakin eläisi...

ELLI.

Vaan kun tässäkin muut sentään ihmisiksi ovat, niin eihän tuota ole tullut ajatelluksi.

ANNI.

Elli, olemmehan me lapsuuden tuttavია?

MATTILAN EMÄNTÄ.

(on katsahtanut akkunasta ja ilmestyy äkkiä pirtin ovelle.)

Häh, vai Koiviston mampseli täällä taas on ryökkyjään näyttelemässä!

ANNI.

Kantolaan aioin tästä oijustaa, vaan saatan minä kiertääkin, koska hetipaikalla silmille tullaan!

MATTILAN EMÄNTÄ.

Oijusta sinä mitä oijustat, Elliä sinä kuitenkin tulit kylänjuoksuun houkuttelemaan! Mutta sinun seuraasi häntä ei päästetä, ettäs sen tiedät, mokomakin rimpsuröijy .. (Anni yrittää sanoa jotakin). Vai niinkö luulet, ett'ei sinun luuhatteluji tunneta, senkin harakka! .. Mene, mene, mene matkaasi eläkä tule tänne toista kertaa ryssänsaalissa keikailemaan ja Elliä viekoittelemaan!

ANNI.

Tuolta räivältä ei näy saavan rauhaa valtanmaantielläkään! Hyvästi, Elli! (pois oikealle).

MATTILAN EMÄNTÄ.

Tähän taloon sinulla ei ole asiata, muista se! Lähtipäs se kerrankin eväiden kanssa, senkin hattupää! Ja tulkoonpa vielä kolmannen kerran, niin ...

ELLI.

Pyhiltäpä tuo jo sanoi lähtevänsä pois koko kylästä.

MATTILAN EMÄNTÄ.

Jo tuo on aikakin! Viikkokausiahan se jo on täällä maleksinut ja kylän poikia riiastellut, mokomakin heilakka! (Elli yrittää sanoa jotakin). Ole

vaiti, asia on niinkuin minä sanon! Eläkä keskeytä vanhempia ihmisiä kesken puheen, ettäs muistat!.. Jos hän edes pukisi ja käyttäisi itsensä kuin tolkun tytön tulee, mutta tukka ruusattuna ja hattu päässä kuin milläkin pappilan röökinällä! Hyi, oikein se hävettää syrjäistäkin! Ja mistä hänellä lieneekin rahaa rimpsuröijyihin ja musliinihameisiin...

ELLI.

Onhan hänellä palkkansa!

MATTILAN EMÄNTÄ.

Palkkansa? Kyllähän ne tupakkienkelein palkat tiedetään... Ei niillä verkapalttoita ja rysänsaaleja osteta... Jo taitaakin tienata omalla laillaan, heitale...

ELLI.

Mitäs Anni teille on tehnyt, kun te tuolla lailla puhutte?

MATTILAN EMÄNTÄ.

Minä puhun niinkuin tahdon, minä... ja olen jo maailmaa siksi paljo nähnyt, että tiedän, minkälaisia ne vapriikintytöt ovat! Ja kuinka niiden sitten käy? Ihmisten ristiksi ne lopulta joutuvat tai vaivaishuoneelle. Eivätkä ole paljo parempia palvelustytötkään kaupunkipaikoissa... Nuoria herroja pakkautaan palvelemaan ja sitten äpäröidään...

ELLI.

(kärsimättömästi.)

No, mitä te nyt taas..?

MATTILAN EMÄNTÄ.

Olisitpahan nähnyt äitivainajasi silloin, kun...

ELLI.

Antakaa toki kuolleiden olla rauhassa!

MATTILAN EMÄNTÄ.

Olkoon sitten! Mutta Annin seuraan sinä et toista kertaa minun luvallani mene, muista se! Ja kun minä kerran tulin pastorille luvanneeksi, että ainakin minä sinusta äitivainajasi viat...

ELLI.

(nousten ja jalkaansa polkaisten.)

Antakaa äitini olla rauhassa taikka...

MATTILAN EMÄNTÄ.

(hämmästyen.)

Katsohan tyttöä! Sitäpä puuttuu, ettei jo silmille tule! Olkoon vain rauhassa minun puolestani, mutta pitäähän sinun sen verran ymmärtää, että omaa parastasihan minä tarkoitan.

ELLI.

(jälleen istuutuen.)

Hyväpä olisi, kun senkin uskoa jaksaisi!

MATTILAN EMÄNTÄ.

Usko sinä, mitä minä sanon. Enkä minä muuten olisi sinua tässä kuutta vuotta sietänyt, ell'en minä sinusta tolkun ihmistä olisi toivonut.

ELLI.

Äkin kait minä tästä poiskin pääsen...

MATTILAN EMÄNTÄ.

Ja mihinkähän sinä poloinen lähtisit?

ELLI.

Lieneehän tuota maailmaa muuallakin ja jos minä tässä kenenkään ristinä lienen, niin lähden minä tieheni vielä tänä päivänä... kun palkkani saanen!

MATTILAN EMÄNTÄ.

Palkkasi kyllä aikanaan saat... ja kun kekriltä pois pyrkinet, niin pääset... Mutta nyt pitää minun joutua tästä Kautisiin... sinä saat jäädä kotimieheksi... ja jos kyytiä sattuu tulemaan, niin on rannin Kalle lupaunut kyytimieheksi... Tamma on ha'assa... tuossa aidan takana...

ELLI.

Menkää vain, olenhan minä ennenkin kotimiehenä ollut!

MATTILAN EMÄNTÄ.

(on jo kadonnut, mutta palaa takaisin.)

Janne taitaa mennä Kautisten Marin kanssa

niemelle, mutta tansseihin sinulla ei kai mieli tehnekään?

ELLI.

Olenkos minä niissä ennen juossut?

MATTILAN EMÄNTÄ

(on kadonnut, vaan ilmestyy jälleen solaveräjälle.)

Elli, hoi!

ELLI.

No, siinäkö te vielä olette?

MATTILAN EMÄNTÄ.

Olin unohtaa sanoa, että sinun pitää huomen-aamulla lähteä isännän luo eväitä viemään!

ELLI.

Ihanko Juhannuspäivänä?

MATTILAN EMÄNTÄ.

Niin, ei siinä auta, kun isäntä kerran sen niin tahtoo... Eväät laitoin minä jo valmiiksi. Kontti on eteisen oviseinällä.

ELLI.

Hyvä, hyvä!

MATTILAN EMÄNTÄ.

(kuten yllä.)

Niin, kontin laitaan pistin nästykin sisään särvinrahatkin, jotka saat viedä isännälle! Mutta katsokin, ett'et tielle tiputa! (Katoaa.)

ELLI.

No, jokohan tuo nyt vihdoin menin! Aina vain toraa ja haukkuu, olipa pyhä tai arki! Ja mistä hyvästä? Että siunaaman hetken puhelin Annin kanssa... Minusta on Anni iloinen ja hyvä tyttö, vaikka kohta hän huivipäänäkin välttäisi!.. Ja puhukoonpahan mitä tahansa, niin ilmaiseksi minä en tässä leipääni syö! (kuivailee esiliinalla silmiänsä.) Janne muka menee Kautisten Marin kanssa! Menköön minusta nähden, kenen kanssa tahansa... en minä tähän haukuttavaksi pyri, en! Vaan kekriltä minä ainakin pois lähdän, vaikka kerjuulle täytyisi! (nyyhkii.)

MATLEENA

(nousee hiljaa veräjän yli ja lähestyy huomaamatta.)

Eivät olleetkaan kotona... ovikin oli reikissä! (Elli ei vastaa mitään.) Elli, mikä sinun on?

ELLI

(nostaa päätänsä ja kuivailee silmiänsä.)

Ei mikään... ilman minä tässä vain miehen maailman menoa.

MATLEENA.

Mutta sinähän olet itkenyt! Onko se emäntä taas vihotellut?

ELLI

(nousten.)

Mitäpäsi siitä! Onhan se tässä talossa niin jokapäiväistä...

MATLEENA.

Ja mistä hän nyt torasi?

ELLI.

Joutavasta niinkuin aina ennenkin. Anni on muka niin huono ihminen, ettei häntä saisi tiellä tunteakaan... ja sitten hän haukkuu äitipoloisen vielä mustan mullankin alle! (nyyhkii ja peittää kasvonsa.)

MATLEENA.

Vai siitä se taas! Eipä ole hauskat päivät sinullakaan, mutta kaikkeenhan sitä saapi tottua tässä maailmassa.

ELLI.

Kekriin asti minä tosin olen lupaunut, mutta ehkäpä minä sentään tästä jo ennenkin lähden!

MATLEENA.

Mutta eikös sinua mikään täällä pidätä?

ELLI.

En suinkaan minä pois lähtisi, jos niin olisi.

MATLEENA.

Ei siis Jannekaan?

ELLI.

Janne on kyllä hyvä poika.

MATLEENA.

Mutta muuta hän sinulle ei ole?

ELLI.

Mitäs hän muuta olisi? . . . Enhän minä vielä ole käynyt rippikouluunikaan.

REETU.

(avaa ikkunan.)

Elli, kenen kanssa sinä puhut?

ELLI.

Kah, Reetukin jo heräsi! (Ikkunan luona.) Tuuteron Matleena palasi takaisin . . . Eivät olleetkaan kotona Niittylehdossa!

REETU.

(sisältä.)

Tulkaa sisään!

ELLI.

(Matleenalle.)

Reetu pyytää meitä sisään.

MATLEENA.

Mennään vain!

(Matleena ja Elli menevät tupaan. Ikkuna jää auki.)

FEEDI SUNDBLOM.

(noin 22 vuotias, tummatukkainen ja viiksinen nuorukainen, hienossa kesäpuvussa, ajaa pyörällä portille, hyppää siinä alas ja tarkastelee kievaripatsasta.)

Sapristi, kuin tuli kuuma! (Pyhkii nenäliinalla ottaensa ja hattunsa sisäreunoja.) Eikä Juhannuskoivuja tääl-

läkään! Eivät taida täälläpäin Juhannusta viettäkään! Mutta mihinkäs Järvinen jäi? Kas, siellä hän sentään jo tulee! Halloo, Bertil, tässä se Mattilan kievari nyt on! Poika paralle taisi sattua joku malööri! (Tuo pyöränsä pihaan, asettaa sen aita vastaan, katselee ympärillensä ja sytyttää paperossin. Vähän ajan kuluttua tulee pyöränsä taluttaen)

BERTIL JÄRVINEN.

(parissa kymmenissä oleva vaaleaverinen mies, pyöräilijän puvussa ja ylioppilaslakki niskassa.)

Saamarin roistot, kun särkivät uuden pyöräni!

FEEDI SUNDBLOM.

(huolettomasti.)

Elä hiidessä!

BERTIL JÄRVINEN.

(kääntyen pihaan.)

No, kun ne häikäleet eivät antaneet tietä... niin täytyihän minun yrittää väistämään, mutta silloin se pitkä roikale juuri tielleni... minä pahki siltarumpuun... ja siitä ojan pohjaan... oikein akrobaatin kuperkeikalla!

FEEDI SUNDBLOM.

Hyväpä kun ei kurakuoppaa sattunut!

BERTIL JÄRVINEN.

Ei toki näin kuivalla säällä!... Mutta niinpä sittenkin pisteli vihakseni, että olisin silvaltanut korvuksille sitä pitkää roikaletta, ellei

se lihava tyttö olisi väliin ehättänyt selittämään, että „eihän se Aatu toki tahallaan sitä tehnyt“ . . . Feedi, katsohan tuota! . . . Aivanhan se on väännyt! . . . Ja jos kumi sai reiän, niin on pilalla koko koje! Saakeli kaikkiansa! . . . Ja siihen vielä janottaa, että kurkunpäättä kutkuttaa!

ELLI.

(joka on kurkkinut akkunasta ulos, tulee tuvasta pihalle.)

Tarvitsevatko herrat kyyti-hevosta?

FEEDI SUNDBLOM.

(ihastuen.)

Quelle figure, saporisti!

BERTIL JÄRVINEN.

Ei kiitoksia, me olemme polkupyörämatkalla. Mutta minua janottaa niin vietävästi . . . Olisiko teillä lasi vettä!

FEEDI SUNDBLOM.

(naurahtaen.)

Tuokaa ennen maitoa!

BERTIL JÄRVINEN.

En minä maidosta välitä; tuokaa vain lasi tavallista kylmää vettä.

ELLI.

Heti paikalla . . . Noudan vain lasit, niin . . .
(Poistuu.)

FEEDI SUNDBLOM.

(katsoen hänen jälkeensä.)

Tuokaa sitten järvivettä! (Bertiliin kääntyen.)
Oletkos sievempää ja ihanampaa impeä ennen
nähty, Bertil?

BERTIL JÄRVINEN.

(huolettomasti.)

Olihan tuo aika sievä!

FEEDI SUNDBLOM.

Aika sievä! Vesipojasta on hän siis vain
„aika sievä“. Minusta oli hän ihana kuin enkeli
ja siro kuin sylfiidi! Tuollaiset silmät, nenä ja
suu ja kaikki niin hienoissa, ruskeissa kutri-ke-
hyksissä, että . . . sanalla sanoen: superbe!

BERTIL JÄRVINEN.

(pyöräänsä tarkastellen.)

Kaikkipa sinä jo ehdit nähdäkin!

FEEDI SUNDBLOM.

(innoissansa.)

Yhdellä silmäyksellä, hiisi vie!

BERTIL JÄRVINEN.

(kuten äsken.)

Oletpas sinä herkkätuntoinen!

ELLI.

(juoksee kaivolle, pari lasia lautasella.)

Minä vinttaan herroille kylmää kaivovettä!

BERTIL JÄRVINEN.
(puuhaa pyöränsä ääressä.)

Hyväpä se tekisi!

FEEDI SUNDBLOM.
(viskaa pois paperossinsa.)

Vartokaas, kun minä autan teitä! (Rientää luo.)

ELLI.
(hommautuu vinttaamaan.)

Kyllä minä yksinkin!

FEEDI SUNDBLOM.
(avustaen ja Elliä silmiin katsoen.)

Miksi yksin? Paremminhan se näin käy . . .
eikös niin?

ELLI.
(punastuen.)

En minä vielä ole tässä apua tarvinnut!

FEEDI SUNDBLOM.
Sehän käy mainiosti! (Feedi nostaa kiulun, josta Elli
kaataa lasit täyteen.) Mikäs teidän nimenne on?

ELLI.
Elli. (Tarjoo lautaselta.) Tahdotteko te?

FEEDI SUNDBLOM.

En, kiitoksia. Viekäähän tuolle vesi-pojalle!
(Elli vie lautasen Järviselle, joka yhdellä siemauksella tyhjentää
lasillisen.)

BERTIL JÄRVINEN.

(Feediin kääntyen.)

Olipa melkein yhtä hyvää kuin se, missä Hiljan kanssa sinä-maljat joimme, muistatkos?

FEEDI SUNDBLOM.

Oui, oui!

BERTIL JÄRVINEN.

(tyhjentää samoin toisen lasin.)

Niin, se tapahtui siellä kuululla Turun Kupittaalla, missä (nipistää Ellia korvasta.) Annikki Turusen neiti, istuen Turun korolla, odotteli sulhasensa. Ettekös te sitä ole kuullut?

ELLI.

En, ei sitä täällä lauleta.

FEEDI SUNDBLOM.

(Järviselle.)

Korjaa sinä vain pyöräsi; kyllä minä sillä aikaa juttelen Ellin kanssa.

BERTIL JÄRVINEN.

Eipä tuo näy sitä kuulleenkaan. (Pyöränsä kimpussa.) Mutta pumppausta tämä todellakin sietää!

FEEDI SUNDBLOM.

Olettekos te tämän talon tyttöjä.

ELLI.

En, palkollisia vain.

FEEDI SUNDBLOM.

Kuinka se on mahdollista?

ELLI.

Kunko niin nuorelta näytän?

FEEDI SUNDBLOM.

Niin, sitähan minä juuri tarkoitin.

ELLI.

Enhän minä vielä vanha olekaan.

FEEDI SUNDBLOM.

Siispä minä kutsunkin sinuksi vai mitä?

ELLI.

Kutsukaa vain, miksi tahdotte!

FEEDI SUNDBLOM.

Kaunis tyttö sinä olet, Elli!

ELLI.

Elkää pilkatko!

FEEDI SUNDBLOM.

Ihan totta! Oikein kaunis! Sinua tekisi mieli heti paikalla...

ELLI.

Noo, elkää... tuo herra näkee!...

FEEDI SUNDBLOM.
(kääntää puheen toisaalle.)

Ettekös te täällä Juhannusta vietäkään?

ELLI.

Kunko ei ole Juhannuskoivuja?

FEEDI SUNDBLOM.

Niin kyllä.

ELLI.

Kyllä se Janne ne toimittaa. Ja onhan täällä tanssit tänä iltana.

FEEDI SUNDBLOM.

Täälläkö?

ELLI.

(naurahtuen.)

Eei, vaan Soiluvanniemellä . . . täällä kun on tukkimiehiä! . . .

FEEDI SUNDBLOM.
(hymyillen.)

Vai on täällä tukkimiehiä?

ELLI.

On . . . ja niillä on niemellä tanssit . . . oikein kahden pelimannin kanssa. Ettekös te sitä tiedä?

FEEDI SUNDBLOM.

En tosiaankaan sitä ole tiennyt. Vai oikein kahden pelimannin kanssa. Menetkös sinäkin sinne, Elli?

ELLI.

En minä pääse, kun minun täytyy olla kotimiehenä ja vahtia kyytiä . . .

FEEDI SUNDBLOM.

Yksinkös sinä olet kotimiehenä?

ELLI.

En . . . onhan täällä Reetukin, vaan se on kipeä.

FEEDI SUNDBLOM.

(Järviselle.)

Bertil, on danse ici ce soir!

BERTIL JÄRVINEN.

(työssänsä.)

Tanssikoot! Meillähän on kiire!

ELLI.

Mistäs kaukaa herrat ovat!

FEEDI SUNDBLOM.

Oululaisia me olemme ja Kuopioon matkalla!

ELLI.

Vai sinne te!

BERTIL JÄRVINEN.

(on lopettanut hommansa.)

Kas niin, nyt se jo luottaakin! (Feedille.) Minä kirjoitan kirjekortin Turkuun. (Istahtaa kuistille kirjoittamaan.)

FEEDI SUNDBLOM.

(lausuen.)

Elli, ton sein est le trône d'amour! — —

ELLI.

(hämillensä.)

Mitä te sanoitte?

FEEDI SUNDBLOM.

Mietin vain, että missä asti se Soiluvan-
niemi on?

ELLI.

Soiluvanko niemi? (Juoksee portille ja viittaa sormellansa vasemmalle.) Tuollahan se näkyy . . . eihän sinne ole veneellä kuin pari ryssän virstaa!

FEEDI SUNDBLOM.

Entäs maitse?

ELLI.

Siitähän teidän täytyy ohi, jos Kuopioon aiotte! . . .

FEEDI SUNDBLOM.

Ja mikset sinä mene sinne, Elli?

ELLI.

En minä pääse, kun emäntä meni kylään . . .

BERTIL JÄRVINEN.

Feedi hoi, tottahan sinä liität terveisiä?

FEEDI SUNDBLOM.

(vähän vastahakoisesti.)

Miks'en. (Ehille.) Minä lähtisin sinne juuri sinun kanssasi, Elli. (Pois kuistille.)

ELLI.

(katsoo hetkisen hänen jälkeensä.)

Olipa se tuttavallinen nuori herra! (Vie lautasen tuvan ikkunalle ja peilailee itseänsä ruutua vastaan.) Vai olin minä hänestä kaunis! (Sipaisee pari suortuvaa otsalle.)

FEEDI SUNDBLOM.

(kirjoitettuansa.)

Tuo saa riittää!

BERTIL JÄRVINEN.

Sen verran vain, että Hilja näkee meidän muistaneen häntä täällä . . . keskellä kauneinta Juhannus-aikaa . . . Ja nyt matkaan, Feedi! (Jattaa Ellille juomarahaa.)

ELLI.

Ei, en minä . . . eihän vesi mitään maksa . . .

BERTIL JÄRVINEN.
(pyöränsä luo mennessä.)

Pitäkää vain! Ja nyt me siis lähdemme,
Feedi!

FEEDI SUNDBLOM.
(hiljempää Elliille.)

Tulethan sinä, Elli!

ELLI.

Tulen, jos pääsen . . .

BERTIL JÄRVINEN.

Joudu pois, Feedi!

FEEDI SUNDBLOM.

Hetipaikalla! (Järvinen ajaa pois.) Kas nythän me olemme kahden, Elli! . . . (Syleilee häntä äkkiä, mutta huomaa samassa Jannen, joka koivutaakan kanssa on pysähtynyt veräjälaudalle) Ah, par exemple! (Hyppää pyörällensä ja ajaa pois.)

ELLI.

(katsoo hetkisen Feedin jälkeen, kääntyy sitten tuvalle ja huomaa Jannen.)

Kah, joko sinä palasit Kautisista?

JANNE.

(tullen pihaan ja romauttaen kantamuksensa maahan.)

Kautisista?

ELLI.

Niin, emäntä sanoi sinun menneen noutamaan Maria Soiluvanniemelle.

JANNE.

Perttiähän minä saatoin! (katsoo pitkään Elliin.)
Oletpas sinä punastuksissasi.

ELLI.

Punastuksissa? Minkä vuoksi?

JANNE.

Kuka se tuo herra oli?

ELLI.

(hämillänsä.)

Oululaisia kuuluvat olevan . . . ja Kuopioon
matkalla.

JANNE.

Vai Kuopioon! (Janne on ryhtynyt koivuja kuistin ympärille y. m. pystyttelemään. Pitkä paussi. Järveltä kuuluu laulua: Rosvo, rosvo olit sinä kun varastit mun kultani j. n. e. Janne ja Elli kuuntelevat sitä kotvan äänettöminä.)

ELLI.

Mitä ne laulavat?

JANNE.

„Kullan rosvoa“ kuuluvat niemelle soutajat vetelevän.

ELLI.

Mahtaa siellä tänä yönä multa pölistä?

JANNE.

Eikö tuolla pölisse!

(Pausi.)

ELLI.

Ei taida sinulla mieli tehdäkään?

JANNE.

Eei, itselläsi tuonne yty lienee?

ELLI.

Eipähän juuri ytykään . . . Eikä tästä toki pääsisikään, kun äitisikin meni Kautisiin . . .

JANNE.

Yhäkö se Reetu sairastaa?

ELLI.

Kipeäpä kuului olevan . . . Matleena on hänellä puhelukumppanina.

(Paussi.)

ELLI.

(hetken perästä.)

Kuulehan, Janne!

JANNE.

No?

ELLI.

Lähtisitkös sinä niemelle, jos minä pyytäisin Matleenan kotimieheksi tänksi iltaa.

JANNE.

Mitäs sinä siellä? Ollaan kotona.

ELLI.

Äitisi haukkujapa tässä aina saapi kuulla!

JANNE.

Jokos se taas torasi?

ELLI.

Olisitpahan vain ollut kuulemassa!

JANNE.

Kovahan se kyllä on. Mutta anna sinä hänen äyväätä . . . Se on nyt kerran hänen tapansa.

ELLI.

Eihän sitä tietysti saisi vastustella . . . entinen ruotilais-äpäpä!

JANNE.

Mitä sinä joutavia muistelet . . . menneitä aikojahan ne ovat! . . .

ELLI.

Puhu, mitä puhut, mutta toistahan se toki sinustakin on isontalon tyttö niinkuin Kautisten Mari?

JANNE.

Kautisten Mari! Vaikka hyvin tiedät, etten minä välitä hänestä.

ELLI.

Janne, lähdetkös, jos minä oikein kauniisti pyydän?

JANNE.

Saattaisihan tuolla käydäkin, mutta ethän sinä tiedä suostuuko Matleenakaan kotimieheksi?

ELLI.

Kyllä minä Matleenan saan myöntymään, mutta mitä tuo emäntä sanonee? . . .

JANNE.

Äidistä minä kyllä vastaan, jos kerran lähdeittänee!

ELLI.

(iloisesti.)

No, odotahan yksi siunaaman hetki, Janne!
(Juoksee tupaan.)

JANNE.

Parempain ihmisten lapsia, sanoi Pertti . . . ja sen rokuristivainajan tyttö, oli Neelmannin talonmies vakuuttanut!

ELLI.

(tullen takaisin.)

Kyllä Matleena lupausi kotimieheksi.

JANNE.

Vai lupausi!

ELLI.

Nyt minä vain sivallan luhdista huivini ja nyyttini. (Juoksee ketterästi yläluhtiin.)

JANNE.

Mitä se nyytillä? Kah, tuossahan nuo ovat pikku veneen huoparit . . . airot taisivat jäädäkin venehuoneelle! (Ottaa huoparit maasta tuvan luota.) Saisihan tuolla poloisella olla joku hauskakin ilta! . . .

ELLI.

(alas luhdista, sievä kukkaishuivi harteilla ja nyytti kädessä.)

Enhän kauvan viipynyt?

JANNE.

Etpä viipynyt! (Elli juoksee vielä tuvan eteiseen ja palaa eväskontin kanssa.) Petoako sinä siitä kontista raahaat?

ELLI.

Minä menenkin jo tältä tieltäni Likopurolle.

JANNE.

Nauravathan ne, kun kontin kanssa tanssi-paikkaan tulee!

ELLI.

Voihan sen jättää veneeseen!

JANNE.

No anna tänne se sitten, kyllä minä sen kannan!

ELLI.

Sinä olet todellakin hyvä poika, Janne!
 (Juoksee tuvan ikkunan alle ja puhuu sisään.) No, nyt me läh-
 demme Jannen kanssa! Hyvästi, Reetu . . . hy-
 västi, Matleena! Minä tulen sitten Niittylehdossa
 käymään, kun palaan Likopuroilta! Matleena,
 kuulehan. (Matleena tulee ikkunaan) Sano emännälle,
 että Jannehan se minut houkutteli . . .

JANNE.

(tieltä.)

No, joudu jo pois, Elli!

ELLI.

Johan minä tulen! Niin, yöksi ei minua
 tarvitse kotiin odotella . . . Ja muistakin sanoa,
 että Janne sen kuului houkuttelevan . . . Hyvästi,
 hyvästi! (Juoksee ketterästi maantielle ja katoaa Jannen jälkeen
 vasemmalle.)

(E s i r i p p u.)

TOINEN NÄYTÖS.

Soiluvanniemen kisakenttä, jonka muutamat oikealla puolen kasvavat lehtipuut jakavat kahdeksi avonaiseksi ahoksi. Lehtipuiden alla keinulauta. Vasemmalla puiden kohdalla pari sammalmätästä, joiden takaa näkyy keinu ja istuimia. Taustalla kesäinen järvimaisema.

Sama Juhannus-aaton ilta. Pehkolan ja Tuovilan nuoriso takaholla tanssimassa; peli-Jussi, joka istuu sammalmätäällä vasemmalla puolen soittaa polkkaa. Vasta „ranseesia“ aloitettaessa tulevat nuoret etualalle.

PUROLAN AATU.

Jussi, heitä jo hiiteen se polkan vingutus!

PELI-JUSSI.

Häh?

PUROLAN AATU.

Saakeli kaikkiaan, kun koko illan samaa vinguttaa. Johan tuo lopetti Perttikin! (Jussi lakkaa soittamasta.)

PELI-JUSSI.

Onhan noille ennen minun polkkani kelvannut.

PUROLAN AATU.

Eihän sitä yhtä ja samaa enempäänsä jaksa! Tytötkin ovat jo rupeaman joutilaina seisoneet.

PELI-JUSSI.

Mitäs niille pitäisi?

KANTOLAN PERTTI.

(joka viimeksi on tanssinut Koiviston Annin kanssa.)

Huokaistaanhan vähän ensin!

PUROLAN AATU.

Ei tänne, saamari soi, ole lepäämään tultu, vaan tanssimaan. Mutta nyt otetaankin oikein herrastanssi, pojat!

KOIVISTON ANNI.

Se oikein, Aatu, ota sinä ranseesi Maijaliisan kanssa.

PUROLAN AATU.

Niinkö luulet, ett'en osaa? Jussi hoi!

PELI-JUSSI.

Häh?

PUROLAN AATU.

Osaatkos sinä ranseesia?

PELI-JUSSI.

Ranseesia?

KANTOLAN SAARA.

Kyllä Lepikön Kusti osaa . . . Olihan se soittanut sitä tuonoin kaupunkilaisillekin.

PUROLAN AATU.

Niissäkö värjärin häissä? Kusti, tulehan tänne! Sinähän kuulut osaavan ranseesia?

LEPIKÖN KUSTI.
(tullen etualalle.)

Osaanhan minä Hollolaista, kun se kelvanee. Sen mukaan ne tanssi sitä Kajaanissakin.

PUROLAN AATU.

Sama se on, kunhan on!

PELI-JUSSI.

Elähän hätäile, Kusti! . . . Hollolaistako ne? Alkoiko se sillä nuotilla, että „Rönty se, Rönty ryypyn sai, vaan värjärin Kusti se Annin nai!“

KOIVISTON ANNI.
(nauraen.)

Ei sinne päinkään, Jussi rukka!

PELI-JUSSI.
(vetelee väärää säveliä.)

Mitenkäs se alkoikaan!

PUROLAN AATU.

Et sinä sitä kuulu osaavan! Annahan kun Kusti . . . täss'on viulu! (Tempaa Jussilta viulun ja ojentaa sen Lepikön Kustille rallattaen hänelle tyttöjen nauraessa alun „Hollolan polskasta.“) Sillä lailla sen alkaa pitäisi!

PELI-JUSSI.

Jassoo, sitäkö ne . . . kyllä minä sen osaan . . .
Anna tänne se minun viuluni, Kusti!

LEPIKÖN KUSTI.
(hyväntahtoisesti.)

Taidatpa osata . . . Tuoss'on, heh!

PUROLAN AATU.

No, soittakoon Kusti sitten purppuriin!
Mutta pian nyt, Jussi, kuhnailla tässä ei!

KOIVISTON ANNI.

Niin minustakin, en minä kuhnureista
tykkää.

MAIJALIISA.
(lihavanlainen.)

Keretäänpä tässä oikealla!

PELI-JUSSI.
(vetelee jo toimestansa Hollolaista.)

No mitä te? Alkakaa jo!

PUROLAN AATU.

Johan tuo taitaa mennä. Nyt ranseesiin,
pojat!

TOIVOS-JUHO.
(on tullut keinulta.)

Tanssittiinhan sitä ennen kasarmillakin!

PUROLAN AATU.

No saamari, johdinhan minä kerran everstin-kin e'essä! Joutuun nyt, pojat! Minä tanssin Maijaliisan kanssa. (Sieppaa Maijaliisaa kädestä ja leuhauttaa hänet kentälle.)

MAIJALIISA.

(vastustellen.)

Enpä taida osata koko lerkutusta!

PUROLAN AATU.

Osaat sinä, kun minä opetan.

KAUTISTEN MARI.

(jonka Toivos-Juho on noutanut kumppaniksensa.)

Enpä tiedä tokko osannenkaan!

KANTOLAN PERTTI.

Morsiamelleenko se Aatu nyt tahtoo näyttää herrasrenkutuksiaan?

SOIVION ANTTI.

(on pyytänyt Kantolan Saaran.)

... ja vikuroimisia, hehehee!

PUROLAN AATU.

Tietysti Maijaliisalle ja (iskee silmää Annille) tuolle Koivistonkin röökinälle! No, Jussi, vedähän päälle... ja rallattakaa te tytöt mukana!

(Miehet ovat ottaneet tanssikumppalinsa ja kaikki seisovat paikoillaan.) Kas nyt, pojat, tällä lailla näin! (Tanssi alkaa ja menee aika sujuvasti jonkun aikaa.) Niinhän se menee kuin everstin e'essä.

KANTOLAN SAARA.

Näinhän ne niissä värjärin häissäkin! . . .

TOIVOS-JUHO.

(Aatuun katsahtaen.)

Ja sittenkö jo vikuroitiin?

PUROLAN AATU.

Elähän sinä! . . . Niin, sitten vikuroidaan . . .
tällä lailla näin! . . .

KANTOLAN PERTTI.

(nauraen Annille.)

Vikuroidaanpa vain!

PUROLAN AATU.

Kas niin!

TOIVOS-JUHO.

(Aatuun katsahtaen.)

Ja sittenkö kaloppi?

PUROLAN AATU.

Elähän sotke! . . . Nyt, pojat, tulee kalopaati!
(Juholle.) Mutta ei se sama ole kuin kaloppi, ethän
sinä muistakaan! Soitahan jotakin, Jussi!

PELI-JUSSI.

(käy epävarmaksi.)

Kuinka se kaloppi alkoikaan?

PUROLAN AATU.

Elä hiidessä kaloppia, vaan — kalopaatia.

PELI-JUSSI.

Jassoo, kyllähän minä kalopaatin osaan!
(Vetelee taas polkkaa.)

KOIVISTON ANNI.

(nauraen.)

Polkkaahan tuo on!

KANTOLAN PERTTI.

Olkoon, mitä tahaan!

PUROLAN AATU.

Soita sitten polkkaa eli porilaista eli mitä pirua tahansa! Kas nyt, pojat, näytän minä teille Maijaliisan kanssa, mikä se kalopaati on! (Tanssi alkaa jälleen.)

Eihän tämä niin maalimattoman vaikeata ole...

SOIVION ANTTI.

... kuin syrjäinen luulisi!

KANTOLAN PERTTI.

Mitäs tässä muuta kuin...

SOIVION ANTTI.

... käypi ja kääntyy!

(Tytöt nauravat, tanssi kiihtyy, rallatus kovenee, lakit lipuvat korvuksille ja takaraivoille, huivit samoin harteille soljahtavat.)

PUROLAN AATU.
(tanssin kestäessä.)

Koetanhan minä mukana rähjätä!

KOIVISTON ANNI.

Siinäpä vihkasi jo viimeinen pari!

TOIVOS-JUHO.
(Aatuun katsahtaen.)

Ja sittenkö taas . . .

SOIVION ANTTI.

. . . vikuroidaan?

PUROLAN AATU.

Elähän sinä! . . . Nythän se tulisi se tukki-
tuuri!

MAJALIISA.
(huohottaen.)

Elä, hyvä Aatu, läkäytä! (Aatu nauraa.)

KAUTISTEN MARI.
(ei ole oikein osannut tanssia.)

Vähättelen minäkin mokomista vikuroi-
misista!

SOIVION ANTTI.

Joistako ei tolkkua saa?

PUROLAN AATU.
(nauraen yhä.)

Eihän lopeteta vielä, pojat!

USEITA TUKKILAISIA.

Tukkituuri vielä!

MAIJALIISA.

Heitä toiseen kertaan, Aatu, en minä enää jaksa!

PUROLAN AATU.

Enkä heitä! . . . Ei siinä auta täytinenkään! Jussi, vedä päälle!

USEITA TUKKILAISIA.

(yhdestä suusta.)

Tukkituuri!

KOIVISTON ANNI.

Kyllä kait minä, jos vain tuo Maijaliisa!

MAIJALIISA.

(tempautuu irti Aatusta.)

Kun ihan läkäyttää, tuo kuolio! . . . Riittäähän tuo vähempikin räkki! (Kaikki nauravat.)

PUROLAN AATU.

(makeasti nauraen.)

No, saakoon armon tällä kertaa! Mutta vielä se tän'iltana otetaan, vaikka vanhoja ämmiä sataisi! (naurua.) Eihän tässä sitten muuta kuin „suur' kiitos“.

SOIVION ANTTI.

. . . ja kosti Jumala!

KAUTISTEN MARI.

Mennään rantaan, tytöt!

USEAT TYTÖT.

Mennään, mennään!

(Useita tyttöjä juoksee rantaan, toiset kertyvät keinun ympärille tai istuutuvat kiikkulaudalle vilvoittelemaan, muutamat miehistä viskautuvat kentälle, toiset katselevat kysyvästi Soivion Anttiin. Hiukan myöhemmin ilmestyvät Mattilan Janne ja Elli tanssikentän sivulle; Elli menee heti Kantolan Saaran ja Maijaliisan luo.)

SOIVION ANTTI.

Ja jota janottaa, tulkoon lähteelle!

KANTOLAN PERTTI.

(silmää iskien.)

Vai löysit sinä siellä lähteen?

SOIVION ANTTI.

Löysin . . . ja oikein kirkassilmäisen!

TOIVOS-JUHO.

Vaikk'ei taitaisi kissoille kelvata, hehehee!

SOIVION ANTTI.

. . . Eihän täällä toki kissanpentuja liene-
kään? (Aatuun kääntyen.) Vai onko?

PUROLAN AATU.

(rehevästi.)

Ei ainakaan täällä päin!

SOIVION ANTTI.

(huomaa Mattilan Jannen.)

Mutta tuoltahan taitaa kissansilmät paistaa?

MATTILAN JANNE.

(tyynesti.)

Ei olla kissoja täälläkään!

TOIVOS-JUHO.

No, lähdetäänkö sitten Ouluviinoilla?

PUROLAN AATU.

(Jannea lähestyen.)

Kah, Jannehan se on! (Kättä olkansa takaa pais-
katen.) Terve, terve! Myöhäänpä tulet!

MATTILAN JANNE.

Ei se ollut aie tullakaan, kun se Reetukin
kipeäksi heittäysi.

SOIVION ANTTI.

(yskien.)

Vai on Reetu kipeä, hm, hm!

MATTILAN JANNE.

(Antille.)

On, kipeä se on! . . .

PUROLAN AATU.

Yksinkö tulit?

MATTILAN JANNE.

Enkä, tuon Ellin kanssahan me tullaan . . .

PUROLAN AATU.

Ellin! Minkä Ellin? (Katselee ylpeästi ympärillensä eikä ole Elliä huomaavinsakaan.) Eikös se Haatajan Elli tullut jo Pertin veneessä?

MATTILAN JANNE.

(Aatua tuimasti silmiin katsoen.)

Ei, vaan tuon meidän Ellin kanssa!

PUROLAN AATU.

(kovalla äänellä.)

Jassoo, vai oli sinulla semmoisiakin kuin — herrassekalia! (Pyörähtää ylpeästi kannoillansa ja lähtee vesakoon päin astuen letkuttelemaan.) Tulkaa minun viinoilleni, pojat!

ELLI.

(on kuullut Aatun sanat; ylpeästi.)

Ei haukku haavaa tee!

SOIVION ANTTI.

(ohimennen.)

Jos ei koira purra saa! (Menee nauraan toisten miesten jälkeen.)

MATTILAN JANNE.

(murahtaen.)

Kyllähän tässä illan tullen vielä litviiki tehdään!

ELLI.

(ei ole kuulevinansa Jannen sanoja.)

Saara hoi! Mitäs te jo olette tanssineet täällä?

KANTOLAN SAARA.

Sitäkö sinä?

ELLI.

(nauraen heleästi.)

Sitä, sitä, että tietäisi kannattiko tänne tullaan — näin tanssihaluisten!

MAIJALHISA.

Polkathan tässä jo pantiin . . . ja kalopit . . .

KANTOLAN SAARA.

Eipäs kuin ranseesit ja kalopaatit.

MAIJALHISA.

Mitä tuo lie ollutkin! Se häntä lie ennen nähnytkään, saati tanssinut. Aatuhan tuota kuului opetelleen kasarmilla ollessaan!

KANTOLAN SAARA.

(nauraen Ellille.)

Etkös sinä nähnyt, kuinka herroiksi me vikuroitiin!

KAUTISTEN MARI.

(peremmällä tyttöseurassa.)

Niin, mene sinä vain kahvepannua tulelle hommaamaan . . . ja koska Karhun Manta toi nisu-leipää, niin juodaan toppakahvet ja tarjotaan po-

jillekin! Mutta mihinkäs ne katosivatkaan? (Tulee etualalle.) Kah, Janneko se on? Päivää, Janne! Miks'et sinä tullut minua noutamaan, vaikka lupasit (aivan lähellä ja hiljempaa) silloin, kun yhdessä kirkolta palasimme, etkös muista?

MATTILAN JANNE.

(yrmeänä Maria loitommas lykäten.)

Enpä muista luvanneeni!

KAUTISTEN MARI.

(jälleen lähennellen.)

Lupasit, lupasit, elä kielläkään! Minä odottelin sinua kotona, vaan kun ei alkanut näkyä, niin luulin kyydittäviä sattuneen . . . Ja siihen tulikin jo äitisi meille ja kertoi, että Reetu on kipeä eikä hän luule Jannenkaan niemelle lähtevän . . . Enkä olisi lähtenyt minäkään, mutta täytyi tuon Majjaliisan vuoksi . . . Mutta miksikä sinä olet niin yrmystuulella, Janne?

MATTILAN JANNE.

(kuten äsken.)

Eläkä joutavoi . . .

KAUTISTEN MARI.

Janne, olimmehan me niin hyviä ystäviä rippikoulussakin . . . ja muistatkos mitä sinä silloin Perttulin lauvantaina sanoit?

MATTILAN JANNE.

(Elliin katsahtaen.)

En muista . . . eläkä tule niin syliksi . . .
nauraahan sinulle miehet tuolla . . . ja katsohan,
kun Ellikin sinulle jo ilvehtii!

KAUTISTEN MARI.

(käännähtäen Elliin päin.)

Mikä Elli! (ylpeästi.) Vai niin, vai jo sinä
tuostakin ruotilais-äpäpästä välität!

MATTILAN JANNE.

(tiuskaisten.)

Elä sano sitä toista kertaa, Mari, muuten —

KAUTISTEN MARI.

Oohoh! Vai sieltä se kenkä puristaa! No,
jos sinulle ruotilaiset alkanevat paremmin kel-
vata, niin (päätänsä heittäen) en minä ainakaan hänen
tiellensä pakkau!

MATTILAN JANNE.

Elähän joutavasta niskojesi nakkele!

KAUTISTEN MARI.

(kovalla äänellä.)

Minä teen kuin tahdon, minä! Enkä ole
vielä toisten käskettävä ja läheteltävä ollut, hy-
västi! (Ellin ohi mennessänsä ylpeästi.) Tulkaa kahville,
pojat! (pois taustalle.)

ELLI.

(nauraen Kantolan Saaralle.)

Soh, mikäs Marille tuli, kun minulle syyttä pakotta vihojansa viskeli? Vaikka en ole „hyvää päivää“ koko ihmiselle vielä tehnyt . . .

KANTOLAN SAARA.

Ylpeitähän ne rikkaat ovat!

ELLI.

Siltäpä näyttää . . . Luuleeko hän minun Kautisten rahoille pyrkivän! (Jannelle.) Minkä vuoksi se Mari minulle tässä vihoitteli?

MATTILAN JANNE.

(piippuunsa pannen.)

Vähät hänen vihoistansa!

KANTOLAN SAARA.

(hiljaa Jannelle.)

Taisit antaa Marille rukkasen vai? —

MATTILAN JANNE.

(rauhallisesti.)

Vielä vain vanttuit! Sanoin vain, että elköön joutavoiko, vaan olkoon niinkuin muutkin . . . ihmisiksi!

KANTOLAN SAARA.

(kuten yllä.)

Ja Maria kun jo on hoettu Mattilan kotiminiäksi.

MATTILAN JANNE.
(piippuansa sytytellen.)

Ne ovat niitä Purolan Aatun puheita! (Elliin
päin.) Mutta vielähän tässä Aatun kanssa litviiki
tehdään!

ELLI.
(on tällä välin puhellut Maijaliisan kanssa.)

Ethän sinä suinkaan minun vuokseni riitaa
aloita, Janne?

MATTILAN JANNE.
(tyyneenä poltellen.)

Opetetaan pojalle vain, mitä muksu maksaa!

ELLI.
(lahellä.)

Mutta eihän toki tappelua! . . .

MATTILAN JANNE.

Ei, ei, olehan huoletta!

KANTOLAN SAARA.

Tuollahan tulevat jo pojatkin rannasta.

KANTOLAN PERTTI.
(iloisesti.)

Täällä tullaan, täällä tullaan! Elli hoi, jokos
me näyttäisimme tässä tuolle Maijaliisalle, mitä
se sotteesi on?

ELLI.
(iloisesti.)

Näytetäänpä vain, mutta mihinkäs sinä Annin jätit?

KANTOLAN PERTTI.

Se meni tuonne kalliolle ulkokylän kokkovalkeita katselemaan! Mutta missä hiidessä se peli-Jussi on?

LEPIKÖN KUSTI.
(on tullut toisten kanssa rannasta.)

Näkyi menevän Aatun kanssa sinne Soivion lähteelle!

KANTOLAN PERTTI.

Vai niin, no, kestää sitä sitten odotella! Mutta osaathan sinä sotteesia, Kusti?

LEPIKÖN KUSTI.

Osaanhan minä kyllä, vaan kun minulla ei ole viulua!

KANTOLAN PERTTI.

No saamari, ota tuo Jussin viulu!

LEPIKÖN KUSTI.

Sepä kun on niin arka viulustaan . . . mutta jos vastannette, niin kyllä minä . . .

MATTILAN JANNE.
(rauhallisesti.)

Soita vain, kyllä minä vastaan!

LEPIKÖN KUSTI.

(istuu mättäälle ja hommautuu soittamaan.)

KANTOLAN SAARA.

(ylös hypäten.)

Herrainen aika, tuollahan tulee herrasväkeä . . . valkolakkisia nuoria herroja . . . tuo se vissiin ojaan lensi ja (Maijaliisalle) jos se nyt tulee Aatua ahdistelemaan!

MAIJALIISA.

(äkkiä hätäytyneenä.)

Mutta eihän Aatu sitä tahallaan tehnyt, voittehan tekin sen todistaa?

MATTILAN JANNE.

Vastahan nämä meiltä lähtivät . . . Oululaisia kuuluvat olevan ja Kuopioon aikovan . . . vai kuinka, Elli? (Elli vetäytyy toisten ta'a mitään virkkamatta.)

KANTOLAN PERTTI.

Olkootpahan mitä tahansa! (Kustille, joka on lakanut soittamasta.) Soita päälle, Kusti!

MATTILAN JANNE.

(itseksseen.)

Paraiksimpa tulevat!

(Lepikön Kusti ei ehdi alkaa uudelleen, kun Pertti Järvinen ja Feedi Sundblom tulevat oikealta.)

BERTIL JÄRVINEN.

(tervehtien.)

Hyvää iltaa! Kuulimme viulun äänen tuonne maantielle, niin poikkesimme teidän Juhannusiloja katsomaan. Emmehän me ketään häirinne, jos vähän syrjästä kuokimme?

KANTOLAN PERTTI.

(vastaten tervehdykseen.)

Eikö mitä, onhan täällä herrasväkeä ennenkin nähty . . . Kusti, annapas kuulua! (vetää ujos-televan Ellin toisten takaa esille, jolloin Järvinen ja Sundblom häntä tervehtivät.) No, mitä sinä ujostelet?

ELLI.

Enpä tiedä osannenko outojen katsoessa . . .

KANTOLAN PERTTI.

Osaat sinä . . . Eivätkä näytä outoja olevankaan! Pois tieltä, pojat, että polkata saattaa!

(Lepikön Kusti on alkanut soittaa ja Kantolan Pertti tanssii Ellin kanssa ainoana parina vihkaisten kuin tuulispää yli tanssikentän.)

FEEDI SUNDBLOM.

(ihastuneena Järviselle.)

Comme une fée, par exemple!

BERTIL JÄRVINEN.

Niinpä on, heitale!

TOIVOS-JUHO.

(on tullut vesakosta päin.)

No, ei suinkaan tämä katsomalla parane . . .
Aatu jäi vielä sinne Antin kanssa . . . Mutta et-
kös minua kelpuuta, Maijaliisa?

MAIJALIISA.

Onpa tässä jo levättykin! (yhtyvät tanssiin.)

BERTIL JÄRVINEN.

En minäkään viitsi joutilaana olla, kun ker-
ran tänne tultiin. Tuossahan on iloisen näköi-
nen tyttö! (kohteeliaasti Kantolan Saaralle kumartaen.) Saanko
luvan!

KANTOLAN SAARA.

(reippaasti.)

Kiitoksia! (yhtyvät tanssiin, johon jo muitakin on liittynyt;
Janne vetäytyy aivan etualalle.)

FEEDI SUNDBLOM.

(Jannelle hyväntahtoisesti.)

No, ettekös te tanssikaan?

MATTILAN JANNE.

(toisella kädellä Feediä luotaan lykäten.)

Vähän kauvempaa!

FEEDI SUNDBLOM.

(hämmästyen.)

De' va' fan! (toisiin kääntyen.) Mies on nähtä-
västi huonolla tuulella!

KANTOLAN PERTTI.

(pyöräyttäen Ellin juuri Jannen ja Feedi Sundblomin väliin.)

Kas, tuoss'on tyttö, joka ei ole työkirveellä tehty!

ELLI.

(nauraa ja korjailee otsalle valahtaneita kiharoitaan.)

Miten lie mennytkään, kun en ole vuosikauteen tanssinut!

FEEDI SUNDBLOM.

Mainiosti, erittäin sievästi se meni! (puhelevat iloisesti Ellin kanssa ja istuutuvat kiikkulaudalle.)

KANTOLAN PERTTI.

No, Janne, käy toimeen!

MATTILAN JANNE.

(ynseästi Feediin ja Elliin katsahtaen.)

Enkä viitsi . . .

KANTOLAN PERTTI.

Mistä vihat? Et suinkaan sinä vain Elliä vahtaille? . . . Täytyyhän sitä ihmisten toki iloita „näin nuorella ijällänsä!“ (poistuu.)

MATTILAN JANNE.

(murjottaen.)

Lempoko tuon nuoliaisien tänne toi!

FEEDI SUNDBLOM.

Tulitpas sinä sentään!

ELLI.

(veikeästi.)

Tulinhan minä, mutta niinkös luulette, että minä teidän vuoksenne tulin? Ee-ohoh!

KOIVISTON ANNI.

(tulee erään tukkilaisen kanssa oikealta ja pysähtyy Jannen luo.)

Kah, täällähän tanssitaan! Me kävimme ulkokyläläisten kokkoja katsomassa. Tulipahan se Jannekin! Eikös meidänkin jo pitäisi sytyttää?

MATTILAN JANNE.

(yrmeänä.)

Taitaisipa jo aika olla!

KOIVISTON ANNI.

(Ellin ja Feedin huomaten.)

Mitä? Ellikö siellä herrain kanssa! . . . Ei, mutta hyvä Jumala sentään! . . .

MATTILAN JANNE.

No, mitä nyt?

KOIVISTON ANNI.

Kuulehan, Janne, tuo herrahan on . . .

KANTOLAN PERTTI.

(tulee samassa.)

No, Anni, jokos mekin yritämme!

(Menevät tanssiin, johon Feedi ja Ellikin yhtyvät, kotvasen kulltua alkaa loilotusta kuulua vesakosta päin, josta Purolan Aatu ja Soivion Antti tulevat kaulatusten hoiperrellen.)

PUROLAN AATU.

(laulaen.)

„Kaksi oli meittiä kaunista poikaa
Luisuan lammen takaa,
hei hoffalarii, hei hoffalarii,
sieltä Luisuan lammen takaa.“

SOIVION ANTTI.

(huojuen toistellen.)

Niin, Luisuan lammen takaa!

PELI-JUSSI.

(on tullut toisten jäljessä ja tirkistelee hämmästyneenä Lepikön Kustiin.)

Mitä perkelettä? Minun viulullaniko se? . . .
Kusti, sinä!

MATILAN JANNE.

Jussi kuule, tulehan tänne!

PELI-JUSSI.

Häh? Katsohan, kun tuo lempo minun
viulullani! . . .

MATILAN JANNE.

Elä räyhää, Jussi! Täällähän on herrasväkeä!

PELI-JUSSI.

Olkoon . . . melkeensä! Olen minä nähnyt
herroja ennenkin! Kusti hoi, anna tänne se
viulu!

MATTILAN JANNE.

Kuulehan Jussi, kun minä sanon sinulle . . .

PELI-JUSSI.

(riuhtautuu irti.)

En minä . . . Kusti! (samassa katkeaa kieli viulusta.)
No, nyt tuli perkele! Eikös tuo roisto säre minun viuluni! . . . Maksa pois se alttikieli, Kusti! Ja kenen perhanan luvalla sinä toisen viuluun kosket! . . . (tempaa äkkiä viulunsa pois.)

LEPIKÖN KUSTI.

Tuo Janne kuin lupasi vastata.

PELI-JUSSI.

Mene helvettiin, mies, joka et ymmärrä konstin päälle enemmän kuin sonni uudesta konstista. Maksa pois tuo alttikieli, jonka minä markkinoilta ostin! (Kusti vetäytyy pois päin.) Eläpä mene, Kusti!

LEPIKÖN KUSTI.

Lahopa tuo näkyi olevan! (loittonee.)

PELI-JUSSI.

Vai laho! Eläpä mene, Kusti!

MATTILAN JANNE.

Ole vaiti, Jussi! Tuoss'on rahat . . . ja pane uusi kieli viuluusi!

PELI-JUSSI.

(katsoo rahoja kämmenellänsä ja pistää ne taskuunsa.)

Kustipa livahti tiehensä . . . Vai laho! Hyväpää, ettei tuota rokaa katkaissut, se vietävä! alkaa tuhisten puuhata uutta kieltä viuluunsa.)

BERTIL JÄRVINEN.

(lähestyy nauraen Peli-Jussia.)

Teillehän taisi tulla välipila?

PELI-JUSSI.

(tölistellen.)

Häh?

BERTIL JÄRVINEN.

Meiltä jäi shottish kesken.

PELI-JUSSI.

Sotteesi! Kummakos se, kun tuo Kusti oli tärkeä koko viulun! Mutta odottakaahan, kun minä tämän herjan tämminkiin saan.

KOIVISTON ANNI.

Perti, käydään me sillä aikaa sytyttämässä kokkovalkea!

KANTOLAN PERTTI.

Äkin kait se meillä syttyy! (juoksevat Annin kanssa taustalle.)

FEEDI SUNDBLÖM.

(jälleen kiikkulaudalla.)

Kuka se on tuo pahasisuinen mies tuolla?

ELLI.

(naurahtaen.)

Janneko pahasisuinen? Eei, nyt te olette väärässä; Janne on oikein rehti ja hyvä poika, mutta (hiljempaa) hän taisi nähdä, kun te meiltä lähtiessänne ilveilitte . . .

FEEDI SUNDBLOM.

Vai niin, no, nyt minä ymmärrän!

PUROLAN AATU.

(jota Maijaliisa syrjempänä on koettanut viihdytellä, riuhtautuu akkia irti ja astuu Jannen eteen horjuen.)

Annahan kun minä laulan tuolle ruotilaisen riiarille pienen laulun.

Silkkitäkillä peitettynä
se minun kultani makaa,
he hoffalarii, hei hoffalarii,
että minun kulta se makaa!

SOIVION ANTTI.

(joka on kyykähtänyt Peli-Jussin taakse mättään varaan, säestää piilostansa.)

Niin, minun kulta se — makaa!

PUROLAN AATU.

(seisoo hattu niskassa ja notkuvin polvin Jannen edessä.)

Niin, se talontyttö tekee, Janne! Häh?

MATTILAN JANNE.

Mene matkaasi siitä! Humalassahan sinä olet.

PUROLAN AATU.

(rehennellen.)

Vai humalassa! Antti hoi, olenko minä humalassa, häh? Purolan Aatu minä olen . . . ja ennen sinä Pehkolan kylästä lähdet kuin minä . . . tuota, eikös niin, Antti?

MAIJALIISA.

(koettaen vetää Aatua pois.)

Tule pois, Aatu, eläkä riitaa haasta!

PUROLAN AATU.

(Elliin katsahtaen.)

Yksi murjaus vain, yksi pikkanen koiran murjaus!

FEEDI SUNDBLOM.

(Elliille.)

Tuo mies näyttää riitaa haastavan. Menään me tuonne rannalle juttelemaan, Elli.

ELLI.

(vähän hätäisenä Aatuun ja Janneen katsoen.)

En minä uskalla nyt, kun . . .

FEEDI SUNDBLOM.

(supattaen.)

Onko hän sinuun rakastunut, tuo hajasäärinen vai —?

ELLI.

(väkinäisellä ilolla.)

Eihän ne talonpoikaiset ihmiset toki semmoisista puhu! Vai kysynkö häneltä?

FEEDI SUNDBLOM.

Elähän kuitenkin!

ELLI.

Ei, kyllä minä käyn häneltä kysymässä!
 (juoksee äkkiä Jannen luo) Janne, mikset sinä tanssikaan!

MATTILAN JANNE.

Eipä haluta.

ELLI.

Elä nyt joutavasta jörötä, Janne, vai enkö minä olisi saanut tuon vieraan herran kanssa tanssia?

MATTILAN JANNE.

Tanssi vain, kun lystänee . . .

PELI-JUSSI.

(on saanut viulunsa kuntoon ja vetelee jo sotteesia.)

PUROLAN AATU.

Nyt pitää minunkin käydä tuota herrasröökintä viuhauttamassa! (Astuu Ellin luo, heilauttaa hattunsa ja ruopaisee kengällensä.) Saisiko . . . tuota noin . . . tukkilainenkin herrasröökintä? . . .

MATTILAN JANNE.

(murahtaen.)

Vai litviikille se kuolio tulee!

ELLI.

(ylpeästi pyörähtäen.)

Eipä kelpaa kaikki kasarmin karkulaiset!

FEEDI SUNDBLOM.

Bravo, bravo!

PUROLAN AATU.

Ylpeitäpä tänä vuonna äpä — —

MATTILAN JANNE.

(iskee samassa Aatua nyrkillä niskaan, että
tältä hattu lentää maahan.)

Yks' murjaus vain!

PUROLAN AATU.

(on tuupertua maahan.)

Kuka saatana se? . . . Nosta pois minun
hattuni, Janne, ja hetipaikalla! Ota ylös tuo
hattu taikka . . .

MATTILAN JANNE.

(rauhallisesti.)

Hattua sinä et tarvitse!

PUROLAN AATU.

Häh? Vaikkako henkirahan maksan? Mutta
kyllä minä näytän sille keleelle (tempaa äkkiä Peli-Jussin
viulun ja mätkäisee sillä Jannea päähän) . . . Noin minä mul-
leja opetan!

MATTILAN JANNE.

(sivaltaa puukkonsa ja lyö Aatua käsivarteen.)

Yksi murjaus vain!

(Purolan Aatu horjahtaa maahan, naiset kiljaisevat ja väkeä ker-
tyy tappelevien ympärille.)

ELLI.

(itkuun purskahtaen.)

Laupias Jumala, mitä sinä nyt teit, Janne!

MAIJALIISA.

(syösten Aatun luo.)

Aatu, rakas Aatu! Auttakaa, hyvät ihmiset!
Aatu kuolee! Voi Herra Jumala siunatkoon, ot-
takaa kiini tuo murhamies, roisto ja perkele
Tappaahan se vielä muutkin, ottakaa pois siltä
puukko, miehet! Mitä te tollotatte?

PARI MESTÄ.

(astuu Jannen taa ja vääntää häneltä puukon pois.)

MAIJALIISA.

Ja tuokaa vettä pian, että saan sitoa haa-
van! . . .

ELLI.

(hätytyneenä.)

Annahan, kun minä autan . . .

MAIJALIISA.

(tyrkäten hänet luotansa.)

Mene matkaasi, sen retale, joka murhan
alkusyy olet . . . Näkihän sen muutkin, ettei Aatu

hänelle mitään tehnyt? Vallesmanniin tuo murhamies ja heti paikalla! . . . No, eikö se vesi jo joudu? . . .

BERTIL JÄRVINEN.

Minä noudan lääkärin kaupungista . . .

MAIJALIISA.

Auttaneeko tässä enää tohtoritkaan!

BERTIL JÄRVINEN.

En minä kauvan hurauta, mutta mihinkäs minä hänet lähetän?

MAIJALIISA.

No pyytäkää sitten tukkiponttuulle . . .
Kantolan rantaan! (vettä tuodaan samassa ja Maijaliisa ryhtyy sitomaan haavan.)

BERTIL JÄRVINEN.

(Feedille, joka seisoo vallan mykkänä säikähdyksestä.)

Minä riennän edellä . . . kaupungissa tava-
taan! (katoaa oikealle.)

KANTOLAN PERTTI, KAUTISTEN MARI ja KOIVISTON ANNI.
(juoksevat taustalta huutaen.)

Joutukaa kokolle! Nyt se palaa!

KANTOLAN SAARA.

(hilliten.)

Olkaa vaiti . . . kun murhauspaikalla ollaan!

KOIVISTON ANNI.

Mitä sinä sanot?

KANTOLAN PERTTI.

Mitä? Tapeltuko täällä on?

KAUTISTEN MARI.

(tunkeutuen Maijaliisan luo.)

Hyvä isä sentään, Aatuko siinä makaa!

MAIJALIISA.

Missä sinäkin kouhotat, kun et ole murhaa estämässä!

KAUTISTEN MARI.

(katsoo kauhulla ympärilleen.)

Jumala siunatkoon, Janneko se?

MAIJALIISA.

Ja ihan syyttömästi . . . puukolla löi tuo roisto!

KAUTISTEN MARI.

(vallan allistyneenä.)

Puukolla! No, mutta ei suinkaan . . .

MAIJALIISA.

(matkien.)

Ei suinkaan! Vaikka näet minun haavaa sitovan . . . Nostahan poloista, aivanhan se rojottaa kuin kuollut . . . ja vähemmästäkinhän se henki menee. Aatu, raota toki silmiäsi, Aatu!

PUROLAN AATU.

(huokaisee syvään ja raottaa silmiänsä.)

Oh!

ELLI.

(riemuiten.)

Eläähän se vielä!

PUROLAN AATU.

(hampaattensa välistä.)

Perkele, kun oli murhan tehdä!

MAIJALIISA.

Koetahan liikahtaa!

KAUTISTEN MARI.

Koskeeko pahasti!

PUROLAN AATU.

En minä jaksa, kun se saatana niskat katkaisi . . . eikös teillä ole ryyppyä?

MAIJALIISA.

Elä toki viinasta puhu, Jumalan luoma! Kärsit kait sinä, että miehet kantavat sinut veneeseen?

PUROLAN AATU.

Entäs murhamies?

MAIJALIISA.

Hän viedään vallesmanniin suoraan . . . Nuo Tuovilan kylän miehet kyllä pitävät hänestä huolen!

PUROLAN AATU.

Rautoihin se perkele joutuu! Antti menköön mukaan!

KANTOLAN PERTTI.

Ei hänestä ole mihinkään . . . tuollahan tuo poloinen kuorsaa Jussin alla mättään varassa!

KOIVISTON ANNI.

Antilta taisivat jalat valskata . . . ja Jussi rukka on kyykähtänyt viereen!

TOIVOS-JUHO.

(potkaisee Anttia kylkeen.)

Nousetko pois, Antti! Mitä se siinä? Antti!

SOIVION ANTTI.

(haukotellen.)

Häh, juutastako sinä?

KANTOLAN PERTTI.

(tempaa Antin jaloilleen.)

Etkö sinä vietävä jaloillasi pysy!

SOIVION ANTTI.

Eläkä retuuta, kun niin nukuttaa! Kah, mitä te siinä vahtaatte?

MAIJALIISA.

No, kun oli ihan ilmeinen murha tässä tapahtua? . . .

SOIVION ANTTI.
(hämmästelevinään.)

Elkää hiidessä! Kuka hävytön se! . . .

MAIJALIISA.

Tuo Jannehan se löi puukolla syytöntä miestä! Mutta nyt vallesmanniin mies ja heti paikalla, sanon minä! Noilla Tuovilan miehillähän on matka sinnepäin . . . ja Antin täytyy mennä mukaan!

SOIVION ANTTI.
(estellen.)

Kuinkas minä, joka en ole nähnyt koko tapausta!

MAIJALIISA.

Näktiväthän sen nuo Tuovilan miehet. Näittehän, että Janne löi puukolla Aatua, näittehän?

PARI MIESTÄ.

Nähtiinhän se kyllä!

MAIJALIISA.

No niin, kuulitkos, Antti? Ja näkyyhän se haavasta! Vie sinä Antti tuo roisto vallesmanniin . . . ja sieltä linnaan, ettei muita tapa! . . .

SOIVION ANTTI.

No, kun lie vieraat-miehet, niin viedään, viedään . . . Ja västinkiä sinä miespoloinen nyt saat, ei siinä auta enää pirukaan! Mutta kissa kiitoksella elää . . . sitokaapa siltä kädet kiinni, miehet! Kas niin . . . ja sitten reissuun, sanoi Issin Joopi!

(Janne, joka koko ajan on seisonut vallan mykkänä ja silmät maahan luotuina antanut sitoa itsensä, nostaa äkkiä päänsä, katsoo pitkään Elliin, joka tuijottaa häneen äänetönnä, ja astuu sitten ravakasti miesten seuraamana Ellin ohi rantaan päin. Elli voihtaisee ja näyttää horjahtavan, mutta Feedi Sundblom rientää häntä tukemaan.)

KANTOLAN SAARA.

(Marille, joka niinikään on osoittanut mielenliikutusta Jannen poistuessa.)

Se siitä tuli, kun sinä Jannen suututit!

KAUTISTEN MARI.

(nyyhkäen.)

Herra Jumala, minun vuokseniko se! . . .

MAIJALIIISA.

Mitä sinä nyyhkät, Mari? Aatu on kannettava veneeseen ja vietävä takaisin kylään . . . Pertti, tule toki auttamaan!

KANTOLAN PERTTI.

Kyllähän minä muuten, mutta kukas kokkoa vahtii?

ANNI.

Minä jään tänne valkeata vahtimaan, kun minä muutenkin jo tältä tieltäni pois lähden.

ELLI.

Minä jään myöskin tänne.

ANNI.

Niin, jäädään me tänne, Elli! Ja kun jäisi vielä joku miehinen mies? . . . (katsoo eperoiden Feediin päin.)

FEEDI SUNDBLOM.

(vähän hämmillänsä.)

Minun pitäisi kyllä pian jatkaa matkaa, mutta jos minä voin olla avuksi, niin . . .

KOIVISTON ANNI.

No, jos tämä nuori herrakin tänne jääpi, niin kyllä me kolmen hengen toimeen tulemme!

MAIJALHISA.

Eikä tänne suinkaan muita jäänekään? Pertti ja Toivos-Juho ja nuo toiset miehet saavat kantaa Aatun veneeseen . . . Muut tulkoot isolla veneellä ja toimittakoot sen Mattilan venehuoneelle! Nostakaahan nyt Aatu ylös . . . (miehet käyvät toimeen.)

PUROLAN AATU.

Saamari, kun vihlaisee! . . .

MAIJALHISA.

Elkää toki sillä lailla! . . . Ottakaa tältä puolen . . . ja oikein varovasti, ettei haava aukea . . . (Aatu kiroilee.) Elä Jumalan luoma kiroile enää . . .

kohtahan sinä pääset taas makuulle! (Miehet lähtevät kantamaan Purolan Aatua ja Maijalitisa käy paapattaen vieressä; Ellin ohi mennessään sanoo hän.) No, onko nyt hyvä mielesi, kun sait toisen rautoihin ja toisen lautoihin? (poistuvat rantaan.)

KANTOLAN SAARA.
(Kautisten Marille.)

Tule pois, Mari! Hullustipa loppuivat nämä Juhannustanssit! Tulkaa pois jo muutkin!

MUUTAMAT.

Lopussapa taitavat olla! Kaiketi tästä jo pois joutaa itsekukin! (poistuvat taustalle; etualalle jääneet Elli, Anni ja Feedi Sundblom seuraavat poistuvia katseillaan ja seisovat äänettöminä, kunnes Elli äkkiä juoksee toisten jälkeen.)

KOIVISTON ANNI.

No, mihinkä se nyt?

FEEDI SUNDBLOM.

Jokohan hän haavoittui vaarallisestikin?

KOIVISTON ANNI.

Ei suinkaan . . . Käsivarteenpa tuo vain näkyi sattuneen!

FEEDI SUNDBLOM.

Mutta kauhealta se vain näytti!

KANTOLAN PERTTI.

(juoksee rannasta.)

Se juomaleilipä oli unohtua! Kah, Jussiko siinä rojottaa! Jussi hoi, nouse hengenlähtöäsi katsomaan! Jussi!

PELI-JUSSI.

Häh?

KANTOLAN PERTTI.

Mies vain hirsii vetelee, kun muut jo ovat veneellä! Katsohan viuluasi, Jussi! (juoksee vasemmalle.)

PELI-JUSSI.

(kömpii ylös, haukottelee ja nujertelee silmiänsä.)

Mitä helvettiä? Kuka minun viuluni särki? Häh, kuka täytinen se? (kokoilee palasia kurkalta.) Ei-pähän sillä keleellä muuta ollut . . . (Anniin kääntyen.) Näitkö sinä kuka saamari minun viuluni särki? . . . Maksaa se häikäle saapi ja kalliisti, kun minä sen ruojan käräjiin tämmään. Onpa tässä kohta välikäräjät . . . Siunaaman hetkeksi satuin nukahtamaan, niin tuon jo ehtivät tehdä, roistot. Tuo vieras herra sen vissimmästi näki? Näkihän sen maisteri vai?

FEEDI SUNDBLOM.

En minä huomannut viulua rikottavan, mutta luultavasti sen teki sama mies, joka tässä puukonkin kanssa liikkui!

KOIVISTON ANNI.

Niin, Mattilan Jannehan se oli tässä murhan tehdä!

PELI-JUSSI.

Murhan? Elkää toki! (Pertti palaa viinanassakan kanssa vasemmalta) Pertti hoi, mitä ne nämä tässä ovat toimittavinaan, että täällä oli murha tapahtua?

KANTOLAN PERTTI.

Eikö mitä . . . Janne vain sipasi vähän Aatua käsivarteen! . . .

PELI-JUSSI.

Sitähän minäkin . . . Mitäs ne nuo sitten joutavoivat? Mutta vähät minä muusta, vaan kun viuluni särkivät. Viisitoista markkaa se, saamari vie, saapi maksaa puhtaassa rahassa, kun minä sen käräjiin manuutan!

KANTOLAN PERTTI.

Me olimme Annin kanssa kokkoa sytyttämässä.

PELI-JUSSI.

Mutta tuo herra sen kai näki. Näitte te, elkää kieltäkökään! Vieraaksi mieheksi minä teidät lautamiehellä manuutan, niinpä, lempo vie, teenkin.

KANTOLAN PERTTI.

Mitä sinä vieraista ihmisistä, olihan siinä muitakin näkijöitä!

PELI-JUSSI.

(Ellille, joka palaa rannasta kontin kanssa.)

Odotahan, tuolta konttiröökkinältä minä vielä sitä perustelen. Kuulehan Elli, kukas minun viuluni särki, häh?

KOIVISTON ANNI.

Mitä sinä siitä kontista tänne raahat?

PELI-JUSSI.

(viskaa kontin kentälle.)

Piruako minä kontista. Mutta viisitoista markkaa se maksaa ja kulut päälle . . . Näithän sinä, kuka minun viuluni särki, häh? Käräjiin minä sinut vieraaksi mieheksi tämmään, että räiskähtää . . .

KANTOLAN PERTTI.

Elä säikyttele tyttörukkaa!

PELI-JUSSI.

Petoako minä siitä, näitkö vai et, häh?

ELLI.

Näinhän minä sen, että Purolan Aatu sillä Jannea löi.

PELI-JUSSI.

Vai Aatu? Kun ei lie Janne ollut?

ELLI.

Ei, ihan varmasti sen Aatu teki.

PELI-JUSSI.

Vai oli se Aatu . . . Mutta millä helvetin pelillä minä nyt Alatalon Eeron näyttäjaisissa soitan?

FEEDI SUNDBLOM.

(ottaa äkkiä lompakkonsa esille.)

Loppuukos juttu siihen, jos saatte ne 15 markkaa!

PELI-JUSSI.

Mitenkäpä siltä nyt, kun mies henkito-reissa lie!

FEEDI SUNDBLOM.

No, minä maksan viulunne! Kas, tuossa on teille 15 markkaa!

KANTOLAN PERTTI.

(estellen.)

Kuinka te vieraan ihmisen edestä . . . ja sellaisen summan? Eihän Jussi toki ottane niitä vastaankaan?

PELI-JUSSI.

Häh? Miksi en ottaisi . . . sama kait minulle on, kuka sen maksaa. Suuri kiitos vain . . . Tahtookos herra nämä palaset? Vai ei, no sitten pidän minä ne itse. Ja ehkäpä minä Harakka-Matilta uuden saankin, mutta kahteentoista minä siltä keleeltä sen rämän tinkaan! Paljo kiitoksia!
(menee horjatellen rantaan.)

KANTOLAN PERTTI.

Kiitoksia vain Aatunkin puolesta . . . Kyllä hän ne vielä takaisin maksaa, kunhan paranee!

FEEDI SUNDBLOM.

Mitä vielä, antaahan olla!

PELI-JUSSI.

(huutaa.)

Pertti, tule pois, kuuluvat jo lähtevän!

KANTOLAN PERTTI.

No, hyvästi nyt, ja terveisiä Ouluun. (Ellille.)
Aina se Marikin tyhjämästä rähisee! (Feediin päin.)
Mutta kukahan sitä kokkovalkeata kävisi katsomassa? (Menee rantaan juoksu-jalassa.)

FEEDI SUNDBLOM.

Voinhan minä käväistä sitä katsomassa . . . mutta kai minä tapaan teidät täällä? (syrjään.) De' va' fan, hva' hon sir bekant ut! (pois perälle ja vasemmalle.)

ELLI.

(hyrskähtää itkemään.)

Voi hyvä Jumala tätä Juhannusta!

(Paussi.)

KOIVISTON ANNI.

Kuules, Elli!

ELLI.

(nyyhkyttäen.)

No mitä?

KOIVISTON ANNI.

(lähestyen.)

Sanopas suoraan, oletko sinä rakastunut
Janneen vai?

ELLI.

(nyyhkien.)

En tiedä . . .

KOIVISTON ANNI.

Kuinka sinä et sitä tietäisi? Janne ainakin
on sinuun rakastunut.

ELLI.

Ehkä on, en tiedä . . .

KOIVISTON ANNI.

Minun mielestäni tekisit sinä viisaimmin,
jos nyt lähtisit pois koko kylästä, Elli.

ELLI.

Johan minä sitä tässä itsekin mietin, mutta ei sekään käy laatuun.

KOIVISTON ANNI.

Emännänkö vuoksi? Siitä vietävän räivästä minä en sinuna välittäisi. Tulisit nyt minun kanssani . . . ja hetipaikalla.

ELLI.

Minne?

KOIVISTON ANNI.

Ouluun . . . ja ihan tältä tieltäsi!

ELLI.

En minä uskalla! Olenhan minä lupaanut Mattilaan täksi vuodeksi.

KOIVISTON ANNI.

Mutta jos emäntä saapi tietää, kenen vuoksi Janne tämän teki, niin repii hän sinulta silmät päästä!

ELLI.

(itkien.)

Niinhän se on!

KOIVISTON ANNI.

Ei, pois sinun pitää lähteä ja ihan paikalla . . . Rahaa minulla sen verran on, että si-

nunkin kyytisi maksan ja Oulussa saatat aluksi asua minun luonani!

ELLI.

Mutta kun eväskontti olisi ollut isännälle vietävä!

KOIVISTON ANNI.

Sen saapi tuo Tiehaaran mökin mies viedä . . .
No, joutu nyt!

ELLI.

Entäs se vieras herra?

KOIVISTON ANNI.

Tiedätkös sinä, kuka se on?

ELLI.

En, oululaisia kuului olevan ja Kuopioon matkalla.

KOIVISTON ANNI.

Sehän on meidän nuori patruuna.

ELLI.

Nuori patruuna?

KOIVISTON ANNI.

Niin, vapriikin tuleva isäntä, vaikka hän ei minua tuntenut, kun on vasta ulkomailta palannut. Ja senpä vuoksi minä livistäinkin tieheni: no, tuletko vai et?

ELLI.

Enhän minä niin äkkiä voi päättää . . . Ja lupasithan sinä odottaa häntä?

KOIVISTON ANNI.

Patruunaako? Hän ajaa pyörällä . . . ja eroaa toisapäinkin (korjailee tavaransa erään pehkon takaa.) Minun ainakin täytyy kiirehtiä. No, jäätkö sinä hänen kanssansa tänne vai tuletko minun mukaani?

ELLI.

Voi hyvä Jumala, mitä minä nyt teen? (ottaa nyyttinsä ja katsoo neuvotonna Annia, joka jo loittonee.) Enhän minä miten voi hänen kanssansa tänne jäädä . . . aivan kahden kesken!

KOIVISTON ANNI.

(huutaa kullisseista.)

No, Elli, tuletko vai et?

ELLI.

Anni, elä jätä, minä tulen! (juoksee Annin jälkeen.)

E s i r i p p u.

KOLMAS NÄYTÖS.

Oulussa. Koiviston Annin ja Ellin kamari n. k. Vaaralla. Taustalla — kadun puolella — kaksi ikkunaa, joista ovenpuolinen on auki; avonaisen ikkunan edessä tuoli. Ikkunain välissä kansisänky; peränurkassa vanha piironki, jolla pieni rikkonainen peili. Oikealla — etualalla — ovi ulos, sen vieressä joku tuoli ja uudempi piironki, jolla vähän suurempi peili ja herättäjäkello; samalla puolen taka-alalla sänky. Vasemmalla ovi kyökkiin: keskellä seinää uuni ja siitä seinää pitkin sermi, jonka takana kommoodi. Keskellä huonetta pöytä, jonka ympärillä muutamia yksinkertaisia tuoleja. Sisustus ylipäänsä hyvin yksinkertainen, mutta siisti.

On kesäinen iltapäivä.

ANNIN ÄÄNI.

(ulkoa.)

Katsohan, Sohvi, taas on Elli jättänyt ikkunan auki!

SOHVIN ÄÄNI.

(samoin.)

Eikös se saisi olla auki kesälläkään?

ANNIN ÄÄNI.

(ulkoa.)

Ei, kun asukkaat eivät ole kotona. Tuostahan voisi livahtaa sisään kuka tahansa! (katsahtaen sisään.) Ei täällä sentään näy ketään! (katsoo ikkunasta.) Tuletkos kahvelle, Sohvi, kohta tulee Ellikin ruukilta? Vai et jouda, no hyvästi sitten!

(Lyhyt väliaka.)

(Anni tulee reippaana sisään.) On se koko aikailija! Jättää akkunat seposen seljälleen, vaikka ovat niin matalallakin, että . . . ei, kyllä minun täytyy hankkia kukkia tähänkin akkunaan!

SOHVI.

(ilmestyy äkkiä avonaiseen ikkunaan.)

Anni!

ANNI.

Hyi, kun säikähdin! Sinäkö se olet? Miks'et sinä tule sisään? . . . minä panen tuossa paikassa pannun tulelle!

SOHVI.

En minä nyt jouda, kun pitää vielä ehtiä kylpemään! Mutta eikös teillä olisi lukemista sunnuntaiksi?

ANNI.

Lukemista? En minä lue, vaan Ellihän tuo kävi vasta lainastossa . . . Mihinkä se sen on viskannut? . . . Siinä oli hauskoja kertomuksia . . . Kah, tuossahan se on tuolilla . . . Heh, tuoss'on „Nuoren miehen mietelmiä“ (ojentaa kirjan Sohville.)

SOHVI.

(nauraen.)

— avonaisesta akkunasta! Kiitoksia ja —
hyvästi!

ANNI.

(huutaa jälkeen.)

Mutta tuokin se pian takaisin! Liekö kuulutkaan, höperö! Ohhoh, kellohan on jo $\frac{1}{2}$ 8 . . . saisivatpa päästää lauvantai-iltana vähän varemmin työstä, että ehtisi joskus kyläilemään . . . Ja nyt ei muuta kuin pannu tulelle! (menee kyökkiin ja puuhaa helan edessä, joka on ovesta oikealla) Kahdeksalta pääsee Ellikin ruukilta! Kas noin! (Tulee takaisin, riisuu esiliinan yltänsä ja katselee röijyänsä.) Röijy minun ainakin pitää muuttaa, jos tästä vielä kaupungille lähdän! (päästelee napit irti ja ehtii juuri saada röijyn päältänsä, kun samassa ovelle koputetaan ja heti sen perästä temmataa auki.)

FEEDI SUNDBLOM.

(ovella.)

Tässä hän kuului asuvan!

ANNI.

(parkaisee ja juokse särmin taa.)

FEEDI SUNDBLOM.

(yrittää peräytyä.)

Oo, suokaa anteeksi . . . ehkä minä erehdyin!

ANNI.

(särmin takaa.)

Ketä herra hakee? (naurahtaen.) Minun piti vain muuttaa röijyä! . . .

FEEDI SUNDBLOM.

Suokaa anteeksi, mutta asuuko tässä eräs Elli niminen tyttö, joka käy työssä tiiliruukilla?

ANNI.

(yhä sermin takana.)

Kyllä hän tässä asuu, mutta hän ei ole vielä päässyt ruukilta.

FEEDI SUNDBLOM.

Ah, niin, vallan oikein! (Katsahtaa kelloonsa.) Siellähän lopetetaan työ vasta kahdeksalta. Minun olisi ollut ilmoitettava hänelle . . .

ANNI.

(kuten yllä.)

Ehkä minä voin sen ilmoittaa hänelle? . . .

FEEDI SUNDBLOM.

Vallan hyvin! Jos siis olisitte hyvä ja sanoisitte hänelle, että patruuna Wikholmilla on nyt hänelle sorteeraajan paikka tupakkatehtaalla . . . Hän saa tulla työhön jo maanantai-aamuna. Verkemestari oli laivarannassa ja sen vuoksi pistäysin minä tänne ohi-ajaessani.

ANNI.

(niiaten särmin takaa.)

Paljo kiitoksia, kyllä minä ilmoitan siitä.

FEEDI SUNDBLOM.

Anteeksi, jos häiritsin! Jääkää hyvästi!
(poistuu.)

ANNI.

(tulee samassa esille.)

Herrainen aika, sehän oli nuori patruuna! Lemppari kaikkiansa, kun jäi röijyni tuonne pii-

rongin lootaan! (avaa piirongin laatikon ja tempaa siitä röijynsä.) Nyt hän siis vasta on palannut Kuopiosta! Olisipahan voinut tännekin jäädä — Soiluvan asioita tiedustelemaan. Näkiköhän edes, etteivät nämä niinkään rumat ole (katselee paljaita käsivarsiansa ja peilailee itseänsä mieli-hyvällä.). Enkä minä mielestäni mikään mörkö olekkaan! Ollisipahan vietävä tänne jäänyt! (alkaa pukea röijyä yllensä) Vai sortteeraajaksi hetipaikalla . . . ennenkuin tietää mistään mitään, silloin kun toiset saavat istua vuosikausia fyllariosastolla . . . puolentoista markan urakalla tuhannelta! . . . Osattaisiin tässä tanssia muutkin . . . ja niiata paljo paremminkin . . . tällä lailla näin! (niiaa siroasti ovelle päin.)

ELLI.

(tulee samassa pölyttyneessä puvussa ja pussi kädessä)

Mitä sinä täällä kuotoilet?

ANNI.

Ilman minä vain harjoittelen . . .

ELLI.

Jokos sinulla on pannu tulella?

ANNI.

Tulella on . . . mutta toitkos kahveleipää?

ELLI.

Toin . . . tuoss'on, vaikka ajattelin, että olisipa se Anni voinut rikkaudesta . . .

ANNI.

Rikkaudesta! Sinunhan se oli vuoro-
sikin! Mutta tiedätkös mitä, Elli?

ELLI.

No?

ANNI.

Mutta riisu ensin pois tuo ryvettynyt esi-
liina, muuten en kerro ollenkaan mitään.

ELLI.

Poishan minä tämän aioin riisuakin! (riisuu
esilinansa.)

ANNI.

Arvaapas, kuka täällä kävi?

ELLI.

Sohviko?

ANNI.

Hän otti kirjasi lainaksi, mutta viis minä
hänestä. Arvaapas kuka muu?

ELLI.

Matleenako?

ANNI.

Eei! (tirkistää Elliä silmiin.) Jokos nyt arvaat?

ELLI.
(säikähtyen.)

Koskiko se sitä Juhannus-iltaa!

ANNI.

Likipä sattui. Arvaapas kerran vielä!

ELLI.

Enkä viitsi . . . Sano suoraan, oliko se ikävääkin?

ANNI.

Nuori patruuna itse täällä kävi.

ELLI.

Nyt sinä valehtelet!

ANNI.

Koskas sinä olet minut valeesta tavannut?

ELLI.

Eihän nuori patruuna ole kotonakaan.

ANNI.

Onpas, koska vasta ikään täältä lähti. Eikös hän tullut vastaasi polkupyörällä?

ELLI.

Ei.

ANNI.

Mutta niin asia nyt kuitenkin on.

ELLI.

No, mitäs hän täällä kävi?

ANNI.

Kävi vain sanomassa, että olet ruukin työstä pois pantu!

ELLI.

Elä valehtele! Minkä vuoksi minä olisin pois pantu?

ANNI.

Sen vuoksi, että — — — olet lähtenyt palveluspaikastasi kesken vuoden . . . ja tullut tänne ilman muuttokirjaa!

ELLI.

Elä höpise . . . onhan minulla jo muuttokirja!

ANNI.

Ja sitä paitse on sinut nähty illoilla kävelemässä? . . .

ELLI.

(nauraen.)

Vaikka minä en liiku missään! Siispä se on valetta kaikki tyyni!

ANNI.

Usko minua, paikkasi olet sinä menettänyt. Tiiliä sinä et enää saa lukea, ettäs sen tiedät.

ELLI.

Anni, tottako se on vai?

ANNI.

Totta se on, vaikka valalle veisit!

ELLI.

Enkä minä tiedä tehneeni mitään. Mutta jos nuori patruuna on suuttunut, niin on se sen vuoksi, että silloin jätimme hänet niemelle ja siis on se sinun syysi, Anni . . .

ANNI.

Olkoon! Ikäänkuin ei aikamies . . . keskellä valoisaa Juhannus-yötä . . . löytäisi jälkiään myöten maantielle!

ELLI.

Niin, mutta — — —

ANNI.

Ole höpsemättä! Ja kiitä sinä onneasi, että minä sinut mukaani otin ja ruukin työhön toimitin.

ELLI.

Olisinpa minä voinut yksinkin vanhan patruunan puheille mennä!

ANNI.

Ettäköhän olisit uskaltanut?

ELLI.

Miks'en olisi, kun Matleena kertoi patruunan jo keväällä minua kyselleen . . . entäs se?

ANNI.

Kuulehan tyttöä! Ja miksi hän muka sinua olisi kysellyt?

ELLI.

Sitä minä kyllä olen itsekin kummastellut.

ANNI.

Siinäpä sen näet . . . kyllä hän sellaista työväkeä muualtakin saapi kuin sinä — vai mitä?

ELLI.

(nyrpeissään.)

Saapi kyllä . . . Mutta pahaa minä en tiedä tehneeni . . .

ANNI.

Mietihän tarkkaan!

ELLI.

Eläkä kiusaa minua enää! (menee kyökkiin ja tuo kahvepannun pöydälle.)

ANNI.

No, ei kiusata poloista! (juovat kahvea välillä) Nyt saatkin kuulla toisen uutisen, josta kies'auta maksaa saisit.

ELLI.

Maksaa, kun juuri vähäisenkin palkkani menetin.

ANNI.

Niin, mutta maanantai-aamusta saat sinä tulla vapriikille minun kanssani, Elli.

ELLI.

(kuten äsken.)

En minä viitsi sinun ilveitäsi kuunnella. Ota leipää ja ole joutavoimatta!

ANNI.

Minäpä olen toimittanut sinulle paikan sikari-osastolla . . . ja paraspalkkaisimman koko vapriikissa!

ELLI.

Ole ilvehtimättä . . . olenhan minä jo muutenkin paremmalla tuulella!

ANNI

Sinä et siis usko tätäkään?

ELLI.

Juo pois kahvesi! . . . Kaiketipa minä jostakin paikan saan.

ANNI.

(keksii valheen.)

Vanha patruuna lupasi minulle tänä-aamuna sen uuden sortteeraajan-paikan sikariosastolla, mutta — — — minä en siitä huolinut, vaan ehdotin sinut siihen. Ja hän suostui, niin että sen sinä saat!

ELLI.

Kuinka hän minulle sen antaisi, kun pani minut pois ruukin työstäkin?

ANNI.

Niin no, et kai sinä voi molempia tehdä yht'aikaa. Vanhan menetit, uuden sait! Ja mi-nua siitä saat kiittää, Elli!

ROSLUNDSKA.

(tulee kyökin kautta, katselee hellaa ja astuu sisään.)

Iltaa, iltaa! . . . kesäinen ilma meillä tänäpä . . .

ANNI.

Käykää istumaan Roslundska . . . ja ottakaa kahvea!

ROSLUNDSKA.

Kiitoksia, koska sattui valmista olleen, niin ...
(ottaa kahvea.)

ANNI.

Mitäs sitä nyt muuten kuuluu?

ROSLUNDSKA.

Eipä erinomaisia . . . se bransyynihän
täällä aamulla kävi ja antoi oordelin, että hellat
ja kakluunit pitäisi repareerata . . .

ELLI.

Keskellä kesäkö?

ROSLUNDSKA.

Niin, täytyyhän sitä ainakin hellassa pitää
tulta kesälläkin ja kun tuo grannin pappa sattui
leetiksi, niin meinasin jo maanantaina pyytää
häntä tänne muuraan.

ANNI.

Pyytäkää vain, poissahan me päivät olemme!

ROSLUNDSKA.

Niin, mutta . . . tuota noin . . . siksihän
minä tulin kyssyyn, että . . . passaisiko se An-
nille nyt . . . se viime kuun hyiry kun on vielä . . .

ANNI.

Eei, hyvä Roslundska, rahaa minulla ei ole, . . . kun juuri kerkesin maksaa leninkikankaani, jonka kesällä jo otin Huovisesta velkakaupalla. Mutta tuolla Ellillähän sitä ei kohta muuta olekaan. (Roslundska nauraa.) Niin, tietääkös Roslundska, että Elli on saanut sen uuden sorteeraajan paikan vapriikissa!

ROSLUNDSKA.

Oohoh!

ANNI.

12 markkaa palkkaa viikossa! Mitäs te siihen sanotte?

ROSLUNDSKA.

Soo, soo, oikein minun täytyy gratuleerata! Lykka till, lykka till! (kättelee.)

ELLI.

Kiitoksia vain!

ROSLUNDSKA.

Vai 12 markkaa viikosa, soo, soo!

ANNI.

Niin, nyt meillä ei ole mitään muuta kuin hengenpitimiksi . . . (Roslundska nauraa) mutta aina hurtti humööri niinkuin ennenkin . . . ja niinkuin

pitää ollakin! (Tempaa Roslundskaa vyötäisistä ja pyörittää häntä pari kertaa ympäri.)

ROSLUNDSKA.

(nauraen.)

Hon ä' ju' kollri', flickan! Elä, elä toki vanhaa ihmistä!

ANNI.

Mitä vielä! Iloita pitää nuorella ijällänsä!

ROSLUNDSKA.

Nuorella! Herra jesta, kun minä käyn jo kuudetta kymmentä . . .

ANNI.

Sitä ei usko kukaan! Punaposkinenhan te olette kuin mikäkin!

ROSLUNDSKA.

Ryppyinen ja vanha matamihan minä jo olen, lapsikulta. Mutta kyllä minun nyt taas pitää joutua pyykille . . . Vai pääsee se Elli niin helpolle, gratulerar, gratulerar . . .

ANNI.

Ja ensi lauantaina saatte rahat ihan varmasti!

ROSLUNDSKA.

No, grannin pappa saa oottaa siksi . . . Käykää meiänkin puolella . . . kun teillä aikaa sattuu olleen! Atjöö, Elli, atjöö! (pois kyökin kautta Annin saattellessa.)

ELLI.

(kun Anni on palannut takaisin.)

Kuinkas sinä matami rukkaa sillä lailla?

ANNI.

(nauraen.)

Mitäs hän tulee tänne juuri, kun minä kerkesin rahani menettää. Mutta höyliksipä heittäysi, kun kuuli täällä kohta rikkaita asuvan, mokomakin kahvetettava!

ELLI.

(samoin.)

Rikkaita!

ANNI.

No rikas se ämmän mielestä on, jolla 12 markkaa lie viikkopalkkaa! Ja rikas se jo minunkin mielestäni on . . . kun sitä paitse pääsee niinkin helpolle työlle kuin sortteeraajaksi!

ELLI.

Eipä tuo ollut raskasta ruukillakaan!

ANNI.

Hyvähän sinun nyt on sanoa, kun muutama päivän päästä jo „lukijaksi“ pääsit etkä kantaa tarvinnut. Mutta muistatkos, kun sinä silloin ensi aikoina koteusit kengät savessa . . . ja vaatteet ryvettyneinä . . . ush, sentään!

ELLI.

Olethan sinä tehnyt maatyötä itsekin: ei se sen kummempaa ollut!

ANNI.

Olen kyllä . . . ja siksipä minä sen tiedänkin. Ihohan siinä menee karkeaksi kuin pohjanahka . . . ja jalatkin pöhöttyvät, ei, en viitsi muistella enää niitä aikoja! Toistahan se toki on kalossi-kengissä näpötellä . . . ja shaali hartioilla tai hattupäässä . . . ja vaikkapa parasollinkin ensi kesänä ostan! Mitä, Elli?

ELLI.

Vältät minusta huivi päässäkin!

ANNI.

Mutta onhan se hattu toki sievempi nuorelle tytölle!

ELLI.

Olkoon, vaan hävettäisi kai minua käydä puettuna kuin mikäkin mamseli!

ANNI.

(nauraen.)

Oohoh! Hattu! (tempaa hattunsa naulasta.) Tulepas tänne, Elli, niin saat itse nähdä! (vetää väkisellä Ellin pellin luo ja asettaa hatun hänen päähänsä.)

ELLI.

Ei, en minä . . .

ANNI.

Anna sen olla yks' siunaaman hetki! Katso pas nyt peiliin . . . itse!

ELLI.

Enkä katso!

ANNI.

Sinäpä vasta lapsellinen olet! Aivanhan sinä olet yhtä nätti kuin se rootmannin Jenny röökinä, joka pitkän lettinsä kanssa tois-iltana vastaan tuli! Ottaisitpa vielä minun verkapalttooni, niin . . .

ELLI.

Ole höperöimättä . . . ja ota pois hattusi!

MATLEENA.

(tulee samassa.)

Päivää! Kah, Ellikö täällä peilailee!

ELLI.

(viskaa hatun luotansa.)

Niin, kun tuo Anni aina kuotoilee!

ANNI.

(nauraen.)

Se vasta lapsellinen on, tuo Elli! Aikainen tyttö eikä uskalla peiliin katsoa hattu päässä!

ELLI.

En minä mokomista välitä!

MATLEENA.

Se oikein, Elli, ei se sinun luonnollesi minustakaan sovi.

ANNI.

Mitäs sinusta, joka käyt „seuroissa“ ja kirkossa! Mutta meille maailman-lapsille pitää olla toisellaisia huvituksia kuin Raattamaan hihhulisaarnat! (syrjään) Enkä ymmärrä, kuinka ne herrat tuostakin ovat voineet välittää!

ELLI.

Istu, Matleena, niin minä kaadan sinulle kahvea.

MATLEENA.

Ei kiitoksia, minä tulinkin vain pikimältäni ilmoittamaan, että nyt sinulla olisi palveluspaikka siinä rootmannilla, kun sille Iitulle niin hullusti kävi . . .

ANNI.

Paljo kiitoksia, mutta Elli on saanutkin jo paikan vapriikissa.

MATLEENA.

Sinnekös sinä mielummin, Elli?

ELLI.

Niin, kun patruuna kerran niin tahtoo . . .

ANNI.

(Matleenalle erityisesti.)

Ja nuori patruuna kävi siitä itse täällä ilmoittamassa . . .

MATLEENA.

(ivallisesti.)

Vai kävi hän täällä Annin luona?

ANNI.

Kävi se — ja mikä sitten?

MATLEENA.

Eipä mitään, eipä mitään! Minun täytyykin jo joutua pois, kun herrasväkikin taas menee pyhäksi villalle . . . Salmeen. Ajattelin vain, että jos sinä vielä siellä ruukilla käynet . . . mutta kun lienet jo paremman paikan saanut, niin . . .

ANNI.

Mitähän jos minä sen Matleenan paikan ottaisinkin. Sanoppas, Matleena, miltä se tuntui passata nuoria herroja?

ELLI.

Anni sinä!

ANNI.

Kyllä Matleena minut ymmärtää!

MATLEENA.

Mitä sinä sillä tarkoitat? (Anni kohauttaa vallattomasti olkapäitänsä) Ja mitä se on merkitsevinään? En minä mykkäin kieltä ymmärrä. (Anni naurahtaa ja katsoo ulos) Naura mitä naurat, mutta et sinä minusta mitään juuruta tiedä . . . eikä minun ole vielä ihmisten edessä hävetä tarvinnut! Hyvästi, Elli, käy katsomassa! (Matleena pois, Anni purskahtaa nauramaan.)

ELLI.

Sinäpä vasta hävytön olet, Anni!

ANNI.

Ole huoletta, kyllä hän minut ymmärtää, tuo kangilla käännettävä ihminen! Ilmeinen ihme vain, kuinka ne nuoret herratkin tuollaisista . . . no niin, sen jälkeenpä hänestä vasta jumalinen tulikin!

ELLI.

Ne on sinun omia juorujasi, joit'ei usko kukaan.

ANNI.

Paremminkinhan ne minä tiedän, lapsi kulta! (on mennyt ikkunaan ja huudahtaa äkkiä) No, mutta nyt tuli kummat . . . minä livahdan kyökin kautta tieheni!

ELLI.

(akkunan luona.)

Totta totisesti . . . Saara ja Kautisten Mari . . . ja Mattilan emäntä . . . Ei suinkaan ne tänne toki!

ANNI.

Saatpahan nähdä, mutta minä livahdan tieheni (sieppaa hattunsa piirongilta.)

ELLI.

(riistäen sen pois.)

Et saa mennä mihinkään, Anni, et saa mennä!

ANNI.

Niin, mutta meillä tulee ottelu emännän kanssa ja tiedäthän sinä, ett'en minä täällä . . . omassa asunnossani salli . . .

ELLI.

En minäkään ja jos hän vain haukkumaan rupeaa, niin . . .

ANNI.

Annakin takaisin, jos se räivä äyväämään rupeaa siitä, että kesken vuotta läksit . . . ja sen se tekee, sillä kuollen ne koirat tapansa heittävät!

ELLI.

Kuulehan, nyt ne jo ovat porstuassa! Olipahan Saara yksin tullut! (Kantolan Saara, Mattilan emäntä ja Kautisten Mari tulevat.)

KANTOLAN SAARA.

(iloisesti.)

Kotonahan nämä on! Päivää, Anni ja Elli!

ANNI.

Päivää, päivää! Mitäs Pehkolaan kuuluu!

MATTILAN EMÄNTÄ.

(laskien nyytin oven suuhun.)

Kiitoksia kysymästä . . . eipä erinomaisia! Toin tässä sinun vaatteesi, Elli!

KANTOLAN SAARA.

Terveisiä vain laittoivat . . . Pertti ja muut!

ANNI.

Käykää istumaan! Toimitapas, Elli, vieraille kahvea. (emäntään päin) Tässä talossa juodaan illalla kahvea!

MATTILAN EMÄNTÄ.

(yskii.)

KANTOLAN SAARA.

Kiitoksia, ei meille suinkaan saa ruveta mitään puuhaamaan . . .

KAUTISTEN MARI.

Me tulimmekin vain pikimältään pistäytymään.

MATTILAN EMÄNTÄ.

Meillä kun on niin paljo asioita ja huomenna pitäisi jo paluumatkalle joutua . . .

ANNI.

Minnekä se on semmoinen kiire?

MATTILAN EMÄNTÄ.

Elonleikkuukin alkaa jo nousevalla viikolla. Vaan kun heinät saatiin jo latoon eikä rukiillakaan vielä tulipalokiirettä ollut, niin lähdettiin tänne kerran mekin Oulua katsomaan.

ANNI.

Näinkö vain tultiin kaupunkia katsomaan vai sattuiiko tärkeitäkin asioita?

MATTILAN EMÄNTÄ.

Eipähän sitä toki asiatta tule lähdetyksi näin pitkän matkan päähän. Tuota noin . . . se meidän Janne kun hullausi tähän Mariin . . . eikä antanut rahaista rauhaa ennenkuin sai meidät mukaansa . . .

ELLI.

(hämmästyneenä.)

Janneko? Onko hän siis mukana?

MATTILAN EMÄNTÄ.

On . . . mukanahan se toki on, kun tultiin täältä kihloja ostamaan tälle Marille, meidän nuorelle kotiminiälle . . . tuota noin . . .

ANNI.

Kotiminiälle! Vai sait sinä Jannen lopulta-kin. No, onneksi olkoon!

SAARA.

Äkkiähän se Janne päättikin!

ELLI.

(hämmennyksissä.)

Mitä? Eikös Janne sitten linnaan joutunutkaan?

MATTILAN EMÄNTÄ.

Mitä hulluja? Linnaan? Vai niin, sinä muistelet sitä Juhannus-iltaa Soiluvan niemellä? Ikävä tapaushan se kyllä oli . . . ja 300 markkaa se minulle maksoi, mutta sillähän se Aatu sovitettiin . . .

ELLI.

Jumalan kiitos! Ja täällä kun jo pelottelivat, että linnassa se istuu!

MATTILAN EMÄNTÄ.

(nauraen.)

Ee-ohoh! Enkä minä sitä toki oikeuteen päästänytkään, kun kuulin että Marin rukkasista se oli suuttunut! Rahallahan se toki sovittiin.

ANNI.

(ivalla.)

Vai Marin vuoksi se Janne siis tekonsa teki?

MATTITAN EMÄNTÄ.

Niin kuului tehneen, vaikka kulkihan niitä jos minkälaisia konttiakkoja siihen aikaan, että oli ihan päästä pyörälle joutua! Ja sitten karkasit sinäkin, Elli, kesken palvelusvuoden, vaikka siitä juuri erityisesti oli puhe samana iltana . . . etkös muista?

ELLI.

Minä kun säikähdin niin ja pelkäsin, että Janne minullekin suuttui . . . ja kun Annikin kätti tänne Ouluun . . . ja maksoi kyydinkin . . .

MATTILAN EMÄNTÄ.

Mutta olithan sinä lupaanut kekriin asti? . . .

KAUTISTEN MARI.

(yskii.)

Kesken palvelusvuoden ei palkollisen ole lupa talosta lähteä.

ELLI.
(hätytyen.)

Lupaunuthan minä kyllä olin, mutta kun semmoinen tapaus sattui, niin . . . eikös isäntä sitä eväskonttia saanut?

MATTILAN EMÄNTÄ.

Saihan se sen, mutta ei asia siitä parane.

ELLI.
(jolle Anni on kuiskannut jotakin.)

Eikähän tuota ollut välikirjaakaan.

MATTILAN EMÄNTÄ.

Välikirjaa! Ei niitä minun aikanani ole tarvittu, sana se on oikeuden ihmisten välillä riittänyt.

ELLI.
Onhan se niinkin . . .

MATTILAN EMÄNTÄ.

Niin se tähän asti on ollut. Mutta olihan sinulla siitä itselläsikin ikävyyksiä enkä minä sinulta anteeksi-pyyntöjä vaadikaan, sillä olethan sinä saanut kuulla koviakin sanoja . . .

KAUTISTEN MARI.

Mitä te joutavia, emäntä!

MATTILAN EMÄNTÄ.

Olehan sinä vaiti! Kyllä minä sen hyvin tiedän, ett'en ole sinua hellävaroen kasvattanut, mutta omien lasteni seurassa sait kasvaa, talon pöydässä muiden kanssa syödä, eheissä vaatteissa olet myöskin käynyt . . . ja jos lien joskus kovakin ollut, niin sinun hyvääsi minä tarkoittanut olen.

ELLI.

(hymähtää.)

MATTILAN EMÄNTÄ.

Mitä sinä hymähtelet? Palkkaakin sait, kun siihen ikään tulit . . . ja jos sitä tarkoitat, ettet ole palkkojasi perinyt, niin pianpahan siitä selvittäään. Jannehan se ei antanut rauhaa ennenkuin minut tänne sai, sillä hänen mielestään pitäisi minun muka sinulta anteeksi pyytää . . . Mistähän minun olisi sinulta anteeksi pyydettävä, sitä minä en ymmärrä? Mutta arvelin sentään, että käymähän maksamassa hänelle rästimalkan . . . ja sillä hyvä! (kaivaa pörssin taskustaan) Pastorille lupasin minä silloin, että ainakin koetan minä sinusta tolkun ihmistä kasvattaa . . .

ELLI.

Kas niin, kuusi vuotta sain minä jo tuota vaikutusta kuulla . . . ja nyt tahdon minä jo rauhan . . . (Anni ja Saara pujahtavat ulos.)

MATTILAN EMÄNTÄ.

Mutta niin minä nyt silloin pastorille lupasin. Ja miksikä hän minulta sen lupauksen otti? Siksi, ettei sinulla ollut isää eikä äitiä . . . ei kotia . . . eikä kasvatusta . . .

ELLI.

(hermostuneesti.)

Jättäkää minut rauhaan, sanon minä!

MATTILAN EMÄNTÄ.

Rauhaan! Kernaasti minun puolestani . . . Mutta joka sen Emmankin loppuajat ja irstaat puheet muistaa . . .

ELLI.

(tiuskaisten.)

Minä en tahdo siitä kuulla enää, ymmärrätekö te?

MATTILAN EMÄNTÄ.

Äidillesi ei ollut mitään apua, se kun joi ja retusti, mutta sinusta on sentään tolkun ihmistä toivottu. Hänet vei hautaan irstas elämä, laiskuus ja köyhyys, mutta sinähän tuota vielä olet ihmisenä pysynyt, työssä kuulut myöskin olleen ja nälkää sinun ei ole tarvinnut ainakaan meillä nähdä. Mutta koska nykyinen paikkasi ei suuripalkkainen liene . . . niin tässä on vuosipalkkasi! (paneet rahat pöydälle.)

ELLI.

Pitäkää rahanne! Haukkujenne palkaksi minä en niistä huoli.

KAUTISTEN MARI.

Soo-oh!

MATTILAN EMÄNTÄ.

Vai niin, vai eivät kelpaa . . . No ruukin palkat minä kyllä tiedän.

ELLI.

Tiiliruukilla minä en enää ole.

MATTILAN EMÄNTÄ.

No, kun lienet senkin paikan jo menettänyt, niin . . .

ELLI.

Minulla on patruuna Wikholmin tupakka-tehtaalla uusi paikka, jolla toimeen tulen . . . Enkä minä salli, että minua tullaan kotiini haukkumaan! . . .

MATTILAN EMÄNTÄ.

Vai tupakkitehtaalla! Näkyyhän se ryökyistäsikin, että ruukillahan sinä käyt!

ELLI.

Näkyi mitä näkyi! Tänään minä sen vasta sainkin.

KAUTISTEN MARI.
(supattaen emännälle.)

Nuoren patruunan kanssahan se Elli Juhanus-yötä jäi silloin valvomaan!

ELLI.

Mitä se Mari siellä supattaa? Kyllä minä sinut tunnen.

MATTILAN EMÄNTÄ.
(Marille.)

Elähän sinä tähän sekaudu Mari! (Ellille ival-
lisesti) Vai nuori patruuna sinut on kasvatikseen
ottanut! No, nythän minä tämän ylpeyden jo
ymmärrän. Lykkyä tykö vain! Oikeilla jäljillä-
hän sinä sitten olet! Hätäkös rikkaiden yllä-
pitää vaikka . . .

KAUTISTEN MARI.

Tietäähän sen, kun ruotilaistytöstä patruunan
syliin lentää!

ELLI.
(raivostuen.)

Ulos sinä ja heti paikalla! (viittaa ovelle) Ulos,
sanon minä.

KAUTISTEN MARI.

No, no, päästäänhän tästä vähemmälläkin . . .

MATTILAN EMÄNTÄ.

Kutsumatta tänne on tultu ja käskemättä tästä aiottiin lähteä! (Hommautuu lähtemään.) Entisen ruotilaiseni haukuttavaksi en minäkään ole tänne tullut! Hyvästi!

KAUTISTEN MARI.

(ovelta)

Kaikista se Jannekin muka on välittänyt, ptui! (nopeasti pois.)

ELLI.

(ovella.)

Tottapahan lie nyt mieleisensä saanut! (Sulkien oven) . . . Tulevatkin tänne minua varta vasten kotonani haukkumaan! Oikeassapa oli Anni siinä, että kuollen koira tapansa heittää!

ROSLUNDSKA.

(tulee kyökin kautta ja katsahtaa uteliaana sisään.)

Anteeksi, mutta . . . tuota . . . joko ne menivät?

ELLI.

(kääntyy häneen kipakasti.)

No, mitä te nyt? Vai niitäkö te hyyryrahonne? (huomaa äkkiä rahat, jotka Mattilan emäntä on jättänyt pöydälle) Minunhan nuo sentään lienevät? (tempaa rahat pöydältä) Kas, tuoss'on, riittääkö?

ROSLUNDSKA.
(hämmästellen.)

Enhän minä sen vuoksi tullut . . . (laskee liiat rahat takaisin pöydälle) On tässä jo liiaksikin . . . Minun piti vain sanomani, että Anni meni sen vieraan tytön kans kasarmille tuttuja tapaan . . .

ELLI.

Hyvä on, hyvä on!

(Roslundska menee hämmästellen ja pari kertaa jälkeensä katsoen pois kyökin kautta.)

Mitä se tuokin täällä laukkaa? Minäpä panen kyökin oven säppiin, niin pysyy ämmä omalla puolellaan! (menee kyökkiin, lukitsee oven ja palaa takaisin.) Olisipa saanut olla Annikin kuulemassa, kun minä kerrankin suutuin. Oikein kohisee veri päässäni . . . Kah, huivi päässäkö se Anni meni . . . koska tuohon on hattunsa viskannut! (ottaa Annin hatun lattialta) Olenpa juuri sillä tuulella, että uhallakin voisin hatun ostaa ja pystypäänä käydä! Etteikö muka sopisi? Enhän minä enää mikään ruotilainen ole? Työllänihän minä itseni elätän! (asettaa hatun päähänsä ja katselee itseänsä peilissä) Eipä tuo rumennakaan! „Näkyyhän se ryökyistäsikin, että sinä tiiliruukilla käyt!“ Tämä röijy on tosiaankin ryvettynyt . . . Mutta toihan se räivä minun vaatteeni toki . . . (avaa oven luo jääneen nyytin ja luettelee) Siinäpähän ovat liinavaatteeni . . . ja musliinihameeni . . . ja röijyni . . . Pitäköön Janne Marinsa . . . ja sitähän se emäntä aina olikin hänelle toimittavinaan! . . . Ja kun lie senkin tekosensa Marin vuoksi tehnyt, niin sen parempi . . . (on rii-

sunut röijynsä ja peilailee itseänsä, ennenkuin röijyn ylleen pukee) Näkisipä nuori patruuna minut tämmöisenä! . . . (pukee verkalleen röijyn ylleen) Hänestähän minä — ainakin ensi näkemässä — olin kaunis! (katselee itseänsä peilissä) Äsh, en minä kuitenkaan! . . . (viskaa hatun pois.)

MATTILAN JANNE.
(avaa hiljaan oven.)

Hyvää iltaa!

ELLI.
(säpsähtäen.)

Kuka siellä?

MATTILAN JANNE.

Minä se vain olen . . . Terveisiä Pehkolasta!

ELLI.

Vai Janneko se on? Jokos tapasit äitisi ja — morsiamesi?

MATTILAN JANNE.

Näin heidän täältä tulevan . . . eivät huomanneet minua . . .

ELLI.

Minä ajoin täältä ulos sekä emännän että morsiamesi!

MATTILAN JANNE.

Kautisten Mariako tarkoitat?

ELLI.

Ketäs muuta?

MATTILAN JANNE.

Eipä tuo vielä ole morsiamenikaan.

ELLI.

Se hän kuitenkin sanoi olevansa.

MATTILAN JANNE.

Onhan sitä äitimuori ollut toimittavinaan . . . ja täytyihän minun sen verran myöstellä, että sain hänet tänne sinulta anteeksi pyytämään . . .

ELLI.

Vai anteeksi pyytämään! Haukkuivat tässä silmät täyteen, kunnes suutuin ja ajoin heidät kadulle!

MATTILAN JANNE.

Ohhoh, vai niin se kävi hullusti!

ELLI.

Haukkuja minä olen mielestäni jo teillä kyläksi saanut. Enkä minä salli, että hän enää tulee minulle äitivainajastani äystämään . . .

MATTILAN JANNE.

Vai siitä se taas!

ELLI.

Siitä tietysti. Ja olkoonpa Mari mikä tahansa, niin ei hänen tarvitse tulla minulle siitä mahtaillemaan, jos patruuna hyvydessään on minulle paikan tehtaalla toimittanut!

MATTILAN JANNE.

„Kullervon“ tupakkitehtaallako?

ELLI.

Niin kyllä.

MATTILAN JANNE.

Nuori patruunako sen toimitti . . .

ELLI

Vaikkapa olisi hänkin, niin mitä pahaa siinä on? Annin kanssahan me nyt käymme samassa työssä.

MATTILAN JANNE.

Niin, lystinpihän se saattaa olla . . . Onko se sama herra, joka näytti niin likelle pakkauvan?

ELLI.

Likelle pakkauvan! Mitä ihmettä sinä sillä tarkoitat?

MATTILAN JANNE.

Näinhän minä teidän hyvästelyenne . . . siinä meidän pihalla . . .

ELLI.

Ja mitä sinä sitten olit näkevinäsi?

MATTILAN JANNE.

Enpä paljo mitään enkä ollenkaan mitään, jos et itse sitä muistane.

ELLI.

En minä joutavia muistele.

MATTILAN JANNE.

Siinä tapauksessa on sinulla onnellisempi luonto, Elli! Minä taas olen liiaksikin miettinyt sitä Juhannus-iltaa . . . kun olivat minut murhausyrityksestä linnaan jo viedä! (naurahtaa.)

ELLI.

Niinhän ne täälläkin jo kertovat, mutta sopineet toki olitte.

MATTILAN JANNE.

Äitihän sen sovitti . . . eikä tuo Aatu siitä kauvan maannutkaan! (Vaitti-olo.)

ELLI.

(hiljempaa.)

Miksikäs sinä sen teit, Janne?

MATTILAN JANNE.

(katsoo pitkään Elliin.)

En tiedä . . . enkä enää ymmärrä itsekään, kuinka minä niin voin suuttua.

ELLI.

(on vaiti ja katsoo maahan.)

MATTILAN JANNE.

Niin se vain sattui . . . (naurahtaa) Puuttuu, ett'et näe edessäsi murhamiestä, jonka tieltä ihmiset kauhulla väistyvät!

ELLI.

Elä puhu niin, Janne, tunnenhan minä sinut!

MATTILAN JANNE.

Muuraustyössähän minä sitten olin . . . (Elli ei virka mitään, katsoo vain alaspäin) Eihän meidän välillä ole pahaa sanaa vaihdettu, Elli, kun et lapsiaikoja muistelle, eihän?

ELLI.

(hiljaa.)

Eipä kyllä.

MATTILAN JANNE.

Soiluvanniemeltä hävisit sinä sitten niin äkkiä, että . . .

ELLI.

Minä kun niin säikähdin ja pelkäsin . . .

MATTILAN JANNE.

Eihän tuo niin kumma ollutkaan!

ELLI.

Enkä uskaltanut palata kotiin . . .

MATTILAN JANNE.

Siihen suuntaan minä sitä arvailin . . . Se vieras herrako sinut tänne tahtoi?

ELLI.

Ei, Annihan se minut puoliväkisellä tänne toi.

MATTILAN JANNE.

Niin että sen vieraan herran kanssa sinä et silloin niemelle jäänyt?

ELLI.

En. Mutta miksikä sinä sitä niin tarkoin utelet? Mitä se sinua enää liikuttaa?

MATTILAN JANNE.

Kuinka niin „enää“?

ELLI.

Mitä sinä minusta? Onhan sinulla morsiamesi, Kautisten Mari.

MATTILAN JANNE.

Morsiameni hän ei vielä ole . . . enkä minä hänelle kihloja vielä ole antanut . . . enkä annakaan, jos . . . (empii) . . . niin, sitä vartenhan minä tänne juuri tulin, että . . . Marista minä en välitä, tiedäthän sinä sen . . . niin että suoraan pu-

huen, jos sinä minusta huolinet . . . senkin Soiluvan tapauksen jälkeen, niin . . . muita pahoja tekoja minulla ei omallatunnollani ole . . . (Pitkä vaitiolo.)

ELLI.

En minä sopisi äitisi kanssa, Janne!

MATTILAN JANNE.

En minä sinua Mattilaan veisikään . . . Setäni lupasi minulle sen uuden kehikon, johon minä uunit jo muurasin.

ELLI.

Eei, hyvä Janne, en minä luule sen olevan hyväksi meille kummallekaan — nyt enää, kun minäkin olen jo ehtinyt maailmaa nähdä . . . ja toisia oloja . . . ja erilaisia ihmisiä . . .

(Väli-aika.)

MATTILAN JANNE.

Niin, pianhan se maailma ihmisen muuttaa, varsinkin kun . . . toisiin oloihin joutuu. Mutta entäpä, jos . . . (väli-aika) niin, jos minä jäisin tänne työhön . . . ja sinä taas minuunkin tottuisit?

ELLI.

(hellästi.)

Ei, Janne, elä sinä kotiasi jätä . . . ikävähän siinä isällesikin tulisi ja Reetu poloiselle! . . .

MATTILAN JANNE.

(vaiti-olon jälkeen.)

Ei taida enää halpa talonpoika sinusta mitään näyttää! (naurahtaa katkerasti.)

ELLI.

Mitä sinä sillä tarkoitat?

MATTILAN JANNE.

Kah, kun uusia ihmisiä näkee . . . ja äkinhän se kaunis tyttö herrain seurassa muuttuu.

ELLI.

Herrain seurassa? Annin kanssahan minä asun enkä liiku ulkona missään.

MATTILAN JANNE.

Ajattelin vain, että . . . pian huomaa itsensä niin ylösotetuksi, ettei enää meikäläisiä ehkä muistakaan . . .

ELLI.

Johan sinä rupeat höperehtämään niinkuin Aatukin. Ja jos sinä sellaisia juoruja ruvennet levittelemään, niin . . . vaikka yhtä kaikki, puhukoot mitä tahansa . . . en minä niistä välitä!

MATTILAN JANNE.

Niin no, vapaus sinulla kyllä on tehdä niinkuin tahdot . . . ja kun nuori patruuna lienee . . .

ELLI.
(äkkiä.)

Vai rupeat sinäkin jo siitä pistelemään! Toistaiseksi minä en ole koko ihmistä sen ko'omin tavannutkaan . . . ja jos hän hyvästä tahdos-tansa minulle paikan on toimittanut, niin työllä-nihän minä siinä elän . . . Ja mitä se muita lii-kuttaa . . . Holhouksesta minä olen jo tarpeeksi saanut . . . ja nyt minä jo itsestäni kyllä huolen pidän!

MATTILAN JANNE.

Enhän minä sillä pahaa tarkoittanut . . . ja nuorihan sinä vielä olet. Mutta voisihan minä odottaa, jos sinä vähän sinne päinkään — — —

ELLI.

Jätä minut rauhaan! (kääntyy pois.)

MATTILAN JANNE.

(pitkän väliajan jälkeen ja lakkiansa rutistellen.)

No, kuinka tahdot . . . minä menen, mutta raskaalta se tuntuu . . . sinusta ijäksi erota, Elli! (pyyhkii hiansuulla silmiänsä) Mutta ehkä on se sinulle pa-rempi . . . lopun se minun ilostani kyllä tekee! . . . (pyyhkii silmiänsä) Ehkä olet oikeassa . . . ehkä on se sinulle parempi . . . ja käyköön sinulle hyvin maailmassa . . . Kautisten Marista minä kyllä en välitä enkä ole koskaan välittänytkään (mytistellen lakkiansa ja lähtöön hommautuen) No niin, hyvästi nyt, Elli . . . ja olkoonpa sitten välimme kuitti! . . . (ovella) Mutta — — — jos joskus ystävää kaivannet, niin . . . samana minä kyllä pysyn! . . .

(Menee horjuvin askelin ulos ja sulkee hiljaa oven perässänsä. Akkunoihin heittyy kaunis iltarusko ja ulkona kuuluu yksinäinen linnunviserrys; muuten on kaikki vallan hiljaista.)

ELLI.

(seisoo kauvan äskeisessä asemassansa; sitten huokaa hän syvään.)

Janne parka! Uh, kuinka täällä on kuuma! (menee akkunan luo, avaa sen, istahtaa tuolille akkunan viereen ja katselee ulos) Minun tulee häntä todellakin sääli! (Pitkä vaitiolo. Jälleen yksinäinen linnunviserrys. Äkkiä hypähtää Elli ylös huudahtaen) Hän! (vetäytyy pois akkunasta ja painautuu seiniviereen) Ei suinkaan hän minua huomannut! (Elli seisoo kotvan painautuneena seinää vasten ja kuuntelee tykyttävin sydämin. Hetken perästä hypähtää Feedi Sundblom ikkunan kohdalla alas pyörältä ja katsoo sisään avonaisesta ikkunasta.)

FEEDI SUNDBLOM.

(iloisesti, mutta hiljaa.)

Elli! Mihin sinä katosit? Näinhän minä sinut akkunassa. Elli!

ELLI.

(tulee hämillänsä ja ujostellen esille ja niiaa.)

Hyvää iltaa!

FEEDI SUNDBLOM.

(kuten äsken ja sisään kurkkien.)

Asuinkumppanisi tuli vastaan kasarmin tiellä . . . eikä täällä näy olevan ketään muita kuin sinä . . . Minäpä tulen sisään . . . hetkeksi vain! (katoaa äkkiä akkunasta.)

ELLI.

(hätäisenä.)

Elkää tulko, minä rukoilen . . . Hyvä Jumala, mitä minä nyt teen? . . . (jää ahdistuneena katsomaan ovelle)

FEEDI SUNDBLOM.

(pujahtaa sisään.)

Kas niin, Elli, minä käväisin täällä . . . jo tunti sitten . . . ohi ajaessani. Kumppalisi säikähti pahanpäiväiseksi . . . Palasin juuri tänään matkalta. Vai näin te siis asutte? . . . Mutta täällähän vetää! (sulkee ikkunan) Elä nyt ollenkaan ujostele . . . eihän tänne tulee ketään? Tästä lähtein on sinulla työsi tehtaalla . . . ihan minun akkunani edessä . . . ja minä voin käydä sinua tuon tuostakin puhuttelemassa . . . (vetää Ellin sängylle istumaan) Tule nyt istumaan tähän polvelleni, Elli . . . sinähän oikein uhoat lämpöä ja terveyttä . . . Kas niin, olemmehan me jo vanhat tutut, emmekös olekin? . . . Ja niin äkkiä kuin me tutustuimme . . . eikös se ollut omituista? Juuri Juhannusaattona . . . ihanimpana kesä-aikana . . . vieläkin näen sinut sellaisena kuin silloin erotessamme, kun katseesi niin lämpimästi silmiini sattui . . .

ELLI.

Te ette siis ole suuttunut minuun?

FEEDI SUNDBLOM.

Suuttunut! Minkä vuoksi?

ELLI.

Kun me silloin karkasimme niemeltä? . . .

FEEDI SUNDBLOM.

Niin, miksikäs te karkasitte?

ELLI.

Anni kun meni pois . . . enkä minä uskal-
tanut yksin jäädä . . . Minua niin pelotti . . .

FEEDI SUNDBLOM.

Vai pelotti sinua silloin! Mutta eihän si-
nua nyt pelota? Katso silmiini, Elli! Voi si-
nuas, metsän ruusu! (Painaa äkkiä Ellin rintaansa vastaan
ja suutelee häntä) Elli kulta! (Pitkä ja tulinen suudelma) Kuinka
ihana sinä olet!

ELLI.

(hiljaa ja hellällä äänellä.)

Nyt minä olen niin onnellinen! (Syleily.)

(E s i r i p p u.)

NELJÄS NÄYTÖS.

Patruuna Wikholmin konttorihuone. Vasemmalla kaksi ovea joista toinen — etualalla — vie eteiseen, toinen viereiseen konttorihuoneeseen; ovien välissä uuni. Oikealla — etualalla — ovi sisähuoneisiin ja lyhyt sohva, jonka molemmin puolin nojatuolit, ja sohvan päässä tupakkapöytä; samalla puolen nurkassa suuri konttorikaappi. Taustalla kaksi suurta akkunaa; oikeanpuolimaisen alla poikki päin asetettu pulpetti tuolinensa. Samalla puolen korridoori-ovi tupakkatehtaalle, joka vahvasti valaistuna näkyy suurista peräakkunoista kirjoituksinensa: Tupakkatehdas „Kullervo“ Tobaksfabrik. Seinillä kaikellaisia laskuja, papereita, postitaksa, Suomen kartta y. m.

PATRUUNA WIKHOLM.

(istuu mukavasti sohvassa ja katselee jotakin saksalaista kauppalehteä.)

Mitä perhanaa? Puutavarain hinnat laske-
neet Englannin markkinoilla? . . . Ja minä kun
vasta ostaa rysäytin siltä Melalahtelaiselta 10,000
tukkia. No, saavat jäädä pystyyn . . . ja talveksi
Salmen saha seisomaan, damit Basta! . . . (ottaa
toisen lehden) Jahah, piirustukset Storen tontille ra-
kennettavaan kivirakennukseen on maistraatti siis
hyväksynyt . . . No, jaa . . . aluksi vain pihan-
puolelle . . . mutta minulta tiilit tietysti! (lukee edel-
leen) Was? Kysymys uudesta koulurakennuksesta
on jo senaatissa . . . ja kun asia päätetään, niin
— minulta tiilit tietysti! Huojistu ne ei siis aina-
kaan . . . im Gegentheil, jokohan olisi hiukan ko-
roittaa . . . (Telefooni soi) Halloo! Kuka puhuu? Sa-

halta . . . jasso Wahlund. Mitä? Että se norjalainen kuunari kiirehtii jo lähtemään . . . No, jos se on lastannut? Vai jo . . . 75 standerttia 3 × 9-tuumaisia lankkuja, 65 standerttia 1 × 6-tuumaisia lautoja ja 10 standerttia 2 1/2 × 6-tuumaisia pateja. Schon gut, schon gut! Kuuluuko muuta? . . . Mitä? Että Merenkurkku on jo jääriitteessä . . . ja Welamo lähtee . . . viimeiselle kulkuvuorolleen Salmesta . . . häh? eikä kaupungin rannasta, no, hyvä, hyvä! (soittaa pois) Se uusi mutaproomukin on siis vallan kelvoton kapine! Kannatti siihenkin kaupungin rahoja upottaa . . . (viskautuu jälleen sohvaan ja ottaa äskeisen sanomalehden, jota lukee hetkisen) Mitäs pirua tämä on? „Muistutus asianomaisille“. Ostin äskettäin laatikon Kullervotehtaan „Claro“ sikareja, mutta huomasin niiden olevan märänneitä, hajallisia ja kelvottomia — — — Vanha tupakkamies“. Kuka hävytön on tämä „vanha tupakkamies? Claroja? Niitähän minä aina poltan. Sehän on hävytöntä! (tempaa sikarin pöydältä olevasta laatikosta, ja haistelee sitä tutkistellen) Ilmeistä parjausta! (syyttää sen) Tämähän palaa kuin tuohi . . . ja tuoksuu kuin ehta Havanna. Haastanko minä sen lemmon oikeuteen parjauksesta vai —? (koputetaan konttori ovelle) Herein!

KONTTORISTI GYLLENBORG.

(tulee paperikasa kädessä.)

Tilauksia maaseudulta vain!

PATRUUNA WIKHOLM.

Gieb man her! Jassoo, sikaritulauksia . . . Laske ne tuonne — Feedin pöydälle. Odotas,

mitä lajia ne tahtovat? Claroja tietysti . . . no saakeli, siinä se nyt oli! . . . Gyllenberg, elähän mene, luepas tuo!

GYLLENBORG.

(ottaa sanomalehden patruunalta ja silmäilee sitä.)

Tämä on tosiaankin sopimatonta!

PATRUUNA WIKHOLM.

Suorastaan hävytöntä parjausta se on . . . parjausta vahingollisessa tarkoituksessa, josta „vanha tupakkamies“ saisi sakkoa, että rapsahtaa! Mutta lempo heidän kanssa ruvetkoon riitelemään. Gyllenberg, lähetäpäs poika viemään niille $\frac{1}{2}$ laatikkoa Claroja sinne toimitukseen . . . ja käske sanoa terveisiä minulta, että „pruuvatkoot“ ennenkuin ottavat lehteensä ilmeisiä afääriparjauksia!

GYLLENBORG.

Heti paikalla, herra patruuna! (pois konttoorihuoneeseen.)

PATRUUNA WIKHOLM.

Vai märeitteitä ja hajallisia! (polttelee) Sikari kuin ehta havanna! (Menee Feedin pöydän luo ja katselee uudelleen tilauksia) „Kiireellisiä tilauksia!“ Donnerwetter, missä se taas kuhni, se Feedi? Mitä hittoja tästä tulee, kun mies ei ole täsmällinen. Jumala ties, koska hän joutuu tässä yksin isännöimään ja kuinka käy sitten koko liikkeen! Ei, kyllä hänen pitää työskennellä muuan vuosi vieraiden

johdolla, jos pojasta mieli afäärimestä tulla. Ja senpä vuoksi hänen täytyy Turkuun . . . oppimaan uusimpia valmistustapoja. Paraiksipa heiltä livahti se konttoristikin tiehensä . . . ja jos ukko vain on kirjeeni saanut, niin „es wird sich schon machen lassen“. (koputetaan jälleen konttori-ovelle) Herein!

GYLLENBORG.

Etelän posti, herra patruuna.

PATRUUNA WIKHOLM.

Gieb her! Eei, kirjeet vain, sanomat voit laskea Feedin pöydälle.

GYLLENBORG.

Pojan minä lähetin sikaarein kanssa.

PATRUUNA WIKHOLM.

(kirjeitä katsellen.)

Hyvä on!

GYLLENBORG.

(poistuu.)

PATRUUNA WIKHOLM.

Ähäh, siinähan on kirje Turusta (avaa kirjeen) . . . „Der Alte selber natürlich“ (lukee alun murisemalla) Jahah, jahah . . . Ehdotukseesi suostun mielelläni, mutta tulkoon sisaresi poika heti paikalla, muuten olen pakoitettu täyttämään paikan täkäläisillä miehillä“ . . . Schon gut! . . . Mutta mitäs tämä

on merkitsevinään? . . . „Sisaresipojalla taitaa olla täällä mieluisampiakin suorituksia“. Suorituksia, hehehee! Hän tarkoittaa siis sitä . . . mutta ei-hän se vielä ole „abgemacht!“

FEEDI SUNDBLOM.

(tulee oikealta.)

Bon jour, oncle!

PATRUUNA WIKHOLM.

Morgen! Mutta missä sinä taaskin olet kunnailut, kun et ole täsmällisesti konttorissa.

FEEDI SUNDBLOM.

Istuimme eilen Raatissa vähän myöhempään — Järvisen ja Nordqvistin kanssa.

PATRUUNA WIKHOLM.

Se ei ole mikään syy! „Morgenstund hat Gold im Mund“ sanoo saksalainen . . . ja joka ei nuorena totu täsmällisyyteen, siitä ei afäärimestä tule koskaan, muista se!

FEEDI SUNDBLOM.

Eihän täällä mitä kiirettä liene?

PATRUUNA WIKHOLM.

Vai ei? Tuossahan on pöydälläsi koko joukko „kiireellisiä tilauksia“. Ja vaikka ei olisikaan, niin täytyy sinun prokuristina tottua tulemaan konttoriin lyömälleen k:lo 10.

FEEDI SUNDBLOM.

Kyllä, kyllä, kun saisin aamiaisen ajoissa. Eno on palvelusväelle liian löyhä, sen kyllä sisä-neitsyestä huomaa! (istuu pöytänsä ääreen.)

PATRUUNA WIKHOLM.

Elä sinä muita syytä, unikeko! (koputetaan ulko-
ovelle) Herein!

MATTILAN JANNE.

(tulee ja jää ovelle.)

Hyvää päivää!

PATRUUNA WIKHOLM.

Päivää! (Lyhyt paussi) Onko teillä minulle asiaa?

MATTILAN JANNE.

Olisihan sitä vähän . . .

PATRUUNA WIKHOLM.

No, mistä se on kysymys?

MATTILAN JANNE.

Se sahan konttoristi lähetti minut tänne . . .
minä kun . . . tuota noin . . . lähtisin merille!

PATRUUNA WIKHOLM.

Vai merille! Niin no, talveksihan minä kui-
tenkin seisautan sahan, niin että . . .

MATTILAN JANNE.

Minäpä kun lähtisin sen norjalaisen kuunarin kanssa, ja kapteeni sanoi, että he seilaavat ulos jo ensi yönä . . .

PATRUUNA WIKHOLM.

Niin, johan se kuului lastanneen! . . . Abwarten, mikäs teidän nimenne olikaan? (ottaa erään konttori-kirjan esille ja selailee sitä.)

MATTILAN JANNE.

Mattilan Janneksihan minua on kutsuttu . . .

PATRUUNA WIKHOLM.

(kirjojansa katsellen.)

Jassoo, ganz recht, ganz recht! Tullut sahatyöhön elokuun 8:s päivä . . .

MATTILAN JANNE.

Kahdeksas, niin . . .

PATRUUNA WIKHOLM.

Työpassilla Pehkolasta . . .

MATTILAN JANNE.

Työpassilla, niin.

PATRUUNA WIKHOLM.

(Feedille.)

Samasta kylästä siis, josta täällä on se . . .
nicht wahr, Feedi?

FEEDI SUNDBLOM.

(on huomattavalla jännityksellä seurannut keskustelua.)

Samasta talostakin! (nousee) Minä vien vain nämä pikalähetykset! (aikoo konttoriin ja katsahtaa Janneen, joka asettuu uhkaavaan asentoon ja naurahtaa) Mordieu, le diable! (menee konttoriin.)

PATRUUNA WIKHOLM.

(katselee papereitansa.) Vai Pehkolasta te olette! . . . Noo, te tunnette siis kai erään Ellin . . . Emman-tyttären, jolla on paikka tässä tupakkatehtaalla? . . .

MATTILAN JANNE.

Elli Murhauksenko? Kyllä minä hänet tunnen.

PATRUUNA WIKHOLM.

(kiivastuen.)

Was? (rauhoittuneena) Aber nichts bemerkt, nichts bemerkt! (kääntäen puheen toisaalle) Vai merille te aiotte . . . No, menkäähän tupaan vartomaan, kunnes minä soitan sahalle . . . Tulkaa puolen tunnin kuluttua! (Mattilan Janne pois ulko-ovesta.) Wo zum Deivel hat der Kerl —? Oikeastaan vähän omituista todellakin . . . Mutta tiesihän sen pastori, joka rahat kantoi . . . Muhrhaus parka! Tunnollisesti hän eläkerahat Emmavainajalle lähetti, kunnes — pang ja abgefertigt! Ajatkin olivat juuri huonoimmillaan . . . Silloinhan minä tämän kivi-muurin rakensin ja . . . omituista tosiaan, että

nyt tulee saman miehen tyttö, joka istui lähes 10 vuotta tuossa vastapäätä . . .

FEEDI SUNDBLOM.

(sisään.)

No, joko hän meni!

PATRUUNA WIKHOLM.

Minä lähetin hänet odottamaan! Kuules, Feedi, etkös sinä kirjoittanut Kuopiosta, että sa-
tuit puukkojunnkkarein Juhannustulille . . .

FEEDI SUNDBLOM.

Oikein!

PATRUUNA WIKHOLM.

Ja juuri samassa Pehkolassa . . . eikös niin?

FEEDI SUNDBLOM.

Vallan oikein! Hyvinpä te muistattekin!
Tuon äskeisen miehen vuoksihan minä olin jou-
tua todistajaksi . . . oikeuden edessä!

PATRUUNA WIKHOLM.

Mitä pirua?

FEEDI SUNDBLOM.

Parôle d'honneur! Tuohan se juuri puu-
kottaja oli.

PATRUUNA WIKHOLM.

(ääneen.)

No, mutta saakeli, silloinhan minä olen pittänyt työssäni murhamiestä . . . kokonaista neljä kuukautta!

FEEDI SUNDBLOM.

Eihän toki, hän sovitti jutun . . . eikä se niin vaarallista laatua kuulu olleenkaan.

PATRUUNA WIKHOLM.

Mutta puukkojunkkari hän kuitenkin on . . . Ja sinä hölmö et ole virkkanut minulle asiasta mitään.

FEEDI SUNDBLOM.

Enhän minä ole tiennyt hänen olevan näillä maillakaan.

PATRUUNA WIKHOLM.

Olkoon kuinka tahansa, mutta hän saa eropassinsa ja vielä tällä hetkellä (menee äkkiä telefoonin luo ja soittaa) Salmen sahalle, olkaa hyvä! Onko se sahankonttorissa? Jahah, Wahllundko se on? Kuulkaas Wahllund, kuinka te olette ottaneet työhön sen Mattilan Jannen, joka on tunnettu puukkojunkkariksi? Mitä? Puhtaalla työpässillako? Ette tiennyt . . . Donnerwetter noch mal, mikä syy se on? Teidän pitää tietää, keitä työhön hyväksytte — ja sillä hyvä. Tästä hetkestä lähtein on hän irti sahalta, sillä sellaista väkeä ei minun työssäni suvaita, ettäs muistatte . . . (soittaa pois) Abgefertigt!

FEEDI SUNDBLOM.

(naurahtaen.)

Vallanhan te peljästyitte!

PATRUUNA WIKHOLM.

Olisikos se niin kumma sitten? Joka on voinut puukottaa kerran, voi sen tehdä toistamiseenkin.

FEEDI SUNDBLOM.

Eikös saksalainen sano, että „einmal ist keinmal?“

PATRUUNA WIKHOLM.

„Halt's Maul“ hän myöskin sanoo. Asia on asia. (menee työnsä ääreen, Feedi ottaa sanomalehdet ja aikoo vetäytyä vierushuoneeseen.)

PATRUUNA WIKHOLM.

No, mihin sinä nyt?

FEEDI SUNDBLOM.

(haukotellen.)

Ajattelin vain lukea päivän postin kaikessa rauhassa!

PATRUUNA WIKHOLM.

Ne sinä ehdit vastakin lukea! Odotahan, minultahan oli unohtua se Turun kirje! Suljepas se ovi ensin.

FEEDI SUNDBLOM.

Tehän käytte jo salaperäiseksi, eno!

PATRUUNA WIKHOLM.

Istuhan tuohon. Minulla on tärkeitä asioita selviteltävänä.

FEEDI SUNDBLOM.

(vähän hämmästyen.)

Koskevatko ne minua persoonallisesti?

PATRUUNA WIKHOLM.

Koskevat, sinun tulevaisuuttasi ne koskevat. Puhuinhan minä sinulle jo kerran siitä, että haluaisin sinut muutamaksi vuodeksi Turkuun . . . vai kuinka?

FEEDI SUNDBLOM.

(huolettomasti ja ajatuksissansa tupakkapöydältä paperossin sytyttäen.)

Taisihan siitä kerran puhe olla!

PATRUUNA WIKHOLM.

No niin . . . asiasta täytyy nyt tulla tosi . . . monestakin syystä. Tavaraimme menekki vähenee huomattavasti, olletikin tässä kaupungissa . . . ja tänään on eräs hävytön ottanut haukkukseen meitä julkisesti . . . sanomalehdissä . . .

FEEDI SUNDBLOM.

Mitä hittoja?

PATRUUNA WIKHOLM.
(tempaa lehden sohvalta.)

Tuoss'on, lue itse . . . siinä kolmannella sivulla!

FEEDI SUNDBLOM.
(lukee hymisten.)

„Märänneitä ja hajallisia!“ Hahahaa!

PATRUUNA WIKHOLM.

Mitä sinä naurat?

FEEDI SUNDBLOM.

Klubilla niitä ei enää polta kukaan.

PATRUUNA WIKHOLM.

Ja miks'ei?

FEEDI SUNDBLOM.

En tiedä.

PATRUUNA WIKHOLM.

Et tiedä? No, ja entäs sinä?

FEEDI SUNDBLOM.

Enhän minä ole niitä moneen aikaan polttanut.

PATRUUNA WIKHOLM.

Ja miks'et?

FEEDI SUNDBLOM.

Rahvaallehan me valmistamme.

PATRUUNA WIKHOLM.

Häh?

FEEDI SUNDBLOM.

Maalaiskauppiaathan meidän kundeja ovat?

PATRUUNA WIKHOLM.

Halts' Maul, Junge! Ennen polttivat niitä kaikki koko tällä puolen Suomea . . . kuvernööristä markkinaukkoon asti! Mutta nyt ne eivät muka kelpaa enää omallekaan väelle . . . Mitäs sinä poltat?

FEEDI SUNDBLOM.

Turun tai Helsingin tehtaiden tuotteita.

PATRUUNA WIKHOLM.

Vieköön sinut perhana! Minä en koskaan polta muuta kuin oman tehtaan tavaraa . . . enkä salli täällä muuta poltettavan! (haistelee) Hyi pahuus, tuohan haisee kuin mikäkin suosammal! Pane pois se!

FEEDI SUNDBLOM.

(katsahtaa paperossiinsa ja purskahtaa nauramaan.)

Mainiota! Tällä kertaa minä erehdyksestä otin tuosta teidän laatikostanne?

PATRUUNA WIKHOLM.

(kiihaasti.)

Mitä sanot?

FEEDI SUNDBLOM.

(yhä nauraen.)

Oiva arvostelu omasta tavarasta, n'est ce pas?

PATRUUNA WIKHOLM.

Elä joutavia hohota, vaan pane pois se kaikissa tapauksissa, että voimme palata asiaan. Muiden mielestä ovat siis tavaramme huonontuneet.

FEEDI SUNDBLOM.

Niinpä minunkin mielestäni.

PATRUUNA WIKHOLM.

Ole vaiti sinä ja anna minun puhua loppuun. Näetkös, juuri sen vuoksi täytyy sinun ottaa selko uusista valmistustavoista ja . . .

FEEDI SUNDBLOM.

Eiköhän vika ole itse raaka-aineissa?

PATRUUNA WIKHOLM.

Samalta firmaltahan minä olen tilannut aiheet jo kymmenisen vuotta.

FEEDI SUNDBLOM.

Mutta verk mestari väitti saaneensa viime kerralla märännyttä tupakkaa.

PATRUUNA WIKHOLM.

Märännyttä! Was? Pari baalia oli tosin hiukan kostunutta, mutta sekoitettiinhan ne Turkin tupakilla . . . Eikä se siinä vika ole, vaan

— — —

FEEDI SUNDBLOM.

Hyvä tavara on aina kalliimpaa, eno!

PATRUUNA WIKHOLM.

Halt's Maul, Junge, et sinä vielä ymmärrä näitä asioita. Mutta surkutella täytyy, ett'ei täällä kohta enää polteta oman kaupungin tavaraa, vaan kaikenlaista Turun ja Helsingin roskaa . . . (Feedi naurahtaa) Ja kauppiasten akkunoistakin ovat ne kohta hävinneet tykkönään.

FEEDI SUNDBLOM.

Harva on profeetta omassa maassa, eno hyvä!

PATRUUNA WIKHOLM.

Elä sinä viisastele! Meidän täytyy jälleen yrittää saada tavaramme entiseen huutoon . . . ja kun minä sattumalta huomasin lehdistä että . . .

FEEDI SUNDBLOM.

Sattumalta?

PATRUUNA WIKHOLM.

Niin juuri, sattumalta . . . ja aivan sattumalta luin, että Rettigin konttoristi oli livahtanut Amerikkaan . . .

FEEDI SUNDBLOM.

Sapristi! Kenen rahoillahan hän sinne!

PATRUUNA WIKHOLM.

Ei ainakaan minun. Eikä se tähän kuulu-kaan. Minä kirjoitin heti asiasta Turkuun ja sain juuri vastauksen ukolta: hän suostuu sillä ehdolla, että tulet sinne hetipaikalla.

FEEDI SUNDBLOM.

Pas possible! Ei käy laatuun.

PATRUUNA WIKHOLM.

Hetipaikalla, kirjoittaa hän, muuten antaa hän paikan muille. Viimeinen laiva lähtee huomen-aamulla. Siis abgemacht?

FEEDI SUNDBLOM.

Siihen minä en ehdi.

PATRUUNA WIKHOLM.

Sinunpa kun täytyy! Jos rautatie jo olisi-kin valmis, niin voisit lykätä matkasi tuonnemmas. Mutta asiain näin ollen matkustat sinä huomenna.

FEEDI SUNDBLOM.

(miettii sitten päättävästi.)

Minä en voi, eno hyvä.

PATRUUNA WIKHOLM.

Mitä? Miks'et voi?

FEEDI SUNDBLOM.

Sitä paitse on minulla afäärejä näihin aikoihin . . . Ja juuri huomenna lankee eräs suuri vekseli.

PATRUUNA WIKHOLM.

Sinä menetät liian paljo. Du wirst zu theuer schon! Minutkin olet saanut yksityisiin asioihisi. Mutta tässä ei auta mikään . . . sinun täytyy matkustaa jo huomenna. Pahimmassa tapauksessa otan minä vastatakseni vielä tästä vekselistäsi, mutta ainoastaan sillä nimenomaisella ehdolla, että matkustat aamulla . . . „Wellamolla.“ Abgemacht, heh?

FEEDI SUNDBLOM.

Ja mitä minä oikeastaan tekisin siellä?

PATRUUNA WIKHOLM.

Donnerwetter, sinun on otettava selkoa uusista valmistustavoista, heidän ostopaikoistansa, palkoista y. m., mikä tupakka-afääriin kuuluu. Tupakkatehdas on jäänyt meiltä takapajulle, mutta sinä olet nuori, sinä . . . ja voit kohottaa sen

entiselleen. Minut voi aika jättää . . . verkmes-
tari on myöskin jo vanha mies . . . ja jos meitä
ei enää ole olemassa, niin mitä sinä sitten teet?

FEEDI SUNDBLOM.

Otan uuden verkmasterin . . . par exemple!

PATRUUNA WIKHOLM.

Ei se riitä . . . Isännän täytyy tuntea liike-
alansa perinpohjiin . . . valmistustavat, ostopaikat,
asiamiehet, palkat ja muut afäärisalaisuudet, jos
mieli menestyä. Das verstehst du noch nicht,
aber . . .

FEEDI SUNDBLOM.

(nousten.)

Urkijaksi minusta ei ole, eno!

PATRUUNA WIKHOLM.

(myöskin nousten ja kiivaasti.)

Sinunpa kun tällä kertaa täytyy! Ja joll'et
sinä nyt minun ehdotukseeni suostu, niin — — —

FEEDI SUNDBLOM.

(rauhallisesti ja enoansa silmiin katsoen.)

Niin mitä?

PATRUUNA WIKHOLM.

Niin saat yksinkertaisesti mennä helvettiin!
Minä en sinua tarvitse. Mitä katsot? Luuletko
että minä turhanpäiväisesti sinun veloistasi väli-
tän? Joll'et sinä myönny, niin en minäkään . . .

„und damit Basta“. (Telefooni soi) Kuka perhana siellä taas —? Halloo, veli Storeko se on? Nun, was neues? Mitä? Tahdot puhutella tiilenkau-poista? Nytkö heti? Ein Augenblick, minä tu-len tuossa paikassa! Ade, ade, Auf Widersehen! (soittaa pois) Nyt minun täytyy kaupungille . . . mutta puolen tunnin kuluttua olen minä taas kotona. Ja silloin on sinun annettava varma vastaus . . . kauppa on kauppa ainakin tällä kertaa, Feedi! (pois ulko-ovesta.)

FEEDI SUNDBLOM.

(katsoo enonsa jälkeen, hymähtää, kohauttaa olkapäitensä ja sytyttää sikaarin kotelostansa.)

Hm! Parbleu, mikäs ukolle on tullut? Tä-nään on hän vallan — — —! Vai suuttuiko hän niin tuosta sanomalehtimuistutuksesta —? Ja huonojahan ne kyllä ovatkin. (ottaa ukon sikaarin pöy-dältä ja haistelee sitä) Fi donc! Un vrai stincadoro! . . . En polttaisi vaikka maksettais! . . . (huomaa pöydälle jääneen kirjeen) Tässäkö hän siis? . . . (silmäilee kirjettä) . . . „tulkoon siinä tapauksessa heti paikalla, muu-ten olen pakoitettu täyttämään paikan“. Bah! . . . (katsellee taas kirjettä?) Eh bien, mitäs tämä merkitsee? „Sisaresi pojalla taitaa täällä olla mieluisampiakin suorituksia“ . . . C'est drôle, par exemple! Ha-hahaa! Pari päivää vietin siellä ulkomailta pala-tessani . . . ja laskin viatonta leikkiä Hiljalle eräänä ihanana suvi-iltana . . . Kupittaaan lähteellä . . . Jär-visen kanssa, siinä kaikki! Mutta lapsi hän vielä minusta on, oikea bébé . . . enkä minäkään vielä tahdo avioliittoa mieltää . . . enpä, hitto vie, tah-dokaan! (koputetaan korridoori-ovelle) Sisään!

ELLI.

(tulee kalvaana ja ujustellen rahtiseteli kädessä.)

Suokaa anteeksi, mutta . . .

FEEDI SUNDBLOM.

(akkiä häneen kääntyen.)

Kas, sinäkö se olet, Elli? Käy sisään . . .
patruuna on ulkona . . .

ELLI.

(yhä ovella.)

Verkmestari oli mennyt pois . . . ja tästä
rahtisetelistä puuttuu lähetyspaikka.

FEEDI SUNDBLOM.

(tulee vastaan.)

Laske se tuohon vain! . . . Elle est gentile,
la petite!

ELLI.

(estellen ja konttoriin katsahtaen.)

Posti lähtee koht'ikään ja . . .

FEEDI SUNDBLOM.

Vasta kello 3! . . . Kyllä se siihen vielä eh-
tii! . . . Kuules, miks'et sinä enää tule luokseni,
Elli?

ELLI.

(kuten yllä.)

En minä uskalla, kun . . .

FEEDI SUNDBLOM.

Mitä sinä pelkää? . . . Ja sinä olet käynyt niin alakuloiseksikin, Elli kulta!

ELLI.

(hymyillen.)

En suinkaan, . . . minä olen vain niin onnellinen!

FEEDI SUNDBLOM.

Vai olet sinä onnellinen! . . . Annas, kun suutelen sinua . . .

ELLI.

(estäen.)

Ei täällä . . . joku tulee! (vetäytyy ovelle ja Feedi istahtaa pöydän ääreen kirjoittamaan osoitetta.)

BERTIL JÄRVINEN.

(tulee palttoo yllä ja koputtamatta.)

Päivää, Feedi! (huomaa Ellin ja nyökkää tervehdykseksi) Ohoo, anteeksi, jos häiritsen, mutta . . .

FEEDI SUNDBLOM.

(on kirjoittanut osoitteen.)

Et suinkaan! Ole hyvä ja istu! Kas tässä! (antaa rahtisetelin Ellille, joka niiaten poistuu.) Eikös hän ole suloinen ja arvokas, heh?

BERTIL JÄRVINEN.

Epämiellyttävältä hän ei tosiaankaan näytä, mutta . . .

FEEDI SUNDBLOM.
(katsellen tehtaalle.)

Katsos, tuolla hän nyt liikkuu niin vaatimattomana ja säädyllisenä! Quelle modestie, n'est ce pas?

BERTIL JÄRVINEN.

Niin, mutta hän näytti minusta sangen kalpealta.

FEEDI SUNDBLOM.

Kalpealta?

BERTIL JÄRVINEN.

Niin kyllä, etkö sinä sitä huomannut?

FEEDI SUNDBLOM.

Vielä mitä! Vaikka onhan mahdollista, että sisätyö ja ummehtunut ilma...

BERTIL JÄRVINEN.

No, hyvä vain, kun ei muuta syytä liene!
(syrjään) Itsepähän tekonsa vastaa! (Ääneen Feedille) No, kuinka sinä muuten voit eilisen sitsin jälkeen?

FEEDI SUNDBLOM.

Hiukan hermostunut, c'est tout! (tarjoo sikaarin kotelostansa.)

BERTIL JÄRVINEN.

(nauraen.)

Eiväthän nämä vain ole niitä „märänneitä ja hajallisia“. (ottaen esiin sanomalehden taskustansa) Luepas, mitä tuossa seisoo?

FEEDI SUNDBLOM.

Jo minä sen luin. Please! En minä oman tehtaan tuotteita tarjoa!

BERTIL JÄRVINEN.

(ottaa sikaarin.)

Kiitos! Mitäs ukko sanoi?

FEEDI SUNDBLOM.

Ukko raivostui tietysti.

BERTIL JÄRVINEN.

Vai raivostui hän, hahahaa!

FEEDI SUNDBLOM.

Mitä naurat? Vai sinäkö sen kirjoitit, vekuli?

BERTIL JÄRVINEN.

(peitellen tekoansa.)

Eikö hiidessä! Kuinka sinä sellaista voit luulla? Onkos ukko kotona?

FEEDI SUNDBLOM.

Ei ole, pistäysi vähän kaupungille.

BERTIL JÄRVINEN.

No, sitä paremmin voimme puhua afääreistä. (ottaa tasku-almanakan esille) Katsos tänne, Feedi, tässä on yhteiset vekselimme . . . ja meillä on velkoja niin vietävästi, poloinen poika.

FEEDI SUNDBLOM.

(nauraen.)

Skulder öfver öronen! Onko se kysymys siitä . . .

BERTIL JÄRVINEN.

On, siitä huomispäivän vekselistä, jonka muistat?

FEEDI SUNDBLOM.

Sen me uudistamme. Minä kirjoitan akseptin ja sinä pistäyt pankissa.

BERTIL JÄRVINEN.

Yhdyspankissa se ei mene . . . ja muissa meillä jo on maksimum.

FEEDI SUNDBLOM.

Ja miks'ei menisi?

BERTIL JÄRVINEN.

Minähän tulen juuri sieltä! Minulla oli näetkös vanha akseptisi . . . ja sillä kävin jo kuulus-tamassa. Pankki ei voi sitä ostaa, sanottiin.

FEEDI SUNDBLOM.

Vraiment! . . .

BERTIL JÄRVINEN.

Mitäs nyt teemme, Feedi parka?

FEEDI SUNDBLOM.

(nauraen.)

Cul à terre, par exemple!

BERTIL JÄRVINEN.

Ranskaa minä en osaa . . . eikä se taitaisi tässä auttaakaan.

FEEDI SUNDBLOM.

(mieltii ja sitten akkiä.)

Pyydä kapteeni Segeriä!

BERTIL JÄRVINEN.

Se poloinen oli itse nimeä vailla . . . Tapasinhan hänet juuri tullessani . . . Meillä ei enää ole kirjoittajia, Feedi.

FEEDI SUNDBLOM.

Elähän hätäile! Entäs . . . (mieltii.)

BERTIL JÄRVINEN.

Pankissa sanoivat lopuksi, että jos enosi tämän hyväksyy, niin . . .

FEEDI SUNDBLOM.

Impossible! Ukko asettaa sopimattomia ehtoja eikä suostu enää uusiin sitoumuksiin.

BERTIL JÄRVINEN.

Mitä ehtoja?

FEEDI SUNDBLOM.

Minun pitäisi matkustaa vuodeksi Turkuun?

BERTIL JÄRVINEN.

Turkuunko? Sepä oivallista!

FEEDI SUNDBLOM.

Kyllä! . . . Urkkimaan ukko Rettigin afääri-salaisuuksia, hahahaha! Niinhän se eno arvelee.

BERTIL JÄRVINEN.

Minun mielestäni on ukko oikeassa. Ja muistahan myöskin Hilja Thurénia . . . ja sitä ihanaa „nachspieliä“ Kupittaaan lähteellä . . .

FEEDI SUNDBLOM.

Äsh! En minä nyt häntä jouda muistelemaan! (katselee tehtaalle) Katsos tuonne, Bertil, eikös hän ole suloinen?

BERTIL JÄRVINEN.

Elliäkö sinä taas? Anna sinä tyttörukan olla . . . ja puhutaan asiat ensin selväksi. Jos sinä nyt teet ukolle mieliksi, niin . . .

FEEDI SUNDBLOM.

Minuapa kun ei toistaiseksi haluta mihinkään . . . Ja vastahan minä kesällä kävin Kuopiossa . . .

BERTIL JÄRVINEN.

Se oli kesällä se . . . pieni huvimatka vain, mutta nythän on kysymys afäärimatkastasta.

FEEDI SUNDBLOM.

(vihellellen ja ulos katsellen.)

Ole vaiti! . . . Elle est bien gentille, la petite!

BERTIL JÄRVINEN.

Kuules, Feedi!

FEEDI SUNDBLOM.

(kuten äsken.)

Plaît-il?

BERTIL JÄRVINEN.

Sinun pitäisi mennä naimisiin sillähän sinä jo ukon valloittaisit.

FEEDI SUNDBLOM.

(nauraen.)

Ei ole vielä kiirettä.

BERTIL JÄRVINEN.

Muuten voi Elli käydä sinulle vaaralliseksi. Vai ehkä sinä aiotkin naida hänet?

FEEDI SUNDBLOM.

Qui vivra, verra!

BERTIL JÄRVINEN.

Ja se merkitsee, että — —?

FEEDI SUNDBLOM.

— — että sinun ei tarvitse siitä huolehtia. Poikamiespä tuota olet vielä itsekin, Bertil veljeni!

BERTIL JÄRVINEN.

Mitäs minusta . . . köyhästä miehestä, jonka täytyy ajatella tutkintoja . . . ja viransaamista.

FEEDI SUNDBLOM.

(tehdn liikkeen.)

Bah!

BERTIL JÄRVINEN.

Mutta sinä olet toisissa oloissa, sinä . . . ukko Wikholm on äveriäs . . . ja vanha jo . . . eikä hänellä muitakaan perillisiä ole.

FEEDI SUNDBLOM.

(naurahtaen.)

Qui sais?

BERTIL JÄRVINEN.

Mitä tarkoitat?

FEEDI SUNDBLOM.

Kuuluupa hän nuorena rakastelleen, niin että lempo tietää!

BERTIL JÄRVINEN.

Ei ainakaan laillisia ole muita kuin sinä. Ja ukon kuoltuahan joutuvat sinun haltuusi sahat, tehtaat ja ruukit!

FEEDI SUNDBLOM.

Siihen on vielä aikoja! . . . (katselee ulos) Katsohan tuonne, Bertil!

BERTIL JÄRVINEN.

Elä ole lapsellinen, Feedi! Sitä paitse voi ukko koska tahansa saada vihiä lemmenkuheruksistasi ja silloin on leikki kaukana.

FEEDI SUNDBLOM.

(kääntyy päin.)

Eh bien! Oletko kuullut jotain siihen suuntaan?

BERTIL JÄRVINEN.

(teeskennellen salaperäisenä.)

Ehkäpä.

FEEDI SUNDBLOM.

Nyt sinä puhut suusi puhtaaksi, mies,
taikka — —

BERTIL JÄRVINEN.

Taikka mitä? . . . Elä hiidessä rutista vekseliä, johon sinun huomispäiväksi on hankittava ukon nimi! . . .

FEEDI SUNDBLOM.

Sinä hermostutat minua jo, Bertil!

BERTIL JÄRVINEN.

Anteeksi, mutta . . . paperi on huomenna lunastettava . . . Ja niinkuin tiedät, ei minulla ole siitä penniäkään. Suostu sinä vain ukon ehdotukseen, niin maksaa hän pois koko vekselin.

FEEDI SUNDBLOM.

Sen hän kyllä lupasi tehdä, mutta . . .

BERTIL JÄRVINEN.

Arvasinhan minä . . . Päätetty siis vai mitä?

FEEDI SUNDBLOM.

Enkä suostu kuitenkaan . . . Sinä vietävä olet tainnutkin liittoutua ukon kanssa . . . ja aiot väkisellä pakoittaa minut semmoiseen urkkijatoimeen, jota minä en hyväksy. Häpeä, Bertil!

BERTIL JÄRVINEN.

Kuules, Feedi, nyt tämä jo menee liian pitkälle!

FEEDI SUNDBLOM.

Mene hiiteen!

BERTIL JÄRVINEN.

Kyllä, kunhan ensin . . . Kas, siinäpä tulee jo ukkokin kotia!

PATRUUNA WIKHOLM.

(puhuu eteisestä konttoriin.)

Joko posti on viety? (tulee sisään) Olipa se sievoinen Geschäfti, hitto vie! 100,000 möin Storablelle, että paukahti. Kas, herra Järvinen, hyvää päivää! Mitäs uutta kuuluu?

BERTIL JÄRVINEN.

Kiitoksia, eipä mitään . . . Keskustelimme vain Feedin kanssa vähän afääreistä.

PATRUUNA WIKHOLM.

Afääreistä? Vai niin, vai niin . . . sepä hyvä, että siitä muistutitte. No, Feedi, joko olet päättänyt?

GYLLENBORG.

(sisään.)

Tässä olisi vielä eräs prokura allekirjoitettava?

PATRUUNA WIKHOLM.

Anna ne Feedille!

GYLLENBORG.

Näillä olisi kiire!

FEEDI SUNDBLOM.

Pane ne siihen pöydälle, sanon minä! Est-il bête? (Gyllenberg pois.)

BERTIL JÄRVINEN.

Olin muuten juuri poislähdössä, mutta minä pistäyn täällä illepana . . . (hyvästelee patruunaa.)

PATRUUNA WIKHOLM.

Onhan tässä hiukan levotonta! Auf Widersehen!

BERTIL JÄRVINEN.

Feedi! (käyden lähemmäs) Tee nyt ukolle mieliksi, niin käy kaikki hyvin. Hyvästi, hyvästi! (poistuu.)

FEEDI SUNDBLOM.

Äsh! (pöytänsä ääressä ja ryhtyen kirjoittamaan.)

PATRUUNA WIKHOLM.

(aikoo puhutella Feediä, huomaa hänen kirjoittavan, palaa pullettinsa luo, keksii siinä tuonoisen kirjeen, pistää sen laatikkoon, jonka lukitsee, katsahtaa kelloonsa, sytyttää sikaarin, kävelee edes takaisin ja viskautuu vihdoiin nojatuoliin, katsellen sanomalehteä; sitten äkkiä) No, joko sinä olet valmis, Feedi?

FEEDI SUNDBLOM.

En vielä . . .

PATRUUNA WIKHOLM.

(lukee edelleen.)

ROSLUNDSKA.

(tulee useampaan kertaan nitaten ja pysähtyy ovelle.)

Saisinko minä täsä luvan puhua vähän patruunan kans . . .

PATRUUNA WIKHOLM.

(ylös katsahtaen.)

No, mitä nyt?

ROSLUNDSKA.

(silmää iskien ja salaperäisenä.)

Minulla olisi patruunalle vähän kahdenkeskistä asiaa . . .

PATRUUNA WIKHOLM.

Soo, kukas te sitten olette?

ROSLUNDSKA.

Roslund, se muurari-vainajahan minun mieheni oli . . . ei taida patruuna enää muistaa-kaan?

PATRUUNA WIKHOLM.

Muistanhan minä ukko Roslundin . . .

ROSLUNDSKA.

Niin no, sen leskihän minä olen ja nyt olisi minulla ollut vähän . . . tuota noin . . . (katsantaa Feediin.)

PATRUUNA WIKHOLM.

Schon fertig, Feedi?

FEEDI SUNDBLOM.

(työstänsä.)

Noch lange nicht . . .

PATRUUNA WIKHOLM.

(tullen luo.)

No, mene sitten tuonne konttorihuoneeseen vähäksi aikaa, kunnes ämmä on „abgefertigt“.

FEEDI SUNDBLOM.

(nousee ylös papereinensa, kääntyy mennäksensä ja huomaa ämmän.)

Diab!e l'emp!orte! Sehän on sama ämmä, joka — — (pujahtaa konttoriin.)

PATRUUNA WIKHOLM.

(sulkee oven Feedin jälkeen.)

No, mistä se nyt on kysymys?

ROSLUNDSKA.

Jos minä täsä vain alkuun pääsisin . . . Se on, nähkääs patruuna, vähän arkaluontoista laattaa . . .

PATRUUNA WIKHOLM.

Puhukaa vain suoraan asianne, ei täällä kukaan kuuntele. Kysymys on siis kenestä?

ROSLUNDSKA.

Tuosta Ellistä vain, joka patruunalla on työsä täällä fabriikisa . . .

PATRUUNA WIKHOLM.

Mitä teillä on hänen kanssa tekemistä?

ROSLUNDSKA.

Eipä paljo mitään . . . mutta kun se luseeraa meillä hyyryllä siinä katupytingisä . . .

PATRUUNA WIKHOLM.

No, mitä hän on tehnyt sitten?

ROSLUNDSKA.

Eihän se vielä ole tehnyt mitään, mutta (iskien silmää) muistaahan patruuna sen Lustigin Emman, joka palveli tässä patruunalla . . .

PATRUUNA WIKHOLM.

Mitä hänestä? Eukkohan on kuollut jo aikoja?

ROSLUNDSKA.

On, on, mutta sen tyttöhän se tämä Elli kuuluu olevan . . .

PATRUUNA WIKHOLM.

Ja uutisenako te tulette sitä minulle kertomaan?

ROSLUNDSKA.

Antakaahan, kun minä pääsen asiaan. Se on nähkääs sillä viisiä, patruuna, että se tuli meille sieltä „ylhäältä päin“ . . . sen Annin följysä, joka on fyllariosastolla täsä patruunan fabrikisa . . .

PATRUUNA WIKHOLM.

Niin, niin, mutta piruako te tarkoitate oikeastaan?

ROSLUNDSKA.

Elkäähän hätäilkö, kun minä . . . niin, se Anni on luseerannut meillä jo kolme vuotta . . . ja se on oikein snyki ja höyli tyttö (patruuna tekee kärsimättömiä liikkeitä), on se, sen saapi patruuna uskoa, kun minä sen sanon. Niin no, käypihän se joskus tanseisa Maneesisa . . . ja kuulemasa musiiikia Hupisaarilla, mutta snyki ja iloinen ihminen se vain on, jota estimeeraa kuka hyvään. Niin että Annin följysä se tänne tuli.

PATRUUNA WIKHOLM.

(kärsimättömänä.)

Tuo kaikki ei liikuta minua vähääkään, muori parka!

ROSLUNDSKA.

Elkäähän hätäilkö, patruuna. Niin, se Anihan sen meille toimitti . . . ja asukootpa vain likat yhesä, ajattelin minä, koska hän Lustigin Emman tyttö kerran on . . . ja nättipä tuosta näkyi tulleenkin, niin että . . . tuota noin . . . ja kun se sitten sai paikankin patruunan tiiliruukilla, niin . . . maksaahan se e'estään, minkä toinenkin, ajattelin minä.

PATRUUNA WIKHOLM.

(kuten yllä.)

No, onko hän siis jättänyt vuokransa maksamatta vai piruako te tarkoittatte?

ROSLUNDSKA.

Eee, maksanuthan se kyllä on . . .

PATRUUNA WIKHOLM.

No, mitäs te sitten paapatatte?

ROSLUNDSKA.

Enhän minä paapata . . . ja kun se sitten taas parin viikon jälkeen otettiin sortteererskaksi tähän fabriikiin, misä Annilla on vain — — —

PATRUUNA WIKHOLM.

Lempoako te siihen asiaan sekautte? Sortteeraaja tehtaalla tarvitaan — ja sillä hyvä!

ROSLUNDSKA.

Tietysti, tietysti tarvitaan . . . eikähän siihen suinkaan muut kelvanneet! Ja kun patruuna

kuuluu määränneen hänelle palkkaakin 12 markkaa viikosa, silloin kun Annilla ei ole kuin — — —

PATRUUNA WIKHOLM.

(hypähtäen ylös.)

Häh? Eikö minulla ole oikeus määrätä mitkä palkat tahdon . . . omassa tehtaassani? Minähän ne maksan . . . menkää tiehenne!

ROSLUNDSKA.

Kohtahan minä jo menen . . . Mutta kun se nyt Lustigin Emman tyttö on . . . ja kun Emma silloin täsä patruunalla palveli . . . ja kun se täsä sen taisi saajakin, niin . . .

PATRUUNA WIKHOLM.

Mitä pirun juoruja ne ovat?

ROSLUNDSKA.

(lähentelee silmää iskien patruunaa.)

Klaarnasihän se viimein minulle . . . ja nätti likkapa tuo onkin . . . Minua se ei kyllä muuten liikuta . . . enkä minä ole nyyfiiki mitenkään, mutta rupiaahan siinä jo vanhakin haikaileen, että noin . . . kukas sinun hyryyläisesi onkaan . . . ja että tuota . . . sehän taitaakin olla parempain ihmisten lapsia . . . ja että iloinen mieshän se silloin oli patruunakin, niin että — — — (silmää iskien ja tarkoituksella rykäisten.)

PATRUUNA WIKHOLM.
(kavahtaen hänen eteensä.)

Oletko sinä vallon hullu, ämmä!

ROSLUNDSKA.
(säikähtyen.)

Hyvä isä tokkiisa!

PATRUUNA WIKHOLM.

Hyvästä tahdostani minä olen hänet tehtaalle ottanut . . . ja nyt tulee tämä vanha päätön höperö ja . . .

ROSLUNDSKA.

Vai höperö! Kuulkaas, patruuna, jos minä vielä sanon, että . . .

PATRUUNA WIKHOLM.

Luuletko sinä siis, että hän minun tyttöni on, häh?

ROSLUNDSKA.

Luulen, mitä luulen . . . mutta sitä paitti piti minun . . .

PATRUUNA WIKHOLM.

Hahahaha! Kursi jalkoisi, vanha hupakko, eläkä levittele hulluja juoruja, hahahaha!

ROSLUNDSKA.

Olkoonpahan sitten kenen tahansa, sama minulle on, mutta kun tyttörukalle nyt näyttää käyvän samalla viisiä, kun Emmallekin tässä samassa talossa kävi, niin . . .

PATRUUNA WIKHOLM.

Mitä perhanaa?

ROSLUNDSKA.

Ettäkö valehtelen? Onhan ne silmät päässä minullakin . . . ja onhan niitä semmoisia ihmeitä ennenki nähty, jaa-ah, sen minä sanon.

PATRUUNA WIKHOLM.

Nyt sinä, piru vie, valehtelet, ämmä!

ROSLUNDSKA.

Vaikka maa allani revetköön, niin totta se on! Ja sillähän minä tulin kysyyn, että jos se poloinen lienee millään viisiä niinkuin tähän taloon kuuluva, niin . . .

PATRUUNA WIKHOLM.

Ei hän minun tyttöni ole. Vai oletko sinä päästäsi vialla?

ROSLUNDSKA.

En, enkä hevillä tulekaan. Mutta vähemmästäkin sitä jo rupiaa fundeeraan . . . vaan kun

ei niin liene, niin eipä mahtane patruuna siitä välittää, olipahan misä tilasa tahaan, tyttörukka.

PATRUUNA WIKHOLM.

Mitä? Onko hän siis todellakin — —?

ROSLUNDSKA.

On, on, on . . . ja näkeehän sen jo kuka hyvään.

PATRUUNA WIKHOLM.

Elä helvetissä! Odotapas silmänräpäys!
(Menee äkkiä korridooria myöten tehtaalle, katsahtaa sisään ja palaa pian takaisin) No, nyt ollaan merellä, piru vie! Näkeehän sen todellakin, kuka tahansa! Mutta sen minä sanon, että lähtee se lunttu tästä talosta . . . ja vielä tällä samaisella hetkellä!

ROSLUNDSKA.

Elkäähän hätäilkö, hyvä patruuna, sillä nähkääs jos siihen olisikin syynä joku . . .

PATRUUNA WIKHOLM.

(ärjästen.)

Tiehes siitä, vanha parittaja!

ROSLUNDSKA.

(tiuskaisten vastaan.)

Oohoh, minäkö parittaja?

PATRUUNA WIKHOLM.

(lykkää hänet ulos.)

Her-r-r-aus mit dir, sag' ich! (Roslundska tuhisten ja tiuskien pois) No, nyt ollaan merellä, lempo vie! Ensin kakaroipi tässä äiti . . . ja sitten tulee tänne tämä . . . ja alkaa saman pelin uudelleen! Es ist ja zum Totlachen! (viskautuu sohvalle nauraen väkinäisesti) Ilmeinen häpeä koko tehtaalle! (hypäten akkia ylös) Mutta ei hän ainakaan minun kattoni alla äpä-röi, sen minä takaan!

GYLLENBORG.

(tulee sisään.)

Se asioitsija Maljanen on taas täällä?

PATRUUNA WIKHOLM.

(tiuskaisten.)

Mitä lempoa hän minusta tahtoo?

GYLLENBORG.

Hän sanoo patruunan luvanneen ostaa niitä Kurimo-yhtiön osakkeita!

PATRUUNA WIKHOLM.

Osakkeita kilpailevassa yhtiössä! Onko hän hullu? Ja sitä paitse ei koko yhtiöstä tule mitään . . . ei ainakaan tässä kaupungissa, siitä minä vastaan.

GYLLENBORG.

Patruuna ei siis osta niitä?

PATRUUNA WIKHOLM.

En, en, en! Ja aja pellolle, se maankulkija!
(Gyllenberg hymyillen pois) Vai Kurimon osakkeita! En
vaikka ilmaiseksi saisin! (jälleen ovella) Feedi, hoi!

FEEDI SUNDBLOM.

(tulee levollisesti.)

No, mitä eno täällä pauhaa? Kuuluuhan
se tuonne tehtaalle asti!

PATRUUNA WIKHOLM.

Kuulukoon, vaikka kadulle! Mutta tiedät-
kös, Feedi, että tässä on itse piru pelin sot-
kenut!

FEEDI SUNDBLOM.

(vähän epävarmana.)

No, mitä täällä taas on tapahtunut?

PATRUUNA WIKHOLM.

Täällä kävi se ämmä höperö . . .

FEEDI SUNDBLOM.

Mikä ämmä?

PATRUUNA WIKHOLM.

Näithän sinä hänet . . . ja se ämmä, sanon
minä, kertoi tässä minulle, että tuo sama lunttu
tuolla . . .

FEEDI SUNDBLOM.

Kuka? Ellikö?

PATRUUNA WIKHOLM.

Sama letukka . . . on palkinnut meitä kauniilla kepposilla.

FEEDI SUNDBLOM.

Kepposilla?

PATRUUNA WIKHOLM.

No, piru vie, hän häpäisee koko tehtaan.

FEEDI SUNDBLOM.

(epävarmana jälleen.)

Millä tavalla?

PATRUUNA WIKHOLM.

Millä tavalla? Tuo sokko ei tietysti ole huomannut mitään, vaikka näkee hänet joka päivä.

FEEDI SUNDBLOM.

Mitä eno tarkoittaa?

PATRUUNA WIKHOLM.

Ämmähän on, piru vie, oikeassa! Minä vilkasin itse tehtaalle ja näkeehän sen jo puolisokokin. Mutta sinä olet viaton kuin karitsa etkä huomaa mitään.

FEEDI SUNDBLOM.

Mitä? Onko hän siis — —?

PATRUUNA WIKHOLM.

Tyttöhän on siunatussa tilassa! (heittäytyy nojatuoliin) Uhhuh, sentään!

FEEDI SUNDBLOM.

No, mutta . . . kuinka se olisi mahdollista?

PATRUUNA WIKHOLM.

Häh? Vai vielä sinä epäilet sitä? Na, abwarten! (menee konttoori-ovelle) Gyllenborg, kutsu sortteeraaja tänne! (Gyllenborg konttoriin ja siitä korridorin kautta tehtaalle.)

FEEDI SUNDBLOM.

(säikähtyen.)

Mitä te nyt aiotte?

PATRUUNA WIKHOLM.

Saatpahan kohta itse nähdä! (ottaa paperin pulpetiltansa ja silmää sitä.)

GYLLENBORG.

(tulee takaisin.)

Hän tulee hetipaikalla! (pois konttoriin.)

PATRUUNA WIKHOLM.

(Feedille.)

Nur ein Augenblick!

ELLI.

(tulee niiaten ja pelokkaana patruunaan katsellen.)

Patruuna oli käskenyt . . .

PATRUUNA WIKHOLM.

(Feedille.)

Na, was sagst du? (Feedi kääntyy pois, patruuna antaa Ellille erään paperin) Vie tämä verkmasterille! Saat mennä! (Elli niiaten pois) No, Feedi, jokos uskot?

FEEDI SUNDBLOM.

(koettaen peittää nolouttansa.)

Taidatte olla oikeassa.

PATRUUNA WIKHOLM.

Sehän on selvä kuin — — — (huomaa samassa Feedin punastumisen) Mutta mitä tämä merkitsee? Pöikahan sävähti punaiseksi kuin kukko! (tullen luo) Ahaa, sinä junkkari!

FEEDI SUNDBLOM.

(sopertaen.)

Mitä nyt?

PATRUUNA WIKHOLM.

Katsos tänne, Feedi!

FEEDI SUNDBLOM.

(väistellen ja alas katsoen.)

Mitä te minusta tahdotte?

PATRUUNA WIKHOLM.

Eipäs, lempo vie, uskalla! Kepposen tekijä on siis nytkin prokuristini! Ei, tämä on jo todellakin naurettavaa . . . (heittäytyy nauraan sohvalla) hahaa, bis, bis . . . da capo, da capo! . . . Ja tästä muka pitäisi tulla tehtaan tuleva isäntä! . . . Kauniita porsaita, sanoi piru kissanpoikia! . . . No niin . . . ja milloin se tapahtui?

FEEDI SUNDBLOM.

Senhän te voinette itsekin laskea.

PATRUUNA WIKHOLM.

Kesällä siis . . . Ja missä?

FEEDI SUNDBLOM.

Eh bien, tuo on jo epähienoa ja sopimatonta uteliaisuutta, eno!

PATRUUNA WIKHOLM.

Kas perhana sitä hienoutta! Ethän sinä vain aikone naida häntä?

FEEDI SUNDBLOM.

Luultavasti en; mutta huolen minä hänestä ainakin pidän.

PATRUUNA WIKHOLM.

No, siinä et ehkä ole niinkään väärässä.

FEEDI SUNDBLOM.

Ja lapsen minä adopteraan.

PATRUUNA WIKHOLM.

Vai niin, vai on se sinusta niin selvä asia. Ja hänellekös minä siis olen tässä ikäni rehki-nyt? Entisen piikatyttöni äpärän äpärälle! Piru kaikkiansa!

FEEDI SUNDBLOM.

Mitä? Onko Elli siis —?

PATRUUNA WIKHOLM.

Mitä höpiset?

FEEDI SUNDBLOM.

Sanoittehan juuri, että . . . ja täällähän palveli tosiaan silloin sisäpiikana eräs Emma! . . . Kuulkaas, eno, minä aavistan jo pahinta.

PATRUUNA WIKHOLM.

Suus kiinni, sinä hävytön!

FEEDI SUNDBLOM.

Kuka tässä hävyttömämpi lopuksi lienee? Nyt tahdon jo minäkin tietää totuuden, eno.

PATRUUNA WIKHOLM.

Minkä totuuden?

FEEDI SUNDBLÖM.

Kuka hänen isänsä siis on?

PATRUUNA WIKHOLM.

(väistellen.)

Mistä hitosta minä sen tietäisin?

FEEDI SUNDBLÖM.

Elkää väistelkö! Onko hän teidän vai —?

PATRUUNA WIKHOLM.

Oletko sinä hullu, Feedi?

FEEDI SUNDBLÖM.

(ravistaen ukkoa.)

Onko hän teidän, kysyn minä?

PATRUUNA WIKHOLM.

Ei, ei, ei hän minun ole, usko se hyvällä!

FEEDI SUNDBLÖM.

Mutta kenenkäs?

PATRUUNA WIKHOLM.

No, jos sinä sen niin välttämättä tahdot tietää, niin on hän — sen Murhaus-vainajan tytär, joka istui 10 vuotta tuossa . . . minua vastaan . . . No, nyt se on sanottu! Uhhuh!

FEEDI SUNDBLÖM.

Jumalan kiitos, oikein tuntuu helpommalta!

PATRUUNA WIKHOLM.

Isänsä näköinen hän muuten onkin. Se Emma muutti sitten tyttöineen sinne ylimaahan . . . ja ukkoparka maksoi hänelle vuotuista eläkettä aivan loppuunsa saakka. Ja pian sen jälkeen kuoli äitikin.

FEEDI SUNDBLOM.

Niin, sen minä tiedän, mutta . . .

PATRUUNA WIKHOLM.

Jonkun rehellisen talonpojan kunniallisena aviovaimona olisi tästä orporukasta epäilemättä tullut onnellinen ihminen, ja täytyyhän sinun tunnustaa, että minä olen hänen hyväksensä tehnyt voitavani, vai mitä?

FEEDI SUNDBLOM.

Olette kyllä.

PATRUUNA WIKHOLM.

Mutta kun sinä nyt tekosi kerran teit, niin ei minun auta muu kuin ajaa hänet tiehensä ja heti paikalla!

FEEDI SUNDBLOM.

Elkäähän hätäilkö, eno! . . .

PATRUUNA WIKHOLM.

Vielä tällä hetkellä ajan minä hänet kaikkien nähden tiehensä, ellet sinä päästä minua tästä ikävästä velvollisuudesta.

FEEDI SUNDBLOM.

Pitääkö minun siis riistää häneltä paikka, jonka te vasta olette hänelle antanut?

PATRUUNA WIKHOLM.

Pitää, jos tahdot pelastaa hänet julkisesta häpeästä.

FEEDI SUNDBLOM.

Annattepas te minulle sangen ikävän tehtävän . . .

PATRUUNA WIKHOLM.

Mielestäni sopii tämä tehtävä paremmin sinulle kuin minulle, sillä sinä ilmoitat sen hänelle epäilemättä toisella tavalla kuin minä.

FEEDI SUNDBLOM.

Sen minä kyllä uskon, mutta ikävältä se sittenkin tuntuu, sapristi!

PATRUUNA WIKHOLM.

Kaipa se oli sitä hauskempi silloin, kun . . .

FEEDI SUNDBLOM.

(ärjäisten.)

Eno!

PATRUUNA WIKHOLM.

(kohauttaen olkapäitä.)

Pardon!

FEEDI SUNDBLOM.

Jos minä tähän suostunkin, en minä siltä salli teidän käydä hävyttömäksi.

PATRUUNA WIKHÖLM.

No, kunhan sen kuitenkin teet!

FEEDI SUNDBLOM.

Ette suinkaan te aikone olla läsnä vai —?

PATRUUNA WIKHÖLM.

En, minä varron tuolla (viittaa sisäovelle), kunnes hän on „abgefertigt“. Sitten saamme puhua Turun matkasta (ovella mennessänsä), joka kuittaupi pojan velkoja vastaan! (Sulkee oven jäljessään.)

FEEDI SUNDBLOM.

(ovella.)

Mutta kuunnella te ette saa! (kääntyy kävelemään edestakaisin) Ah, sapristi! Oikein hiki otsalleni nousee! (kuivailee otsaansa) Tämäkö tästä siis piti tuleman! (menee ikkunan luo) Pauvre petite! Onko hän todellakin niin tietämätön vai miks'ei hän ole puhunut siitä minulle! . . . Mutta täytyihän se uskoa! Lempo vieköön kaikki juoruämmät!

PATRUUNA WIKHÖLM.

(raottaa ovea.)

Feedi, pitääkö minun siis kuitenkin?

FEEDI SUNDBLOM.

(rientää sulkemaan oven.)

Ei, ei, ei . . . kyllä minä, pysykää nyt siellä! . . . (palaa takaisin) No, kaiketipa minä keksin jonkun syyn . . . (konttoori-ovella) Gyllenborg, olkaapa hyvä ja kutsukaa vielä kerran sortteeraaja tänne.

GYLLENBORG.

(sisään.)

Posti lähtee tuossa paikassa, niin että . . .

FEEDI SUNDBLOM.

Hyvä, hyvä . . . kaikkihan on jo ekspedieerattu! (Gyllenberg pois tehtaalle) Ja entäs jos silmäni valettelivat? Eh bien, sen parempi! . . . Ja juuri nyt piti tuon kirotun ämmän tulla tänne, kun tässä on kysymys vekseleistä ja matkoista . . . ja kaikki raha-asiani uhkaavat mennä „à tous les diables!“

GYLLENBORG.

(takaisin, mutta jättäen korridoori-oven puoleksi avoimeksi.)

Hän tulee tuossa paikassa!

FEEDI SUNDBLOM.

Merci! (Gyllenberg konttoriin, Feedi juo lasillisen vettä) Kas niin, nythän minä olen jo rauhallinen. Tulee vain sääli sitä poloista, joka viime aikoina on käynyt yhä miellyttävämmäksi. Ja kun tämä on suoritettu, niin pitääkö minun suostua matkustamaan Turkuun vai ei? . . .

GYLLENBORG.

(jälleen ovella.)

Täällä on eräs sahantyömies, jolle oli luvattu erotilitys. Tahtoisiko prokuristi olla niin hyvä ja — — — minun kun täytyy välttämättä postiin! (pois konttoriin.)

FEEDI SUNDBLOM.

Eräs sahatyömies! Jassoo, tietysti se puukkojunkkarimme! No, hänen tuomionsahan minä jo kuulin, niin että . . . se on pian tehty! Elli saa sen aikaa odottaa! (Menee konttoriin.)

ELLIN ÄÄNI.
(korridorista.)

Anni, tule sinä mukaan . . . minua niin ahdistaa!

ANNIN ÄÄNI.
(samoin korridorista.)

No, no, voinhan minä tullakin! (ovella) Ainahan minä asian keksin!

ELLI.
(arkaillen sisään.)

Kah, täällä ei olekaan ketään!

ANNI.
(reippaasti.)

Sitä parempi, niin ehdit vähän levähtää? Aivanhan sinä poloinen vapiset. Onhan tuossa tuoli, istu, Elli!

ELLI.
(istuutuen.)

Anni, istu sinäkin!

ANNI.

Ei, kyllä minä jaksan seisoakin!

ELLI.

(surullisesti.)

Saathan nähdä, Anni, että minua kohtaa joku onnettomuus. Minua niin ahdistaa!

ANNI.

Vielä mitä . . . Etkähän sinä liene töissäsi erehtynyt?

ELLI.

Vanha patruuna näytti niin äkäiseltä!

ANNI.

Sanoihan puukhollari, että „nuori patruuna pyysi sorteeraajaa konttoriin.“

ELLI.

Sanoiko hän niin?

ANNI.

Sanoi, sanoi, mutta sinä olet käynyt niin säikkyväksi. (konttorista kuuluu kovempaa puhetta.)

ELLI.

(säikähtäen.)

Vanha patruunako siellä . . . ?

ANNI.

(kuuntelee hetken.)

Ei, sehän on Mattilan Jannen ääni! Kaupungilla ei häntä ole koko syksynä näkynyt.

ELLI.

Salmen sahalla hän kuuluu työssä olleen.

ANNI.

Ja Kautisten Marin kanssa hän kaupat purki.

ELLI.

Matleena hänelle parhaiten sopisi.

ANNI.

Matleena? Se hihhuli! Johan sinä nyt hassuttelet.

ELLI.

Hän on niin vakava ja hyvä ihminen.

ANNI.

Ei se ole sanottu, että vakava aina vakavalle soveltuu. (oven luona) Mitä? Janneko aikoo merille?

ELLI.

Merille?

ANNI.

Vielä ensi yönä . . . norjalaisen kuunarin mukana! (loittonee ovelle) Jättää työnsä sahalla ja lähtee merille, se höperö! Kuules, Elli, jotain teidän välillänne sinä iltana siis tapahtui? . . .

ELLI.
(hymähtäen.)

Kaikki sinua huvittaakin, hupakko!

ANNI.

Täytistäkös varten ihmiselle äly on annettu?
... Ja tämä kun muka oli nukkuvinnaan umpi-
hupussa, kun minä koteusin . . . eikä virka mitään,
vaikka minä jo sillä pussillakin löin sinua!

ELLI.

Minua niin väsytti, Anni kulta!

ANNI.

Väsytti! Aina sinua väsyttää. Ja toisena
päivänä muututaan sitten niin salaperäiseksi . . .

ELLI.

Salaperäiseksi?

ANNI.

Ja harvapuheiseksi . . .

ELLI.

Ole vaiti!

ANNI.

Eikä Jannesta suvaita puhuttavankaan.
Siispä hän oli sinua kosinut ja — saanut ruk-
kaset!

ELLI.

Itsehän sinä taidat olla Janneen rakastunut!

ANNI.

Mokomaankin jörö-Jukkaan? Vaikka kuka tietäisi, jos hän tämmöisestä heilakasta huolisi! Mutta hän väistelee minua . . . Ja minkä vuoksi hän nyt merille lähtee, se jurrottaja!

ELLI.

(nauraen.)

Sinun vuoksesi tietysti, hupakko!

ANNI.

Kas niin, nythän sinä jo naurat! Ja melkeinpä entisellä äänelläsi. Silloin ei ole hätää mitään. Mutta tiedätkös, Elli, minä pidän hänestä todellakin . . . ja tunnenhan minä hänet jo tuon kokoisesta paitaressusta asti! Mutta arvaapas, miksi minä hänestä tykkään?

ELLI.

No miksi?

ANNI.

Siksi että hän on niitä, joihin mielellään luottaa ja jotka eivät hevillä muutu. Mutta st! . . . nyt hän tulee. (Elli nousee ylös, Anni vetäytyy ihan ovelle.)

FEEDI SUNDBLOM.

(avaa oven, mutta puhuu konttorihuoneeseen.)

Tietysti saa hän palkkansa tähän päivään asti! (huomaa Annin) Eh bien, mitäs teillä on asiaa?

ANNI.

(niiaten.)

Minun piti vain kysymän saanko minä lisätyöstä eri palkan?

FEEDI SUNDBLOM.

(hajamielisenä.)

Tietysti saatte!

ANNI.

Paljo kiitoksia! (katsahtaa Elliin, niiaa syvään ja poistuu korridoriovesta Ellin hymyillessä.)

FEEDI SUNDBLOM.

(huomaa sanoneensa väärin.)

Mitä minä sanoinkaan? Urakallahan te nyt? Minä olen vähän hermostunut tänään. Mais c'est égal! Tilitys muutaman sähkötyömiehen kanssa . . .

ELLI.

(hiljaa.)

Minä tunsin äänestä, kuka se oli.

FEEDI SUNDBLOM.

Kas vain, te kuuntelitte täällä? No niin, se oli sama mies, joka silloin turmeli Juhannus-ilomme . . . siellä niemellä . . .

ELLI.

(verkalleen.)

Mattilan Janne!

FEEDI SUNDBLOM.

Sinä sanoit sen niin säälivästi, Elli.

ELLI.

Hän on niin yksinäinen, Jannerukka!

FEEDI SUNDBLOM.

Niin, niin . . . Siispä hän ei sinulle sen läheisempi ole kuin vanha tuttava. No niin, Elli, tulepas nyt tänne! . . . Mutta sinähän näytät kovin kalpealta ja väsyneeltä?

ELLI.

(hymyillen sydämmellisesti.)

Näytänkö?

FEEDI SUNDBLOM.

Näytät kyllä. Etkä sinä enää ole niin iloinenkaan kuin ennen olit.

ELLI.

(väkinäisellä ilolla.)

Olenhan minä iloinen.

FEEDI SUNDBLOM.

Etpäs . . . tuo on vain teeskentelyä. Äänesikin on paljo surullisempi, sen olen minä jo aikoja huomannut.

ELLI.

(omituisella tarkoituksella.)

Minkä?

FEEDI SUNDBLOM.

Olemmehan me yhtä hyviä ystäviä kuin ennenkin, Elli?

ELLI.

Olemme.

FEEDI SUNDBLOM.

Sitähän minäkin . . . Ja miks'emme sitä enää olisi? Mutta sinä näytät nytkin niin aralta, Elli, ja vaihdat väriä, kun minä vain lähestyn. Puhu nyt suoraan minulle, Elli . . . ja sano mikä sinua vaivaa. Sinä olet varmaankin sairas vai mitä?

ELLI.

Ehkä olen, en oikein tiedä. . .

FEEDI SUNDBLOM.

Kas niin, näetkös, sinä olet heikko ja väsynyt, sinä tarvitset rauhaa ja lepoa eikö totta?

ELLI.

Niin, ehkä se tekisi hyvää.

FEEDI SUNDBLOM.

Kuules, Elli, minä aavistan jotakin . . . katso pas minua silmiin, Elli! Onko se totta, että

ELLI.
(hiljaa.)

On.

FEEDI SUNDBLOM.

Se on siis totta! Mais c'est trop curieux!
(peittää kasvot käsiinsä ja istuu kotvan äänetönnä lynkämyksillensä.)

ELLI.
(vaitti-olon jälkeen.)

Suutuitteko te minuun?

FEEDI SUNDBLOM.
(nostaen päänsä.)

Bientôt père alors! Suutuinko? Siitäkö, että . . . ei, kuinka sinä voit luullakaan, että minä sellaisesta? . . . Tuntuu vain niin omituiselta tietää, että minä jo muutamain kuukausien kuluttua! . . . Ce'st trop curieux! Mutta sinä olet todellakin heikko ja väsynyt, Elli . . . ja sen vuoksi täytyy sinun jättää työsi tehtaalla, ymmärrätkös? Sinun täytyy levähtää ja . . .

ELLI.

Kyllä, jos te niin tahdotte . . .

FEEDI SUNDBLOM.

Te? Miksi sinä aina vain teitittelet minua? Olemmehan me kahden kesken . . . eikä täällä kuukaan kuule meitä. (tarkastaa ovet) Kas niin, toistaiseksi jäät sinä siis pois tehtaalta . . . sinä pyysit eroa sairauden tähden, ymmärrätkö? Eläkä ollen-

kaan mistään huolehdi . . . (muistaa äkkiä jotakin) Et que faire demain? (miettii hetken.) Eh bien, le vieux payera! Niin, näetkös Elli, minun täytyy ehkä pian matkustaa pois . . .

ELLI.

(osanotolla.)

Täytyykö teidän pois? Minne?

FEEDI SUNDBLOM.

Jonnekin . . . joksikin aikaa . . . tehtaan asioissa, ymmärrätkös? . . . Meillä on vähän kiireät ajat tätä nykyä . . . kun täällä on tekeillä uusi yhtiö. Ja sitä paitse on minulla itsellenikin pieniä vastoinkäymisiä . . . ja ikävyyksiä . . . velkoja . . . ja muita huolia . . .

ELLI.

(kuten yllä.)

Huoliako?

FEEDI SUNDBLOM.

Niin, mutta . . . kyllä minä niistä pian selviydyn . . . Ja kaikessa tapauksissa pidän minä huolen sinusta . . .

ELLI.

(hellästi.)

Feedi, en minä mitään tarvitse.

FEEDI SUNDBLOM.

(iloisemmin.)

No, nythän sinä jo sanoit minua Feediksi.

ELLI.

(kuten yllä ja hymyillen.)

Sanoinko?

FEEDI SUNDBLOM.

(vetäen Elliä lähemmäs.)

Tiedätkös, Elli, minulla on tosiaankin vähän tukalat ajat tätä nykyä?

ELLI.

(huolestuneesti.)

Onko?

FEEDI SUNDBLOM.

On, mutta . . . ne ovat pian ohitse eikä sinun niistä kärsiä tarvitse.

ELLI.

(iloisesti.)

Feedi, voinhan minä ansaita ompeluksilla.

FEEDI SUNDBLOM.

Ompeluksilla! Elle est ravissante! Annas, kun suutelen sinua, Elli! (suutelee.) Mutta jos niin kävisi, että minun jo huomenna täytyy matkustaa pois, niin . . .

ELLI.

Joko huomenna?

FEEDI SUNDBLOM.

Viimeinen laiva lähtee huomenna, näetkös.

ELLI.

Feedi!

FEEDI SUNDBLOM.

Mutta tulenhan minä sieltä takaisin . . . ehkä jo jouluksi . . . tai pääsiäiseksi tai ainakin ensi avovedellä! Elle pleure, pauvre petite! Kas niin, Elli, elä nyt itke . . . Hra Järvinen on luvannut antaa tietoja sinusta . . . Enoni vartoo tuolla vierushuoneessa . . .

ELLI.

(hiljaa ja alistuvasti.)

Kyllä minä jo menen!

FEEDI SUNDBLOM.

Järvinen on paras ystäväni . . . hänen puoleensa voit kääntyä, jos . . .

ELLI.

(nyyhkien.)

En minä mitään tarvitse . . .

FEEDI SUNDBLOM.

Elä nyt itke, lapsirukka . . . Mutta nyt täytyy minun sanoa sinulle jäähyväiset . . . sinä olet heikko, ymmärrätkös, ja jätät siis huomisesta kotiin, Elli!

ELLI.

Kyllä . . .

FEEDI SUNDBLOM.

No, hyvästi, Elli! (Kättelevät. Elli yrittää mennä) Elli!

ELLI.

Feedi! (syleilevät, jonka jälkeen Elli verkalleen poistuu korridoriovesta.)

FEEDI SUNDBLOM.

(katsoo kauvan hänen jälkeensä.)

Hän on viehättävän alistuvainen, Elli rukka! (paussi) Ja muutamien kuukausien kuluttua olen minä siis — isä! Mutta pois minun sittenkin täytyy . . . (pyyhkii otsaansa) Tässä ei auta muu kuin suostua!

PATRUUNA WIKHOLM.

(avaa oven ja jää kynnykselle.)

No, Feedi?

FEEDI SUNDBLOM.

Minä matkustan jo huomenaamulla!

(E s i r i p p u.)

VIIDES NAYTOS.

Yksinkertaisesti, mutta siististi kalustettu huone. Vasemmalla kaksi akkunaa, joiden välillä sohva, pöytä ja tuolia; samalla puolen nurkassa klaffukaappi, jolla pieni shatullipeili, muotokuvia, pari pientä vaasia y. m. Perällä ovi ulos, oikeanpuolisessa nurkassa uuni. Oikealla lähellä uunia, ovi sisähuoneeseen; alempana sänky pitkin näyttämöä, seinästä ulos vedettynä; sängyn luona pulloilla täytetty pöytä ja loitompana lapsenkehto.

ELLI lepää sängyssä, kasvot katsomoa kohti ja käsivarret pään ympäri kierrettynä; ROSLUNDSKA puuhaa kehdon ääressä.

ELLI.

(itseksensä.)

Sinä olet heikko ja väsynyt, sanoi Feedi silloin . . . ja niinhän se tohtorikin eilen sanoi! . . . Ne tarkoittivat siis, että . . . Roslundska, nostakaapa se kehto tänne, että saan nähdä hänet . . .

ROSLUNDSKA.

Kyllä minä, odotahan vähän! (järjestele kehtoa ja nostaa sen sitten sängyn päädylle) Kas niin, kunhan Matleena tuopi sille myssyn ja uuden koltun, niin näyttää se pikku patruunalta!

ELLI.

(katsoen kotvan kehdossa lepäävää.)

Voi Feedi rukkaa, kuinka häntä väsyttää! . . . Mutta isänsä näköinenhän hän on?

ROSLUNDSKA.

Tietysti on hän nuoren patruunan näköinen
 . . . ja nukkua hän jaksaa! Ei tällä mitään hätää
 ole . . . poika riski kuin mikäkin!

ELLI.

Hyväpä olisi, kun tervennä pysyisi!

ROSLUNDSKA.

No, jos tällainen pampukka ei tervennä
 pysyne, niin jopa täsä sitte ihmeisä ollaan!

ELLI.

Täällä on niin kuuma . . . minua niin kovin
 hiostaa.

ROSLUNDSKA.

Ulkona on jo niin leuto ja klaari kevät-
 ilma, että tuota . . . jokohan minä vedän gardii-
 nit sivulle? . . .

ELLI.

Vetäkää . . . ja avatkaa hiukan tuota perim-
 mäistä akkunaa!

ROSLUNDSKA.

Kunhan vain ei draagi kävisi?

ELLI.

Raolleen vain . . . vähäksi aikaa.

ROSLUNDSKA.

Kyllä minä sittenkin ensin tuon poloisen tekkaan! (peittelee lapsen ja avaa sitten hiukan takimmaista ikkunaa.)

ELLI.

(syvään hengittäen.)

Ah, kuinka se tuntuu vilpoiselta!

ROSLUNDSKA.

Kun ei vain pikku Feedi draagista pahaa tykkäisi?

ELLI.

Hyväähän se raitis ilma hänellekin tehnee! Ihme kuinka minua yhä raukaisee!

ROSLUNDSKA.

Nuku, lapsikulta!

ELLI.

Kävittekös te pastori Westerlundia pyytämässä?

ROSLUNDSKA.

Enhän minä pääse mihinkään, Ellirukka! Mutta Anni lupasi käydä hänen puheillansa.

ELLI.

Teidän olisi pitänyt sanoa Annille, että hän pyytäisi pastorin tänne hetipaikalla . . . minä kun olen niin heikko, enkä tiedä milloin lähtö tulee?

ROSLUNDSKA.

Fyy, Elli, kuinka sinä tuolla viisiä puhut! Poikahan on riski kuin mikäkin . . .

ELLI.

Niin mutta minä olen niin heikko ja väsynyt . . .

ROSLUNDSKA.

Mitä vielä! . . . Inbillinkiä se on kaikki . . . ei muuta . . . Matleenalle minä muuten jo toimitin sanan sen paketin eltarin mukana . . . ja siten lupasi se Neelmannin talonmies tulla, joka äitivainajasi hyvin tuntee, ja tämän talon nuori isäntä, joka sanoi tuovansa putelin franskt viiniä.

ELLI.

Hyvä, hyvä, en minä jaksa ajatella!

ROSLUNDSKA.

Ole sinä, huoletta, poloinen! . . . Susiteetin Fiiulta lainasin minä uuden kaffeserviisin ja spitsklasit . . . Odotahan, kun minä otan framille snekan ja sokkerskoolin . . . (menee klaffulle ja tulee samalla ulos katsataneeksi) Herrajesta, tohtori tulee!

ELLI.

Antaa tulla! (Roslundka siisti vielä huonetta ja niaa syvään tohtori Dahlströmille, joka kohta astuu sisään.)

TOHTORI DAHLSTRÖM.

Hyvä ilta, matami Roslund! Noo, kuinka täällä potilas jaksaa? (Roslundska vain niiaa; tohtori sängyn luon.) Hyvä ilta, yhä vain heikko ja väsynyt vai—?

ELLI.

Niinhän te eilen sanoitte . . .

TOHTORI DAHLSTRÖM.

(koettaen valtasuonta.)

Kuumetta! . . . Entistä enemmän! (katselee lääkkeitä ja kääntyy sitten Roslundskan puoleen) Onko hän nauttinut lääkkeitä tänään?

ROSLUNDSKA.

(nähtävästi valehdellen.)

Juu, herra tohtori, kyllä minä olen antanut!

TOHTORI DAHLSTRÖM.

Eikö hän ole kipuja valittanut?

ROSLUNDSKA.

Ei, vaan nukkunut hän on koko päivän, herra tohtori.

TOHTORI DAHLSTRÖM.

Jahah, no, sehän on hyvä . . . ja tuota noin . . . (kääntyy Ellin puoleen) unta te siis olette saanut?

ELLI.

(hiljaa.)

Kyllä.

TOHTORI DAHLSTRÖM.
(katsahtaen kehtoon.)

Ja poika on tietysti terve?

ROSLUNDSKA.

Tervehän se on, tahtooko herra tohtori, että minä . . .

TOHTORI DAHLSTRÖM.

Ei, ei, antakaa hänen nukkua vain! Mutta (Elliin taas kääntyen) ehkä minä kuuntelen, kuinka hengityksen laita on? Sallitteko?

ELLI.
(hiljaa.)

Kyllä.

TOHTORI DAHLSTRÖM.
(avaten rinnan ja kunnellen hetkisen.)

Hengitys on säännöllinen . . . mutta pitäkää vain täällä ilma puhtaana niinkuin nytkin. Nyt hän on jo kevät . . . ja meri liike on jo alkanut . . . (katsoen Elliä silmiin) Norjalaisia laivoja oli jo salmeen odoteltu! Kas niin, nukkukaa nyt vain, niin näette kauniita unia . . . Huomenna pistäyn minä täällä jälleen . . . Hyvästi, matami Roslund! (menee nopeasti pois Roslundskan syvään nuiatessa.)

ELLI.
(itseksensä.)

Kauniita unia, sanoi hän!

ROSLUNDSKA.

(on sulkenut oven ja palaa Ellin luo.)

Ethän sinä kuitenkaan taida näistä tropeista välittää?

ELLI.

En . . . mutta alkaa jo tuntua liian vilpoinen. (Roslundska menee sulkemaan akkunan.) Minua niin väsyttää . . . (huokaisee syvään.)

ROSLUNDSKA.

Mitä sinä taas huokaillet, lapsikulta?

ELLI.

Roslundska!

ROSLUNDSKA.

No!

ELLI.

Minä en mahtane kauvan elää enää! Minua niin nukuttaa! . . .

ROSLUNDSKA.

Nuku, lapsikulta, nuku . . . eläkä puhu niin kamalia! . . . Minä nostan tuon kehdon vähän etemmäksi. (nostaa kehdon edemmäs ja puuhaa sen ääressä. Pitkä paussi; hiljaa) Eikä kuulu niitä kummejakaan . . . ja se Matleenakin, joka lupasi tuoda myssyn ja kol-tun tullesaan! . . . (katselee ympärilleen ja huomaa tuolilla sohvan luona vaatteita) Sii nu, siinähan ovat vielä por-

mestarinnan ompeluksetkin, vaikka Anni lupasi ne ottaa föllyysä . . .

MATLEENA.

(tulee hiljaa)

Hyvää iltapäivää, Roslundska!

ROSLUNDSKA.

(samoin hiljaa.)

Go' afton, go' afton! Paatisako se Matleena tuli vai paketisa?

MATLEENA.

Laivalla minä Tervahovin rannasta tulin . . . Retillä jo laivoja lastasi ja uusia odottivat.

ROSLUNDSKA.

Täällä me odottelemme pastoria.

MATLEENA.

Siis täällä kohta saadaan ristiäisiä. Elli taitaa vain nukkua? (menee oven luo tuolille jättämänsä korja noutamaan.)

ROSLUNDSKA.

Valveilla se vasta täsä oli, vaan sanoi niin väsyttävän.

MATLEENA.

Jokos pojalle nimi on määrätty?

ROSLUNDSKA.

Feediksi kuuluu ristittävän...

MATLEENA.

Vai Feediksi, tietääpä sen. (ottaen korista lapsen myssyn ja koltun) Tässä toin minä pikku Feedille myssyn ja koltun, jotka ristiäisiksi lupasin!

ROSLUNDSKA.

Kiitoksia, paljo kiitoksia... Ellin puolesta! Annihan se lupasi kapalovyön tuoda...

MATLEENA.

Ja kummithan teillä jo on?

ROSLUNDSKA.

Lupausihan se talon nuori isäntä ja Neelmannin talonmies... kaiketipa ne tulevat!

MATLEENA.

No, ja Roslundska se möi talonsa!

ROSLUNDSKA.

Möinhän minä, kun se grannin pappi osti... sen pahasen... Ja täsähan me nyt asutaan hyyryllä... ihan Susiteetin luona... me Ellin kanssa täsä huoneesa ja Anni tuosa vieruskamarisa... Tänäpä se lupasi tulla vähän aikaisempaan fapriikilta...

ANNI.

(tulee reippaana.)

Katsokaapas tänne, Roslundska!

ROSLUNDSKA.

Elä Anni kulta lasta herätä!

MATLEENA.

(nyökäten tervehdykseksi.)

Ja Ellikin nukkuu!

ANNI.

Vai nukkuu se yhä! No, puhutaan sitten hiljempaa. Tässä minä nyt toin niin nätin kapalo-vyön . . . ja sukat hän minulta myöskin saapi, se palleroinen.

ROSLUNDSKA.

Onpa kyllä nätti, eikös olekin?

ANNI.

(katsellen Matleenan tuomisia.)

Matleenakos nämä toi?

ROSLUNDSKA.

Kumminlahjaa! No, mitäs pastori sanoi?

ANNI.

Vastusteli, vastusteli tietysti, että „tuokaa lapsi tänne“, mutta minäpä valehdella livahutin, että se kuului olevan niin heikko, että jo hätäkastetta olivat ajatelleet.

ROSLUNDSKA.

Sinäpä vasta nokkela olit. Ja sittenkö myöntyi?

ANNI.

Mietti vähän ja lupasi lopulta pistäytyä tänne iltakirkkoon mennessään.

ROSLUNDSKA.

No sepä hyvä, ett'en minä täsä ole turhaan oornannut.

ANNI.

Arvatkaapas, Roslundska, mitä verkimestari tiesi?

ROSLUNDSKA.

No? Mutta „väntä lite“! (katsoo nukkuuko Elli)
Puhuhan hiljaa, ettei Elli herää!

ANNI.

Vanha patruuna oli sanonut luopuvansa koko „Kullervon“ isännyydestä . . .

ROSLUNDSKA.

Oohoh!

ANNI.

Niin ja nuori patruuna on ostanut koko tupakkatehtaan uudelle puulaakille . . . ja nyt tulee vapriiki laajennettavaksi, sanoi verkimestari.

ROSLUNDSKA.

Soo-oh!

MATLEENA.

Turussako se nuori patruuna on?

ANNI.

Turussa . . . Ensi avovedellä oli kirjoittanut koteutuvansa, sanoi verkimesteri.

ROSLUNDSKA.

No sittenhän voi nuori patruuna olla täällä koska tahansa, kun Matleena tässä vasta tiesi, että retillä oli jo laivoja lastaamasa.

ANNI.

(kehdon luona.)

Saapipa nähdä mitä hän pojastansa sanoo. En, totta vie, olisi uskonut, että se semmoinen velikulta oli . . . mutta Feedi herrallehan se ainakin on? Ja johan minä sitä arvailinkin!

ROSLUNDSKA.

Vai jo sinäkin arvailit!

MATLEENA.

(ivallisesti.)

Mattilan Jannellehan se Anni sen luuli olevan!

ANNI.

Enhän minä alussa uskaltanut toki epäilläkään, että nuori patruuna . . . mutta semmoisia ne ovat . . . Ja vähän ajan perästä ei välitetä enää mitään koko asiasta . . . (kehdon luona) Äitiinsä taitaa tuokin poloinen saada turvautua!

MATLEENA.

Niinkö luulet?

ANNI.

Niinhän nuo siellä vapriikilla ovat juoruneet, että muuatta Turun röökinäätä kuuluu jorriailevan! (Elli liikahattaa.)

ROSLUNDSKA.

(hiljaa.)

Elä herätä Elli rukkaa! Hätää hänellä ei muuten ole suinkaan. Rahaakin ovat herras-söötinki Järvisen kautta tarjonneet, mutta eihän se kärsi siitä puhuttavankaan.

MATLEENA.

Oikeassa hän siinä minunkin mielestäni on.

ANNI.

Onhan se niinkin, vaikka mihinkä sitä raihataakaan! Ja kun sitä paitse on makuulla ja heikko, niin . . . oikein kävi sääliksi, että se hyvän paikkansa menetti!

MATLEENA.

Annillehan se kuuluu joutuneen!

ANNI.

Käypikö kateeksesi?

ROSLUNDSKA.

Tienasihän se Elli saman ompeluksillakin. Mutta tuohonpa sinä unohdit pormestarinnan ompelukset, Anni.

ANNI.

Ka, eivätkös tosiaankin jääneet tänne. Mutta voinhan minä juoksuttaa ne sinne, vaikka paikalla.

ROSLUNDSKA.

Ja nykäise samalla sitä Neelmannin talonmiestä, mutta joudu pian takaisin!

ANNI.

Kyllä minä . . . enkä kaukaista viivykään! (pois.)

ROSLUNDSKA.

Riski tyttö tuo Anni!

MATLEENA.

On kyllä, vaikka vähän kevytluontoinen.

ROSLUNDSKA.

Niin no, Matleena on toista sorttia (lähennellen ja silmää iskien) Vaikka kertovathan ne Matleenan-kin ennen vanhaan olleen iloluontoisemman (Matleena ei ole kuulevinaan, vaan katselee toisaalle) vai joutaviakolienee tuo Susiteetin Fiiu puhunut . . .

MATLEENA.

Että tekni viitsitte juoruja kuunnella, vanha ihminen.

ROSLUNDSKA.

Kah, korvathan ne on vanhallaakin . . . ja tunnenhan minä herrain tavat . . .

MATLEENA.

Minua ne eivät liikuta . . . Enkä minä tahdo ihmisten juoruja kuulla. Oikeastaan minun pitäisi vielä pistäytyä kaupungilla ennenkuin . . .

ROSLUNDSKA.

Elkää toki joutavasta suuttuko? Minä kun juuri ajattelin pyytää Matleenaa kattoon lasta siksi aikaa, että saisin kaffen tulelle ennenkuin pastori tulee.

MATLEENA.

No, kunhan ette joutavoi ettekä kauvan viivy . . .

ROSLUNDSKA.

Enhän minä muuta kuin . . . (ulos oikeanpuolisesta ovesta.)

ELLI.

(äännähtää jotakin unissansa.)

MATLEENA.

Nyt hän herätti Elli raukan!

ELLI.

(silmänsä raotellen.)

Anniko se on?

MATLEENA.

Minä se olen, Elli.

ELLI.

Vai sinä se olet, Matleena! Eikö pastoria vielä kuulu?

MATLEENA.

Ei, vaan ennen iltakirkkoa oli luvannut tulla.

ELLI.

(haukotellen ja syvään huo'aten.)

Et usko, Matleena, millaista unta minä näin.

MATLEENA.

No?

ELLI.

Oli aivan kuin olisin seilannut aavalla merellä . . . ja joutunut ihan outoon maahan . . . jossakin kaukana, en tiedä, missä . . . Mutta ilma oli siellä niin lämmin ja suloinen . . . ja kauniit palmupuut hujuivat pääni päällä . . . ja kukkas-
set tuoksuivat niin hyvältä . . . ja ihmiset hymyilivät minulle niin ystävällisesti . . . Ja tiedätkös Matleena mitä?

MATLEENA.

Enhän minä sinun uniasi voi tietää, Elli kulta. Kaipasitko ehkä pikku poikaasi vai?

ELLI.

En . . . ja sitähan minä juuri ihmettelen. Minun oli niin hyvä olla, että vallan unohdin tuon poloisen.

MATLEENA.

Sepä ihmeellistä!

ELLI.

Eikös ollut? . . . Ja sitten tuli Mattilan Janne minua vastaan niin ahavoittuneena ja ystävällisenä ja sanoi: Elli, minä en ole muuttunut!

MATLEENA.

Ja siihenkö sinä heräsit!

ELLI.

Siihen . . . aion juuri vastata jotain, kun . . . heräsin omasta äänestäni. (hymyillen) Eikös se ollut lapsellista, Matleena?

MATLEENA.

Kaunis unihan tuo oli! (kääntyy pois päin.)

ELLI.

Oliko se sinustakin kaunista? (Matleena ei vastaa; väli-aika) Kuules, Matleena, ethän sinä vain ole—?

MATLEENA.
(yhä poispäin.)

Elä joutavia arvaile!

ELLI.

Mutta miksikäs sinä käännyt pois? Oletko sinä mustasukkainen minulle unen vuoksi? (Matleena naurahtaa) Sehän oli vain unta, Matleena.

MATLEENA.

Tietysti oli se unta! (tulee hymyillen Ellin luo ja katsoo häntä silmiin) Kas niin, nuku nyt uudelleen, Elli, niin näet unellesi jatkoa!

ELLI.

(sulkee hetkeksi silmänsä.)

En minä saa aina unta, vaikka muuten olen heikko ja väsynyt . . . Niin, tohtori sanoi, että olen väsynyt ja heikko . . . Enkä minä ehkä kauvan eläkään . . .

MATLEENA.

Elä toki joutavia houraile. Nythän on jo kevät . . . merikin on jo auki . . . ja pian palaa nuori patruuna jälleen kotia.

ELLI.

(muuttaen äänensä.)

Feedi niin! . . . Ei hän minua kuitenkaan enää muistele!

MATLEENA.

Kuuluuhan herassöötinki Järvinen usein kyselleen sinusta nuoren patruuna puolesta . . .

ROSLUNDSKA.
(palaten takaisin.)

Sisso, nyt minulla on kohta ristiäis-kaffe valmista! Vai jo se heräsi Ellikin! Kello on jo $\frac{1}{2}$ 7 . . . minäpä otan Fiiun uuden serviisin framille, niin saapi Matleenakin nähdä . . . (Menee klaffulle, avaa sen ja ottaa esille kahvekojeet) Tulkaapas Matleena kattoon! (Matleena luo ja Roslundska näyttelee kerma-astiaa akkunaa vasten) Eikös ole nätti vai —?

MATLEENA.

On kyllä . . . Mutta kukas tuossa vaunuilla ajaa?

ROSLUNDSKA.

Herrejeemine, patruunan vaunuthan ne oli . . . Sehän oli tuota . . . Elli, kuule, se oli nuori patruuna!

ELLI.

Ah!

ROSLUNDSKA.

Totta tosiaan, nuori patruuna se oli . . . tulee ristiäisiin kuin kutsuttu!

MATLEENA.
(hilliten Roslundskaa.)

Mutta kukahan mahtoi olla se nuori röökinä, joka hänellä oli vierellään?

ROSLUNDSKA.

Niin, tosiaankin . . . Siitä minä pian otan selvän. (pujahtaa ulos.)

MATLEENA.

(hiljaa.)

Elli! Hän ei tullut yksin . . .

ELLI.

(joka jo on noussut lynkäyksillensä, vaipuu takaisin.)

Minua niin väsyttää . . .

MATLEENA.

(hiljaa.)

Olisiko ollut parempi, jos ei hän olisi vielä tullutkaan?

ELLI.

(samoin.)

Olisi.

(Väli-aika.)

MATLEENA.

(syrjään.)

Ja jos hän nyt tulikin morsiamensa kanssa?

ROSLUNDSKA.

(avaten oven.)

Herassöötinki on hyvä ja käypi sisään vain . . . Kyllä hän valveilla on!

BERTIL JÄRVINEN.

(astuu vähän oudostellen sisään.)

Enhän minä häirinne ketään . . . Minun piti vain kysymän, kuinka täällä nuori äiti voi . . . (nyökkää Matleenalle.)

ROSLUNDSKA.

Kiitoksia kysymästä, herassöötinki, kyllä hän hyvin jaksaa ja poikakin on terve ja lihava kuin . . . ehkä herassöötinkiä haluttaa nähdä häntä (menee kehdon luo ja aikoo nostaa peitettä.)

BERTIL JÄRVINEN.

Antakaa olla, hän voi herätä . . . (Matleenaan kat-
sahtaen ja sitten Elliin) Nukkuuko hän?

MATLEENA.

Ei, kyllä hän hereillä on.

ROSLUNDSKA.

(Ellin luo.)

Elli kuule, herassöötinki Järvinen tahtoo sinua puhutella.

BERTIL JÄRVINEN.

(antaa ämmälle jotakin.)

Minä tahtoisin puhutella häntä kahden-
kesken!

ROSLUNDSKA.

(niiaten.)

Kost' Jumala! (noutaa tuolin) Täsä olisi tuoli herassööttingille! (Matleenalle) Käy sinä, Matleena,

täsä likipaakarisa, minä pistäyn lainaamasa Fiiulta leipäkorin! (Menevät ulos.)

BERTIL JÄRVINEN.

(katsahtaa hänen jälkeensä ja istuu.)

Noo, kuinka te nyt siis voitte?

ELLI.

Kiitoksia, tohtori sanoi, että minä olen heikko ja väsynyt . . .

BERTIL JÄRVINEN.

Vai sanoi hän niin. Tohtori Dahlströmkö teitä on hoitanut?

ELLI.

Niin.

BERTIL JÄRVINEN.

Ja kuinkas te itse arvelette?

ELLI.

Mitäpä minusta . . . kunhan poika jää!

BERTIL JÄRVINEN.

Kuinka te niin voitte sanoa?

ELLI.

Minä olen niin väsynyt ja . . .

BERTIL JÄRVINEN.

Noo, mutta muutaman viikon kuluttuahan te jo voisitte olla terve.

ELLI.

Tuskinpa minä enää paranen!

BERTIL JÄRVINEN.

Tuohan kuuluu vallan pelottavalta! Mutta mitä joutavia? . . . tietysti te paranette . . . Muuten tulin minä vanhan patruunan puolesta . . . ja pyydän saada jättää teille (ottaa lompakkonsa esille) . . .

ELLI.

(kiihkeästi.)

Ei, ei, ei, minä en tarvitse mitään.

BERTIL JÄRVINEN.

No, mutta . . .

ELLI.

Minä en tahdo enkä tarvitse mitään.

BERTIL JÄRVINEN.

Se olisi ollut vain ristiäislahja pikkupojalenne . . .

ELLI.

Ei hänkään vielä ole mitään vailla.

BERTIL JÄRVINEN.

No, väkisin minä en voi tyrkyttää! (syrjään) Toimittakoon sitten Feedi itse tämän tehtävän! (ääneen lyhyen vaitiolon jälkeen) Niin, sitä paitse piti minun . . . niin, näettekös vanha patruuna kutsutti minut tänään luoksensa . . . „Niinkuin muistatte oli minulla tässä prokuristina se Aadolf Murhausvainaja, joka muutti tänne Oldenburgista . . . hän on entisen sortteeraajamme Ellin isä“, sanoi hän.

ELLI.

Oh! (sulkee silmänsä eikä virka mitään.)

BERTIL JÄRVINEN.

Kymmenen vuotta oli hän minulla prokuristina, lisäsi hän, kun sitten äkkiä kuoli. (Lyhyt paussi.) Eikö äitinne koskaan ole kertonut teille isästänne?

ELLI.

Ei.

BERTIL JÄRVINEN.

Hm! Vanhan patruunan silmissä olette te hänen entisen monivuotisen konttoripäällikkönsä tytär. Siksi on hän teitä suosinut . . . ja siksi olisi hän nyt tahtonut muistaa teitä . . . Ehkäpä minä nyt kumminkin saan? . . . (tavoittelee lompakkoonsa.)

ELLI.

(kiihkeästi.)

Ei, ei, — — — (hiljaa) Nyt on se liian myöhään . . .

BERTIL JÄRVINEN.

Te saatte minut vallon peljästymään, sillä minä en todellakaan ymmärrä, miksi . . .

ELLI.

Kumppalini kertoi, että nuori patruuna palasi juuri kotiin.

BERTIL JÄRVINEN.

Vai niin, te tiedätte sen jo . . . Niin, hän tuli vast'ikään laivalla . . . ja ajoi tähän Seura-huoneelle.

ELLI.

Voitteko sanoa, kuka hänen morsiamensa on?

BERTIL JÄRVINEN.

(hämillensä.)

Morsiamensa? Niin, todellakin . . . hän on . . . jaa, minä en voi ymmärtää, kuinka hän on voinut . . . olletikin näin arkaluontoisissa oloissa . . . ja juuri nyt, kun te . . . jaa, minä en ylimalkaan voi käsittää, että hän piti sellaista kiirettä . . . ja että hän toi hänet tänne juuri tällä hetkellä, kun . . . Mutta muuten olette kyllä oikeassa . . . se oli todellakin neiti Thurén, jonka kanssa hän ajoi . . . niin, tavannut minä en häntä vielä ole . . . he tulivat juuri vastaani . . .

ELLI.

Minä olisin tahtonut tavata häntä . . .

BERTIL JÄRVINEN.

Feediäkö? Sangen ymmärrettävää. Jo huomisaamulla . . .

ELLI.

Mutta minä tahtoisin tavata häntä vielä tänään . . . nyt heti, ennenkuin . . . pastori tulee.

BERTIL JÄRVINEN.

Jaa, tässä vastapäätä hän kyllä nyt on . . . minä tilasin heille jo kulma-huoneen . . . akkunat ovat sattumalta tänne päin . . . (katsoen kelloansa) Mutta nyt ovat he kai lähdössä patruuna Wikholmin luo . . . niin että en tosiaankaan ymmärrä sopiiko häntä häiritä juuri tällä hetkellä . . . (hymyillen omituisesti) Ette suinkaan te häntä kummiksi aikone?

ELLI.

Minä olisin vain kysynyt salliiko hän, että . . . tuo pienokainen ristitään Feediksi?

BERTIL JÄRVINEN.

(naurahtaen.)

Feediksi! Onhan teillä oikeus antaa lapsellenne minkä nimen tahdotte, hehehe! Mutta jos niin haluatte, niin voinhan minä kysyä häneltä.

ELLI.

Lupaatteko puhua hänelle nyt heti! Huomenna voi se jo olla liian myöhäistä! . . .

BERTIL JÄRVINEN.

Te ette siis laske leikkiä! . . . No, siinä tapauksessa . . . lupaan minä, niin, minä vastaan siitä, että hän viimeistään puolen tunnin kuluttua on täällä.

ELLI.

(tarttuu Järvistä kädestä.)

Kiitoksia, herra Järvinen!

BERTIL JÄRVINEN.

Voitte olla siitä vallon varma! . . . Mutta minä uskallan sentään toivoa, että . . . niin, minä tuon hänet tänne itse. Näkemiin asti, Elli Murhaus! (Pois nopeasti.)

ELLI.

Järvinen on siis aikoja tiennyt Feedin kihlauksesta! . . . Enkä minä mitään ole toivonutkaan! . . . enkä huoli heiltä mitään! . . . Mutta että hän toi tänne toisen juuri nyt, kun olisin näyttänyt hänelle pikku Feedin! . . . (itkunsekaisella hymyllä) Niin, Feediksihän minä jo tuota poloista kutsun . . . (nyyhkiä) . . . Seurahuoneella tässä vastapäätä, sanoi hän . . . minä tahdon nähdä hänet! . . . Ehkä on hän ruma . . . (nousee vaivoin polvilleen) Kas, minähän olen tosiaankin heikko! . . . Olen maannut liian kauvan . . . Mutta minä tahdon hänet nähdä . . . tuolta akkunasta! (on noussut seisalleen ja katselee kehtoa) Ja kuinka tuolle poloiselle sitten käy, jos minua ei enää ole! . . . Mutta Feedin nä-

köinen hän on! . . . Feedillä oli silloin rahahuolia . . . siis on hän rikas . . . (hoipertelee yli lattian) . . . Minä tahdon nähdä hänet . . . (saa akkunaverhosta kiini ja horjahtaa klaffua vastaan) Oh! Kuinka minä olen heikoksi käynyt! . . . (katselee ulos verhojen välistä) Kulmahuone, sanoi Järvinen . . . eihän siellä näy ketään . . . ei ollenkaan ketään! . . . He ehtivät jo pois . . . Ei, nyt siellä liikkuu joku . . . joku nosti peilin akkunan luo . . . ah, se oli Feedi! . . . Tunsinhan minä hänen hiussuortuvansa . . . minua hän ei huomannut . . . hänellä oli kukka rinnassa . . . Nyt näkyy siellä valkeata . . . morsian on siis vaaleassa puvussa . . . hän on kaunis . . . (kirkaisee) ah, minua pyörryttää . . . minä en jaksakaan enempää! . . . Auttakaa, minä pyörryn! . . .

MATTILAN JANNE.

(merimiehen puvussa ruskettuneena, ja parrakkaana on tullut hiljaa sisään, seisautunut oven suuhun ja rientää nyt ottamaan hänet syliinsä.)

Elli rukka!

ELLI.

(kannettaessa sänkyyn.)

Hän oli niin nuori, niin kovin nuori! . . .

MATTILAN JANNE.

(sovittelee häntä vuoteelle.)

All right! Mutta sinä olet sairas, Elli parka!

ELLI.

(kuin unessa.)

Ja niin hento, niin kovin hento! . . .

MATTILAN JANNE.

Kenestä sinä puhut?

ELLI.

(kuten yllä.)

Ei siis rahan vuoksi!

MATTILAN JANNE.

Tulehan toki järkiisi, tyttörukka!

ELLI.

(katsoen pitkään ja hänetönnä Janneen.)

Kuka? (hymyillen herttaisesti) Janne, sinäkö se olet?

MATTILAN JANNE.

(hyväntahtoisesti.)

Minähän se vain olen!

ELLI.

Ja tuommoisen parran takana!

MATTILAN JANNE.

Seilattiin tänne lastaamaan . . . laivarannassa kuulin sinun täällä asuvan, niin ajattelin, että all right . . . minäpä lähden Ellin luo!

ELLI.

Janne, minä näin sinusta unta vasta tänään . . .

MATTILAN JANNE.

(naurahtaen.)

Vai näet sinä unia! (huomaa kehdon) Mutta mikäs tämä on?

ELLI.

Siinä nukkuu minun pikku poikani, Janne!

MATTILAN JANNE.

(hämmästyen.)

Sinun pikku boy! . . . Sinä olet siis naimisissa?

ELLI.

(hiljaa.)

En ole.

MATTILAN JANNE.

(on kotvan vaiti katsellen vuoroon kehtoon ja äitiin.)

Vai niin sinun kävi!

ELLI.

Janne, minä tahdon pois . . . ijäksi pois täältä!

MATTILAN JANNE.

(kehtoon katsoen.)

Entäs lapsesi?

ELLI.

Kai Feedi hänestä huolen pitää.

MATTILAN JANNE.

Onko se siis hänelle?

ELLI.

On.

MATTILAN JANNE.

Hm!

ELLI.

Katsopas, eikös hän ole Feedi herran näköinenkin?

MATTILAN JANNE.

Ajoivat juuri rannasta, kun minä maihin nousin . . .

ELLI.

(ahdistuneesti.)

Hän tuli morsiamensa kanssa, Janne!

MATTILAN JANNE.

Morsiamensa kanssa?

ELLI.

Niin . . . minä tahdon pois täältä, Janne . . .
ijäksi pois . . . minua niin väsyttää . . . minä en
tahdo nähdä häntä enää, Janne . . .

MATTILAN JANNE.

Yes, minä alan jo ymmärtää tarkoituksesi,
Elli rukka!

ELLI.

Minä näin niin kaunista unta sinusta, Janne . . . Minä nukuin yli suuren meren . . . ja heräsin kaukana . . . vieraassa maassa . . . siellä oli niin lämmin ja suloinen olla . . . ja palmupuut humisivat . . . ja siellä tulit sinä minua vastaan, Janne . . . niin ystävällisesti . . . ja sanoit, että „minä en ole muuttunut, Elli“.

MATTILAN JANNE.

(liikutettuna Ellin käteen tarttuen.)

Elli! (Paussi) Se oli kaunis uni, Elli!

ELLI.

Janne, nyt minä tahdon kuolla! (Hervahtaa vuoteelle ja sulkee silmänsä.)

MATTILAN JANNE.

Tapahtukoon tahtosi! (ristii Ellin kädet rinnan päälle)
God by, Elli! (Pyyhkii rystysillä kyöneleen silmistänsä.)

FEEDI SUNDBLOM.

(hienossa visiittipuvussa ja kukka rinnassa, tempaa äkkiä oven auki.)

Elli, missä hän on?

MATTILAN JANNE.

(asettuen eteen.)

Hän on kuollut.

FEEDI SUNDBLOM.

(hämmästyneenä.)

Kuollut?

MATTILAN JANNE.

Yes, äsken juuri . . .

FEEDI SUNDBLOM.

Vaikka minä riensin tänne heti, kun sanan sain! . . .

MATTILAN JANNE.

Itse hän halusi kuolla . . .

FEEDI SUNDBLOM.

Oh!

MATTILAN JANNE.

(kehtoon osoittaen.)

Mutta tuossa nukkuu hänen orpo poikansa.

FEEDI SUNDBLOM.

(kehdon luo.)

Minun pikku raukkani!

MATTILAN JANNE.

(liikutettuna.)

God by!

FEEDI SUNDBLOM.

(on kauvan katsellut lasta, peittää sen ja huokaisee.)

Vai niin sen piti siis päättymän! No, silloin täytyy Hiljan . . .

HILJA THURÉN.

(vaalea, hento, kaunis-piirteinen, hienossa puvussa ja kimppu vuokkoja rinnassa, tulee nopeasti Järvisen seurassa, joka jää oven luo oikealle.)

Herra Järvinen pyysi minut tänne . . . Mitä täällä tapahtuu? (Kukaan ei virka mitään. Feedi astuu vain

hänen luo, puristaa häntä kädestä, katsoo häntä silmiin, loittonee, tuijottaa kehtoon ja sitten maahan päin.)

HILJA THURÉN.

(ihmeissänsä.)

Tämähän on kuin sairashuone . . . Kuka on tuo sairas?

MATTILAN JANNE.

(hiljaa.)

Hän on kuollut!

HILJA THURÉN.

(hätytyneenä.)

Kuka hän on? . . . Feedi, mikset sinä virka mitään? . . . Kuka on kuollut?

FEEDI SUNDBLOM.

Minun lapseni äiti, Hilja.

HILJA THURÉN.

(neuvotonna.)

Lapsesi äiti?

FEEDI SUNDBLOM.

Tuo pikku poikaraukka jää nyt orvoksi, Hilja!

HILJA THURÉN.

(seisoo hetken neuvotonna, katsoo Feediin, kehtoon ja ympärillä oleviin.)

Se on siis sinun poikasi — — — Feedi, tarkoitatko sinä, että . . . (Feedi nyökkää) Sinä tarkoitat siis, että minä . . . että minä . . . olisin hänelle — äitinä!

FEEDI SUNDBLOM.

Tee kuin tahdot, Hilja!

HILJA THURÉN.

(hellästi.)

Feedi!

FEEDI SUNDBLOM.

(sulkien hänet syliinsä.)

Minä en siis erehtynyt sinusta, Hilja!

(Samassa ilmestyy ovelle pastori WESTERLUND, Roslundska, Matleena ja Anni. Janne seisoo Ellin vuoteen luona ja katsoo alaspäin. Feedi ja Hilja vasemmalla. Muut taustalla.)

(E s i r i p p u.)

KASIMIR LEINO

on ennen julaissut:

	Hinta
Runokokeita, runoelmia }	1: 75
Emmalan Elli, novelli }	
Elämästä, kokoelma novelleja	1: 75
Ristiaallokossa, runoja, koruk. 4 mk., sidott.	2: 75
Väljemmillä vesillä, runoja, koruk. 4: 50, sidott.	3: —
Runoja, kokoelma uusia runoja, koruk. 5: 50, sidott.	3: 50
Jaakko Ilkka ja Klaus Fleming, 5-näyt.	
hist. näytelmä	5: 75
Testamentti y. m. kertomuksia	1: 25
—————	
Helmiä, valikoima Prosper Meriméen novelleja suoment. ja esipuheella varustanut <i>Kasimir</i> <i>Leino</i>	2: 75
Brand, runonäytelmä, kirj. Henrik Ibsen, suoment. <i>Kasimir Leino</i>	3: 50
Balkanin Keisarinna, historiallinen runonäytelmä 3:ssa näytöksessä kirj. Nikolai I, Montenegro- n ruhtinas, suoment. <i>Kasimir Leino</i> (Tekijän muotokuvan ja suomentajan esipuheen kanssa.)	2: 75
—————	
Prosper Mérimée, elämäkerta ja teokset (siv. VII + 256) kirj. <i>Kasimir Lönnbohm</i> (<i>Leino</i>).	3: —
—————	

Otavan uusinta kirjallisuutta.

Eino Leino.

Talvi-yö. Runoja. 1:75.

Yrjö Weijola.

Sydämiä yössä. Syystarina 14
runossa. 1:50.

Helmi Setälä.

Surun lapsi. 1:75.

Maria Haggren.

Suhteita. Harjoitelmia. 1:75.

Hinta 2: 25.

